

Gençlere
Pırlanta
Ölçüler
7

Çağ ve Nesil'den
S

Gençlere
Pırlanta
Ölçüler

- 7 -

Gençlere
Pırlanta
Ölçüler

7

Çağ ve Nesil'den

Gençlere Pırlanta Ölçüler - 7

Copyright © Mustu Yayınları, 2011

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş.'ne aittir.

Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş.'nin önceden yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Bu kitap yayınevimiz tarafından muhterem *M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin* eserlerinden derlenmiştir.

Editör
Aslı KAPLAN

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ
Ali ÖZER

Kapak
Nurdoğan ÇAKMAKÇI

Sayfa Düzeni
Bekir YILDIZ

ISBN
978-605-5468-41-5

Yayın Numarası
525

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan A.Ş.
TS EN ISO 9001:2008
Ser No: 300-01
Sarıncı Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir / İZMİR
Tel: (0232) 274 22 15
Ekim - 2011

Genel Dağıtım
Gökkuşakı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31
Tek-Er İş Merkezi Mahmutbey / İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Mustu Yayınları
Bulgurlu Mahallesi Bağcılar Caddesi No:1
34696 Üsküdar / İSTANBUL
Tel: (0216) 522 11 44 Fax: (0216) 522 11 78
www.mustu.com
facebook.com/kitapkaynagi

İçindekiler

Önsöz	1
Bu Ağlamayı Dindirmek İçin Yavru	3
Nerdesin	6
Neslin Beklediği Kurtarıcı El	12
Geleceğin Mimarları	17
Sen	21
Gözyaşları	25
Ana	33
Hesaplaşma	37
Günah	45
Tevbe	50
Sabır	56

Son Karakol.....	62
Asker.....	68
Çile	75
Yolda Kalanlar da Var	79
İmtihan.....	84
Vefa.....	89
Garipler.....	96
Diriltici Ruh	102
İrade.....	108
Utanma Ufku	114
Izdırapla Bütünleşen Ruhlar	118
Gençlik Ruhu.....	122
Genç Adam.....	126
Gel.....	130
Bekledikleri ve Bulduklarıyla Millet.....	136
Sevgi.....	141
Kamplarda Zaman	145
Bu Ülke.....	151
Dua ve Yakarıştaki Güç.....	156
Kur'ân.....	160

ÖNSÖZ

Günümüzde bilgiye ulaşma yolları oldukça fazla ve yoğun. Ancak doğru bilgiye ulaşmak o kadar kolay değil. Özellikle, zamanın hızla akıp gittiği, gideni de geri getirmemizin mümkün olmadığı günümüzde, mevcut bilgilerin tamamını taramak suretiyle istenilen doğru bilgiye ulaşmak hepsinden daha zor. Bırakın her şeye ulaşmayı bazen bir yazarın bütün yazılarına ulaşma söz konusu olduğunda bile böyle bir zorluk söz konusu.

Bu zorlukları gören bazı okurlarımızın talebini de nazara alan yayınevimiz, muhterem müellifimizin de tensipleriyle siz değerli okurlarımızın istifadesini kolaylaştırmak için Fethullah Gülen Hocaefendi'nin eserlerini hassasiyetle taradı ve tespit edilen başlıkları belli başlı okurlarımızla paylaşp onların da düşüncelerini aldı. Sonuçta, okur seviyesi, konuların ağırlık derecesi ve gençlerin öncelikleri de nazara alınarak kademeli bir tasnif yapıldı. Böylelikle toplam on kitaplık bir seri doğmuş oldu: Gençlere Pırlanta Ölçüler.

Genç okurlarımızın ve kıymetli müellifimizin eserleriyle ilk defa tanışanların istifade edeceğini umarak bu vesileyle emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

Muştu Yayınları

Bu Ağlamayı Dindirmek İçin Yavru

Senin uğruna bu yola atıldık. Acılarına ortak olmak, ızdıraplarını dindirmek, gönlünü âbâd etmek için... Bize gönül koyma! “Ağırdan aldık”; vaktinde imdadına yetişemedik. Ama inan; sinemizde hep Yakup’un âh u efgânını¹, içimizde Zeliha’nın aşk u hicranını taşıdık durduk. O âb-endam² kametinin iki büklüm olduğunu her gördükçe, perişan kâkülün gibi kalbim de dağılıp gitti. Buruk boynun ve mahzun bakışların karşısında kaç defa kadim büküldü, gözlerim doldu. Her feryadıma senin türkünden bir nağme katıp destanını dile getirmek istedi isem de, iniltin içimi yaktı; derdin gözümde büyüdü, içim burkuldu...

¹ *Efgân*: Acı ile bağırımlar, feryatlar ve istimdat.

² *Âb-endam*: Mütenasip, ölçülü endam

Hem de sana el uzatmaya utanıyordum... Âbâ-i kenâiseyi³ hatırlatan yapmacık şefkatimle karşına çıkmaya ar ediyordum. Zira sana, gözümün önünde kıydılar. Zülûflerini tarumar edip, bu hâle koydular. Beynini söndürürken, kalbini kursağına yedirirken, görmüştüm olup bitenleri ve uzatamamıştım günahkâr ellerimi... Sızlanışına rağmen uzatamamıştım... Kaderin Faust'un kaderi, ama Mefiston kim? Kim reva gördü bunları sana? Emin bir ülkede idin. Sıcak bir yuvan vardı. Rızkın başının ucunda ve işin yolundaydı. Sonra şu vahşetzâra geldin ve geldiğine bin pişman oldun. Ama gelmemek elinde değildi.

Geldin ve etrafını büsbütün boş bulup hâline âşına kimse göremedin. Âh u efgânını, sadece sen duyuyordun. Ve sana koşanlar, sadece midenin arzu ve isteklerine koşuyorlardı.

Senin bugünkü yürekler yakan feryatların, ta o zaman başlamıştı. Ta o zaman terk edilmiştin. Hem de “en sevimli” iken. Sen, başkalarının keyif ve eğlencesi olarak elde idin, kucakta idin; bir gül gibi göğüste idin, dudakta idin. Ama senin için yapılan şeylerde sana ait olanı bulmak mümkün değildi. Gariptin, yalnızdın ve sahipsizdin!

Dünün bugününü doğurdu ve bugünün, ne olacağı belirsiz yarınlarını hazırlamakta. Yolların ayırımındasın

³ *Abâ-i kenâise*: Kilise pederleri.

yavrucuk! Şimdi bana müsaade et de, şu badirede bahadırın olayım.

Mızrabımı senin için vurup, feryadımı ruhuna duyurayım. Bu fırtına ve bu yangında, gerektiği an imdadına koşamadığım için de kaldırım taşı gibi şu mücrim başımı ayaklarının altına koyayım ve bütün mücrimler adına senden özür dileyeyim. Bir keyif uğruna varlığına sebebiyet verenleri, etine kemiğine bağlanıp gönlünü unutanları, bir geçici dem için ebediyetine kıyanları, ruhuna hoyratlık aşılıp sefaletini hazırlayanları affeyle yavrucuk!

Sızıntı, Şubat 1979

Nerdesin

Nerdesin, yıllarca hasretini çektiğimiz kahraman? Nerdesin, hayallerimizin güvercini, rüyalarımızın üveyki? Nerdesin “*ba’sü ba’del mevt*”imizin müjdecisi? Izdırap dolu günlerimizde, uykusuz geçen gecelerimizde hep yolunu bekleyip durduk. Ufkumuzda beliren her karaltıya, “Bu O’dur” deyip, “*Seniyye-i Veda*⁴” türküleriyle yollara döküldük. Gurublara kadar beklediğimiz nice günler vardır ki; kolumuz, kanadımız kırık evlerimize dönerken, zambaktan hülyalarımızla teselli olup durduk. Her yeni gün, bizim için tasa ve kederden esintilerle gelip ruhumuzu ezerken, düşmanlarımız esirdikçe esiriyor ve ortalığı şamataya boğuyorlardı; gelmeyecek Mesih soluklu, Heraklit pazulu diye...

Nerdesin ve ne zaman geleceksin, esatirî yiğidim! Billahi, şu ölgün ruhların, pörsümüş gönüllerin hayat mumları sönmek üzeredir! Eğer canlara can katan temiz

⁴ *Seniyye-i Veda*: Veda yokuşu.

soluklarınla imdada yetişmezsen, kuruyan göllerimizde, suyu çekilen havuzlarımızda yaprağı dökülmedik tek nilüfer kalmayacaktır. Bağban gideli, bağ bozulalı asırlar oldu. Toprak, semaya inat, sema, “gözlerin kuruması murat” dediği günden bu yana, zemin bir baştan bir başa çöle döndü. Bizler uçsuz bucaksız bu beyabanda⁵ gördüğümüz her kervana, Yusuf’un gömleğini sorar gibi seni sorduk ve sonra da bir sabr-ı cemil⁶ çekerek yeni doğuşlar beklemeye koyulduk. Sessizliğin ve kimsesizliğin içimizi yalnızlıkla doldurduğu, bu insiz, cinsiz âlemde, kaç defa sinekleri kartal; elsiz, ayaksız kötürümleri İskender diye alkışladık. Arkasından koşup durmadığımız kafiye kalmadı. Ama sen, hiçbirinde yoktun! Karşılaştığımız minare kametliler, parmak kadar düşünceye, bir mum tutuşturacak kadar iradeye sahip değillerdi. Ruh dünyaları karbonlaşmış, fikirleri harâbâtî, bakışları miyop ve beyanları alabildiğine dekolte idi. Onlarda, kahramanımızın çarpıcı nazarlara, kahramanımızın ızdırap ve acıları, kahramanımızın coşkunsallık ve tebessümleri göze çarpmıyordu...

Zaman bizim için hep muharrem, zemin Kerbela oldu. Sinemiz, Hüseyin’in âh u efgânıyla inliyor. Gözlerimiz kararan ufuklarda, hilal arar gibi yolunu gözlüyor, her yüzde seni hayal etmek, her çığlıkta senin muştunu

⁵ *Beyaban*: Çöl.

⁶ *Sabr-ı cemil*: Güzel sabır.

duymak istiyoruz. Sana hasret, sana susuz ve sana tutkunuz..!

Seni vefalı, seni hasbî, seni şuurlu ve seni hep becerikli tanıdık. Atmosferine sığınan kemlik görmedi. Sen sadakat ve samimiyetin bestesi oldun. Gönül verdiklerinin ağlamasıyla ağladın; gülmeleriyle de güldün. Onlar için inledin ve onlar için sevindin. Yüce gönlüne ve yuvarıklarda pervaz eden ruhuna, maddiyat ve dünyalar kement olamadı. Pürvefaydın, yürektendin..!

Kafdağı'ndan ağır bir yükün altına girerken, ne yaptığının şuuru içinde ve kararlı idin. Onun için ne yolların sarplığı, ne de önüne çıkan kan-revan deryalar, sende gevşeklik, sende yılgınlık ve sende vefasızlık meydana getiremedi. Bir karasevdaı gibi girdiğin bu yolda, “Girdik reh-i sevdaya; bize onur, bize gurur lazım değil.” demiştin..!

Hani bir keresinde, Dost'unun ayağına saplanan bir dikenle, senin hayatını bir terazide tartmak istemişlerdi de, sen çılgına dönmüştün. Bin ruhun olsa, onun zülfünün tek teline feda etmemeyi vefasızlık sayıyor ve isyan ediyordun! Nerdesin Hubeyb....!

Ve yine bir defasında, senin kolunu, kanadını kırmış ve budanan bir ağaç gibi yere sermişlerdi. Kala kala omuzların üzerinde kan kırmızı bir başın kalmıştı. Sen Cennet hurilerinin divan duracakları bu yüce başı

saklamak istiyordun. Ve hatırlarsan şöyle diyordun: “Bu baş bu omuzlarda olduğu müddetçe, O’na gelip çarpan şeyleri göğüslemezsem vefasızlık yapmış olurum.” Nerdesin Mus’ab..!

Hatırlarsan bir başka zaman, orduları arkana takmış ve çok uzaklara açılmıştın. Kabına sığmıyordun. Ateştin. Tufandın. Bir baştan bir başa yeryüzünü bir hamlede teslim almak ve yüce zimamdarına bağlamak istiyordun. Leventlerinle bir solukta ateşgedelerin ülkesine ulaştın ve içlerine öyle bir vaveyla saldın ki, ard arda Kisra’nın beldeleri tarumar oluyor ve toprağa gömülüyordu. Sonra tuttun topuzunu Bizans’ın başına indirdin. Asırlarca sonra gelecek olan, genç Türk serdarına öncülük yaptın ve Konstantiniye’ye⁷ giden yolu açtın. Hızır mıydın, İlyas mıydın? Geçtiğin yerlerde güller bitiyor, ayağını attığın harabeler, yerlerini ümranlara terk ediyordu. Dost-düşman kılıcının gökten indiğine inanıyor, orduların seni insanlığın tedibiyle vazifeli bir melek sanıyordu. Tam, zaferlerinin böyle üst üste kaideleştiği ve senin bu müstesna kaide üzerinde âbideleştiğin bir dönemde, iltifat beklediğin bir ağızdan, vazifeden affedildiğini işittin. Sarığın boynunda ve bir mücrim hüviyetinde, o yüce ağızdan: “Halk, elde edilen zaferleri senin şahsında buluyor, hâlbuki...”⁸ sözlerini dinlerken, ona hak veriyor

⁷ Konstantiniye: İstanbul.

⁸ Bkz.: et-Taberî, *Târihu’l-ümem ve’l-mülûk* 2/491; İbn Asâkir, *Târihu Dimaşk* 16/266; İbnü’l-Esîr, *el-Kâmil fi’t-târih* 2/381.

ve hakkında kesilip biçilen kararlara inkiyadını belirtiyordun. Sonra tuttun, elinin altında bulunan birinin emrine girerek, yüce idealin uğrunda yoluna devam ettin. Söyle, Allah aşkına! Bütün bunlara nasıl katlandın? Senin izzet-i nefsin ve onurun yok muydu? Soluklarına susadığım, yiğidim, Halid nerdesin...!

Bir başka defasında da seni kardeşinle konuşmaktan menetmişlerdi. Hani o güne kadar, bir lahza kendisinden ayrılmadığın kardeşinle konuşmaktan... Savaş meydanlarında omuz omuza, yemek sofralarında diz dize oturduğun kardeşinle konuşmayacaktın. Emir, âlî bir divandan çıkmıştı ve sen buna riayet etme kararında idin. Dilbeste olduğun O zât aşkına, söyle bana! Şu benim bilebildiğim “Bilmiyorum” sözünden başka, ona bir laf ettin mi!. Değilse, o ne sadakat, o ne vefa ve o ne irade! Nerdesin Ebû Katâde..!

Bir defa da sen, hocanın önünde yürüyordun. Itırla yıkanmış cübbene, onun atının ayağından bir damla çamur sıçramıştı. Sen o gün bir hükümdardın. Dünyayı iki hükümdara az gören bir hükümdar... İranlı kapıkulun, Memlûkler kölelerindi, “Şîrler pençe-i kahrından olurken lertzân,”⁹ sen tuttun, o çamurlu cübbenin tabutuna sarılmasını vasiyet ettin. Sen nedin? Sofî misin? Derviş misin? Yoksa yerde gezen bir melek misin? Ve ey Şîrpençe! Nerdesin...!

⁹ “Aslanlar kahrının pençesinden titrerken.”

Gözlerim yollarını gözlerken, dilim davet türkülerini söylerken, kırık mızrabımı gönlümün tellerine dokundurmak istedim. Heyhât! Bu muammanın bir küçük noktasına dahi tercüman olamadım. “Ben o nağmeden müteheyycim ki, yoktur ihtimali terennümün.”¹⁰

Nazarlarımız ilk geldiğin yolda takılıp kaldı. Ve yıllar yıllı, bir daha geleceğinin ümidini, içimizde besleyip durduk. Ve hayallerinle avunduk. Bu ümit, bu azimle sonsuzlara kadar, her şafakta seni arayacak ve her kervandan seni soracağız. İnan, ne bizim yalnızlık ve inkisarımız, ne de düşmanlarımızın habire kudurup durması, senin yolunun delileri olmadan bizi vazgeçiremeyecektir...!

Bu uğurda, belki bin defa aldanacak, bin defa ateş böceklerine koşmalar dizecek, yüz bin defa zangoçlara yahşi çekecek ve vaftiz suyunu âb-ı hayat diye içeceğiz; ama bir Mevlana anlayışı içinde, senin yolundaki yalanlara dahi gönlümüzü çıkarıp armağan etmeden geri kalmayacağız...

Ey tatlı rüyaların sevimli kahramanı! Riyanın, şöhetin, mansıbın aydın ümitlerimize zift sürmek istediği şu kara günlerde, ağzının diriltici iksirine muhtaç gönülleri daha fazla bekletme...!

Sızıntı, Mart 1981

¹⁰ “Ben öyle bir nağmeden coşup heyecanlanmışım ki, onu terennüm ve ifadeye imkân yoktur.”

Neslin Beklediği Kurtarıcı El

Neslimiz, en bunalımlı bir devreyi yaşamaktadır. Asırlarca devam edegelen terk edilmişlik, iç içe musibetler hâlinde onun devrinde meyve verdi. O, bu Kafdağı'ndan ağır yükün altına itilirken, anadan babadan; yurttan yuvadan; mürebbîden ve çevreden alıp dağarcığına koyacağı herhangi bir azığı olmadan itildi. Hem de kalbi gıdasız ve dizi dermansız olarak...

Evet, bu nesil, asıyla zıf olmaya hazırlanırken, bütün değerleriyle beraber çoktan maddenin ağır baskısı altında ezilmiş ve tükenmiş bulunuyordu. Kendisinde ne bir iç derinlik, ne de duygu ve düşünce duruluğuna delalet eder hiçbir şey kalmamıştı. Nasıl kalır ki, bir kısım aydınlarımızca bin yıllık tecrübe, bin yıllık hars, kumara verilircesine saçılıp savrulmuş ve bunların yerine, yirmi devletten alınan ve herhangi bir tasfiyeye tâbi tutulmayan Sanskritçe gibi bir kültür yerleştirilmek isteniyordu.

Bundan daha acısı da, sefil ve kaba bir zevk vaa-diyle gelen bu yeni şekillenmeye, cemiyete yön verecek olan bütün “aydın”ımızın çarçabuk intibak etmesiydi. Doğrusu, bir ibrişim asaleti ve bir gergef soyluluğuyla, asırlarca bayraklaştırıp, başımızda taşıdığımız bütün de-ğerlerimizi bırakıp, bin yamalı bir bohçaya sancak diye selam durmak; “entelijansiya” mızın anlaşılması zor taraf-larından biridir...

Günümüzün nesli, her biri başlı başına bir garabet olan hâdiseler cümbüşü içinde, kendi “çağıyla” mûna-sebete geçti. Önünde, yolunu ve yönünü değiştirmiş şaş-kın bir topluluk; omzunda asırların birikimi büyük ihmal ve vebal ve bütün bunlara mukabil acısız-sancısız bir do-ğumla meydana gelen anomali dinamik güç... Zavallı ne-sil, kimi dinleyip, kime uyacağını kestiremedi. Nasıl kes-tirsin ki, o gözünü dünyaya açtığı zaman, kendinden ve kendi dünyasından kaçanlardan başka kimseyi görmedi.

Bütün eğrilerin doğru ve doğruların eğri gösterildiği çarpık bir cemiyette o, her hakikati bir hayal, bir üstûre görüyor ve kendini yüceltip millet yapan bütün değerle-re, köhneleşmiş rükünler ve müesseseler nazarıyla bakı-yordu. Rafael “*ideler*”ı tasvirinde, Eflatun’a gökler ötesi-ni gösterterek, onun dünyasını ifade ettiği gibi, talebesi-ne de, ayağının önünü işaret ettirerek ayrı bir dünyadan haber verir. Yüce duygulardan mahrum neslimiz hiç ol-mazsa ayağının ucunu görebilseydi..!

O hâlde yapılacak şey, özünden bu kadar uzaklaştırılmış ve düşünce dünyasında tüketilmiş bir nesle, yenisinden hayat iksiri aşlamak ve onu ruh yüceliğine ulaştırmak olacaktır.

Ondan şikâyet etmeye; okuyup düşünmediğini tenkide hakkımız yoktur. O, düne kadar kendine uzanacak bir inayet eli görmedi. Görseydi; öpüp o eli başına koyacak ve getirilen şeye selam duracaktı. Aslında onda bir araştırma ve öğrenme arzusunun olduğu inkâr edilemez. O, bu arzu uğrunda tomar tomar gazete okuyor; saatlerce radyo dinleyip televizyon seyrediyor. Hatta mev'izecilerin etrafında kümeleniyor; verileni verildiği kadar ve verenin evsafına göre alıyor, değerlendiriyor. Ne var ki, insafla düşündüğümüz zaman, ona ciddî hiçbir şey vermediğimizi göreceğiz.

Ne zaman ona doğruyu ve güzeli gösterdik...? Ne zaman ona faziletli olmasını öğretebildik? Onu düşündürcek, derinleştirecek ve bir muhasebe insanı kılacak, kendisine ulaştırılmış bir mesajdan bahsetmek mümkün müdür..? Evet, onu çekip götürenlerin ve yüceltme yolunda rehberlik yapanların, kaçının hasbîliğinden emin bulunmaktayız? Maddî-mânevî füyûzat hislerinden vazgeçmiş ne kadar yüce kamet gösterebiliriz? Hâlbuki o, bir Herkül bekliyordu. *“Seksen kûsûr senelik hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum...”*¹¹ diyen

¹¹ Bediüzzaman, *Tarihçe-i Hayat* s.616 (Tahliller).

ve onu bu Cehennem görünümlü hayattan söküp atacağı âna kadar, tavrını değiştirmeyen bir Herkül... Bırakın, Cennet kasırlarına gönül kaptırmadan neslinin ateşiyle yanan hak erlerini; bu uğurda şu basit dünyayı feda edecek kaç mürşid takdim edebildik ona..?

İşin doğrusu şu ki, ona el uzatamadık; hele gönülden asla... Ona bir mektep bulamadık. Doğruyu okutup sevdiremedik ve onu kâinatla bütünleştiremedik. O, kendisini ezip geçen her hâdisede, değirmene girip çıkmış gibi ezildi ve böyle bin ezilmişlikle, kendini bu hâle getirenlerin karşısına dikildi.

Şimdi ise, Golyat'ın kesik başını tasvir eden tabloda olduğu gibi, o, kellesini elinde tutanların karşısında iki büküm, canının iade edilmesini beklemekte... Evet kaybettiği her şeyi yeniden kazandırarak ruhunu ona iade etme; işte en mühim mesele bu...!

Bu Kafdağı'ndan ağır vazifeyi kim yüklenecek; yuva mı, cemiyet mi, maarif mi? Hâlihazırdaki durumu itibarıyla bu müesseselerden hiçbirisi, bu işin üstesinden geleceğe benzemez. Ne var ki, çok çetin de olsa, belli kadroların bu istikamette harekete geçirilmesine şiddetle ihtiyaç vardır. Şayet insanımıza, içinde yaşadığı şartlar muvacehesinde ve ruhuna uygun bir dünya kurma imkânını hazırlamazsak, bu onun tükenişi olacaktır. Buna karşılık hâlihazırdaki şartlar ve yetiştirici müesseselerin işleyişi, hiç de ümit verici değildir. Ne asırlardan beri kayalara

çarpa çarpa parçalanmış ve kırık dökük bir tekne hâline gelmiş maarif sefinemiz, –hele öğretme disiplin ve otoritesi sarsılmış olursa– ne bir aşhane ve yataktaneden farkı olmayan yuvalarımız, ne de bin bir kargaşanın kol gezdiği içtimaîmiz, neslin beklediği hava ve iklimi getirecek hüviyette değildir.

Onda yeni bir ilim anlayışının, bir ahlakî iradenin; fevkalade bir iç müşâhede ve hâdiselere nüfuzun; bir Hak eri olma ve rabbanîliğin geliştirilmesi yegâne çıkar yoldur. Evet, onun düşüncede tevhide; hayatta istikamette; sanatta tecride, tek kelime ile destanlarımızla solukladığımız sese ve nefese ulaştırılması tek yol ve tek yön hâline gelmelidir.

Nesillerimizi, bu yüce ufka, lakaydilikten, yılışıklıktan kurtarıp idealist kılmakla; gülme ve eğlenmenin yerine, biraz olsun çile ve ızdırap çekmeyi öğretmekle; nefispe-restlik ve şahsî menfaat düşüncesinden sıyrarak millet ve vatan sevgisini aşılama ile ulaştırabiliriz.

Bütün bir millet olarak, bu ağır vazifeyi yüklenecek tâlî'lileri, gönül dolusu saygılarımızla selamlıyoruz.

Sızıntı, Ocak 1980

Geleceğin Mimarları

Geleceği kuracak ve yükseltecek fikir işçileri, kendi ruhunda varlığa ermiş tâli'lilerdir. Maddesini ledünniyatına¹² teslim etmiş bu hakikat erleri, alabildiğine silik ve alabildiğine sönük görünümlüdürler. Bu itibarla da onları, dünyevî debdebe içinde bekleyenler hep yanılmış ve hep inkisar-ı hayale uğramışlardır.

Dış görünüşleri itibarıyla oldukça mukassidirler. Ama sinelerinde bin bir buhurdan çeşit çeşit koku neşretmektedir. Onların nilüfer tenlerini, yasemin kokularını, onlarla hemhâl olmayanlara anlatmak oldukça zordur. "Girmeyen duymaz, tatmayan bilmez." Kafdağı'ndan daha ağır bir yükür, nâdanlara hâl arz etmek...

¹² *Ledünniyat*: Allah Teâla tarafından hususî şekilde iç âlemine ih-san olunanlar.

Nam u nişan nedir bilmez, makama, mansıba eyvallah etmezler. İçlerinde tutuşturdıkları sonsuzluk ateşi, onları her şeyden müstağni¹³ kılmıştır. Bir mum gibi eriyen benliklerinde, cihanlar aydınlığa kavuşur ama onların göz hadekaları¹⁴ şuânın zerresini bile kendi hesabına kullanmak istemez. “Yol yapma bize, rahat yürüme başkalarına; sa’y u gayret bize, ganimet başkalarına...” Bilmem ki, bir bilmece olan mahiyetlerini, böyle birkaç hecede ifade etmek kabil olur mu...?

Onlar, alayışsız ve gösterişsizdirler... Duygu ve düşüncelerini anlatmak için, ne yüce mahfillere, ne de muhteşem kürsülere ihtiyaç hissetmezler. Derunî duygularının simalarına aksetmesi, onlar için en yüce, en samimane bir anlatma yoludur.

Madde ve mânâ “alaşımı” yüksek bir mahiyete sahiptirler. Fıtratla kat’iyen tenakuza düşmezler. Maddeleri bir gergef inceliği içinde ve tamamen mânânın emrinde.

Dayanıklılırlar ve darılma bilmezler. Müsamaha atmosferlerine çarpan kin ve öfke şahapları, onların yakıcı ve eritici havalarıyla iz bırakmadan kaybolur gider. Yunus’un diliyle “Dövene elsiz, sövene dilsiz ve gönülsüz”dürler. *Gönülsüz* derken, onların kalbsiz

¹³ *Müstağni*: Gözü ve gönlü tok. Kimseden bir şey beklemeyen.

¹⁴ *Hadeka*: Göz bebeği.

oldukları zannedilmesin; onların içlerinde bin bir hüznün, bin bir sevincin bilmecesi nümâyandır.¹⁵

Kendi saadetlerine karşı yabancı ve alabildiğine diğer-gâmdırlar. Nübüvvetin özünden gelen bir uzantı ile daha çok başkalarının lezzet ve acılarıyla dolu ve onlar için vardır.

Kararlı ve azimlidirler. Ayaklarının önünde bin bahar sükün etse, yine de yol ve yön değiştirmezler. Onlara göre makam aldatici bir tahterevalli, mansıp buz üzerine bir yazı, servet fırtınalarla yer değiştiren çer çöpten ibarettir.

Solmayan güzelliklere gönül kaptırmış bu yüce kametler için, Cennet hurilerinin perdedarlığı¹⁶ dahi onların gözlerini kaydıramaz ve bakışlarını bulandıramaz. Nerede kaldı ki, fenâ ve zeval içinde yuvarlanan eşya, onların gözlerinin akına leke olsun...!

Şan ve şeref onların en çok nefret ettiği şeylerdir. Şöhret uğruna verilen her kavgayı bir komedi, her mübarezeyi bir donkişotluk sayarlar. Gökler ötesi âlemlerden aldıkları "*Bundan evvel 'Hakk'a teslim olmuşlar' unvanını, size O verdi.*"¹⁷ iltifatıyla, ne Nobel ödüllerine, ne gazetelerde reklama ihtiyaç hissetmezler. İhtiyaç hissetmek şöyle dursun, nam u nişan arama uğrunda, her cehd,

¹⁵ Nümâyân: Görünen, parlayan.

¹⁶ Perdedar: Perdecî.

¹⁷ Hac sûresi, 22/78.

onların nazarında, insanın mahiyetine karşı bir suikast ve onu zelil kılmadan ibarettir.

Gönül eridirler: İçleri aydın, duyguları duru, düşünceleri iç içe mârifet peteği ve atmosferleri huzurdan bir Cennet'tir. Onlarla hemhâl olanlar saadet bulur. Onlardan uzak kalan huzurdan da uzak kalır.

Gönülleri hür ve alabildiğine serazattır. Hiçbir fâni kement, o sülün boyunlara tasmalık edememiştir. Ne var ki, Hakk'a esaret de onların en yüce şiarıdır. "Kul oldum, kul oldum... Her bende, hürriyete erince şâd olur. Ben Sana kulluğumla gıpta ve sevince erdim." (Mevlâna) sözü, gönüllerinin hürriyet ve esaret destanıdır. İhtiraslar onların ufkunu kirletmez. Şehvetler, dünyalarında konaklayacak yer bulamaz. Onların geceleri, sabah duruluğunda, gündüzleri de cennetasâdır.¹⁸

Yıllar yılı bağıryanık ve yıkık Anadolu insanı, hep bu gönül mimarlarını bekleyip durdu. Daha ne kadar bekleyeceğini kestirmek de oldukça zordur. Ancak bizler, ümidimizden bir şey kaybetmeden, doğuş beklediğimiz ufka yönelerek, Rahmeti Sonsuz'a yakarışa devam edeceğiz...

O, yıkılan kalb ve ruh surlarımızın tamirinde, bizi daha fazla bekletmesin.

Sızıntı, Eylül 1980

¹⁸ Cennetasâ: Cennet gibi.

Sen

Sen, bütün bir gül devrinin bülbülü! Sen, ölüm anlarının diriliş müjdecisi! Sen, tarihî kahramanlıklardan süzülen asalet usâresi!¹⁹ Sen, milletin özünden akıp akıp gelen ve onu mayalandırmak için tekrar baş aşağı O'na dönen, O'nda eriyen ve yok olan esatirî varlık! Hasretle tutuşan gönüllerimizi birer meş'ale yaparak, senin için şehrayinler²⁰ tertip etmek, sana "ağıtlar" yakmak ve son bir kere daha yoluna dökülmek istiyoruz.

Zaten, hep böyle iki büklüm olduğumuz zamanlarda seni hatırladık ve diriltici soluklarına hasret dolu destanlar koşup durduk. Başkaca da ciddî bir gayretimiz olmadı.

¹⁹ *Usâre*: Öz su. Salgı.

²⁰ *Şehrayin*: Şenlik. Büyük hâkimiyet ve kuvvete ait sevinç, donanma.

Sen, buhranlı dönemlerin celadetli ve aynı zamanda şefkatli zimamdarı!²¹ Sen, ölü ruhların âb-ı hayatını²² dudağında taşıyan hakikat eri! Sen, onulmaz dertlerimizin Mesih'i ve Lokman'ı! Renklerimizin sarardığı, nabızlarımızın durgunlaştığı ve soluklarımızın hırıltıya dönüştüğü; cenaze alayları ve kâfûrî kokularıyla bir hâl olduğumuz şu günlerde, senin şimşekler gibi çakan bakışlarına, yıldırımlar gibi gürleyen beyanına ve sağanak sağanak milletin bağrına dökülüp onunla kaynaşan, onunla yeni istihale yollarını açan uyarıcı gücüne, değiştirici iradene, “Kerbela” mağdurları gibi muhtaç ve susamış durumdayız...

Yezid'lerin, Şimîr'lerin ortalığı kan-revan seylaba çevirdiği şu yıkık dökük dünyada, içi inilti ile dolmadık bir yurt, altı üstüne gelmedik bir memleket kalmadı. Evet bu viranelerde duyulan sesler, ya zalimlerin “hayhuy”u veya mazlumların âh u enînidir.

Kalk! Tarihinin boynuna vurulan bu korkunç kementde bir kılıç indir; kördüğümü bozar gibi bu sihri boz ve milletin bahtsızlığını gider! Soluk soluğa Balkanlara tırmandığın, üveyik olup Trablusgarp'lara uçtuğun, Hint'tir, Yemen'dir deyip her bucakta at oynattığın ve bir baştan bir başa adını cihana duyurduğun gibi...

²¹ *Zimamdar*: Elinde yular tutan. İdare eden. İş elinde tutan.

²² *Âb-ı hayat*: Su, ebedî hayata sebep olan su.

Ülkenin çölleştiği, yabancı ellerin “ekskavatör”ler gibi millî bünyeni yarıp yarıp geçtiği; içtimaî “erozyon”ların nesilleri önüne katıp meçhullere sürüklediği; güftesi de bestesi de Çin’den, Maçın’den gelmiş ağıyâr türkülerinin, senin insanını sarhoş ettiği şu kara günlerde gel artık..!

Gel! Yıllar yılı hep eski destanlarla avunup duran ve yeni dünyanın bin bir hokkabazlıkları karşısında şaşırıp kalan şu kendi nesline, yeni türküler söyle; seni ve beni anlatan yepyeni türküler... Bestesi, Bedir gibi duru ve yüce, Malazgirt gibi içten ve ebedî yurda doğru, büyük fetih gibi, zamana yeni nâm getirici ve âlemşümül, kurtuluş kavgan gibi yürekten ve cansiperâne olsun...!

Gel! Ve yıllardan beri ortalığı alıp götüren şu bin bir hezeyan karşısında, fersiz yüreklere, mecalsiz ruhlara bir şeyler yapabilme azmini ve ümidini getir.

Gel! Ve tedavi oluyorum diye elli defa bağrından neşter yiyen; defalarca, kırılmış kol ve kanatlarıyla “ortopedi”ye kaldırılan, Eyyub (aleyhisselam) kadar dertli, Yâkub (aleyhisselam) kadar gözleri hasretle dolu, şu tâlî’siz insanına sıhhat müjdesi getir. Bugüne kadar bin bir karışıklığa sebebiyet veren acemi ve hoyrat ellerin, yanlış teşhis ve muâleceleri, sadece onun dert ve ızdırabını artırmıştır. Onu dertleriyle ele almalar, hep mevziî ve muvakkat olduğu içindir ki, tâlî’inin yıldızı sayabileceği her parıltı, yalancı bir mum gibi sönüp gitmiş ve onu yeni bir inkisar ve ümitsizlik içine atmıştır.

Bundan böyle de, o, artık her hekime teslim olacak gibi görünmemektedir. Evet o, dertlerini ve meselelerini köklü ve umumî olarak ele alacak hâzık hekimini bulacağı âna kadar, dişini sıkıp sabredeceğe benzer.

Gel; o hekim sen ol ve senelerdir yolunu bekleyenlerin gecesini gündüze çevir! Onları nurlu ufuklara ulaştır! Hafif bir kıpırdanışın, karışık hâdiselere “ritim” getirdi. Çözülmez gibi görünen, nice kemikleşmiş yanlışlıklar vardı ki, eritici soluklarında lime lime oldu. Ve milletin kalbinde bir ödem gibi tümsekleşen irin yuvaları birer birer dağılmaya başladı. Ya, özünden doğan gerçek “aktivite”yi ve son kararı duysa ve görselerdi...

Biz bütün bir millet olarak dolu dolu gözlerle, bu mutlu kararı hecelemekte ve karar gününü gözlemekteyiz.

Bu tarihî kararın güç ve kalemini elinde tutan Heraklit'imize binler selam...!

Sızıntı, Nisan 1981

Gözyaşları

Hak rahmetinin insan gözünde damla damla olmasıdır gözyaşları.

Dilin, duygunun ve gönlün el ele, yüz yüze birleştiği, iç içe girdiği ânın çiçekleşmesi üzerinde jaledir gözyaşları...

Cennet hûrilerinin kulaklarındaki küpeler, göz damlalarının yanında toprak kadar aşağı ve değersiz kalır..!

Heybet, korku, saygı ve sevgi gibi insanı duygulandıran, gönül tasını yakan ve kalbden sefil arzuları sıyırıp atan, ulvî hislerin çepeçevre ruhu sardığı ânın beyanıdır gözyaşları...

Bulut bulut yükselip, Hak rahmetinin eteklerinde dudak gezdiren, bu fâni âlemin bekaya mazhar pırlantalarıdır gözyaşları...

Bu tuzak ülkesinde, böylesine pervaz edişlerle arşiyeler yapıp, nazlı nazlı lahut âleminin kapısını çalmak başka hangi fâniye müyesser olmuştur..?

Eserinde esrarını izlemek; buldukça aramaya istek kazanmak ve Yunus diliyle “Deryada mâhî ile, sahrada âhû ile” O’nu “anmak”, inlemek... Her yerde O’nun haberini sormak ve sonra çözülen her düğüm karşısında buzlar gibi erimek... Sel olup çağılamak, başını taştan taş vurup ağlamak... Tıpkı Yunus gibi, Celaledin-i Rumî gibi, devrin “Büyük Dertli”si gibi yanmak, kavrulmak... Hangi saadet bundan daha tatlı, hangi haz bundan daha içten olabilir?

Annenin ağlaması içten içedir; riyasız, âri ve durudur. Onun her iniltisinde binlerce ney feryadı gizlidir. Yavru da ağlar. Hem de dünyaya gelir gelmez... İyi güne ereceğine, saadet göreceğine yahut başına geleceklere, ihmal edilişine belki de atalarının günahına ve çevresinin körlüğüne...

Ak alınlı, ak duvaklı geline, ananın en kıymetli hediyesi ayrılık gözyaşlarıdır. İnce gelin, hayatının sonuna kadar, o saflardan saf, inci danesi gözyaşlarını unutmaz. Onları unuttuğu gün, anayı da unuttur, atayı da...

Bir düşünün, gözü dolu bulut ana, üzerimize ağlamsa, nice olur hâlimiz? Ya o da denizler gibi cimri olsaydı; güneş vurmadan incelmese, buharlaşmasa ve yukarı

uçmasaydı! Ya o, öyle mi? Yaz demez, kış demez; bahar demez, güz demez daima ağlar...

Nebisinin diliyle Hak; millet haysiyetini, memleket namusunu görüp gözeten göze denk tutar ağlayan gözü.²³ Zaten “Ağlamayan gözden Sana sığınırım.”²⁴ demiş miydi..? Tıpkı şeytanın hilelerinden, hasis duyguların ezip geçmesinden Allah’a sığındığı gibi...

Ermişin nazarında gözyaşları, Cennet pınarlarından daha değerlidir. Zira o damlalar, “tamu”yu söndürecek bir iksir sayılır Rahmeti Sonsuz’un katında...

Hakk’ın sâfi nebisi Âdem (aleyhisselam), saadet kâsesini gözyaşları ile doldurup içmedi mi?..

Dertli Nebi, Tufan Peygamberi (aleyhisselam) o kat-relerle âlemi sele vermedi mi? Yaratılış esrarına ilk dokunan Mevla’nın Halîl’i “Hasbî, Hasbî” diyerek gözyaşlarıyla ateşi “berd ü selam”²⁵ etmedi mi?

O incelerden ince, Hak esrarının merkezîleştiği, Faraklit müjdecisi Ruhullah’ın hâli hep ağlamak değil miydi?

Masum resûl Dâvud’un (aleyhisselam) ağlamalı fer-yadı değil miydi ki, insan derûnunda lâhutî âhenk ve

²³ Bkz.: Tirmizî, *cihâd* 7.

²⁴ Bkz.: İbnü’l-Cevzî, *Keşfü’l-müşkil* 2/434; İbn Hacer, *Fethu’l-bârî* 11/139.

²⁵ *Berd ü selam*: Serin ve emniyetli.

sızlanışın adı olan Zebur'u tilavet ederken, en ince gönül telleri üzerinde yüzlerce mızrabın âhı duyulurdu...

Ve son durakta, en doğru yolun başında, büyük muammanın Keşşâf'ı, yaradılışın özü aziz Ruh, kördüğümü çözer gibi bu esrarı gözyaşlarıyla çözmedi mi? Ta ana kucağında bin niyaz ile: "Ümmetim, Ümmetim..."²⁶ dediği andan, *ba'sü ba'del mevt'e*²⁷ ve ötesine kadar hep aynı şey için inlemedi mi?

Şâir İkbâl, bir yüksek toplulukta, ruhların huzurunda, Nebiler Sultanı'na: "En muteber hediye" deyip, bir bardak şehit kanı takdim etmişti. Ben gökler ötesi o âlî meclise çağırılsaydım, günahına ağlamış kimselerin gözyaşlarını alır götürürdüm.

"Ağla ey gözlerim, gülmezem ayruk,
Dost iline varup, gelmezem ayruk."

Kavuşmak için ağlamak ve kavuşmuş olmaktan ötürü ağlamak...

Bu ağlayış, bir yetimin, bir ümitsizin ağlayışı da değil... Bu ağlayış tam bilememeden, öze erememeden ve ya visalin neş'esinden, huzurun heybetinden doğup gelen bir ağlayıştır. Sonunda rahmetin tebessümü olduğu için de tatlıdır. Ve yine bu ağlayış, bulup bildiğini buldurma ve bildirme yolunda olduğu için de hüsransızdır.

²⁶ Bkz.: es-Suyûtî, *el-Hasâisu'l-kübrâ* 1/80, 85, 91.

²⁷ *Ba'sü ba'del mevt*: Öldükten sonra dirilme.

“Sular gibi çağlasan, Eyyûb gibi ağlasan,
Ciğergâhı dağlasan ahvalini sormaz mı?”

(Anonim)

Anadolu insanı bu mânâda ağladı. Kurduğu ümranların çamurunu hep böyle gözyaşlarıyla yoğurdu.

Gözyaşları ruh inceliğinin şahitleridir. İnce insan, yüzünü gözyaşları ile yıkayan insandır. İçi sızlamayanlar, kirpiği ıslanmayanlar kem tâli’ hoyratlardır. Bu incelik bir havari inceliği de değildir. Şecaat ve cesaret arz edeceği yerde, o birdenbire tunçlaşır, demirleşir; aşılmaz ve bükülmez hâle gelir. İşte o en büyük devlet adamı Ömer, Peygamber halesinde en büyük devlet adamı.. şiddeti, öfkesi ve nefretiyle beraber, bir kalbi kırığın yanında, bir “yerdeki yüz” karşısında çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağlar ve etrafını da ağlatırdı.

O manzumede daha niceleri vardır ki, haykırışı aslanın ödünü koparmış, ormanı velveleye vermiş; harp meydanlarında bir haykırışla bin hanümanı harap etmiştir. Fakat Hakk’ın huzurunda, muhasebe anında öylesine incelerden ince bir hâl almıştır ki, ancak Cennet hurileri o kadar incelikten haberdar olabilirdi.

Uzun senelerden beri ne kadar hasretiz gözyaşlarına..! Onu, bu memleketin taşına, toprağına, evine, mâbedine sormalı. Sormalı şu dağlara, taşlara ve üzerinde uçuşan kuşlara... Ve bütün bir maziye sormalı, bağrına kaç

damla gözyaşı düştüğünü. Sonra mâbedlerdeki sütunlara, geniş kubbelere ve çevredeki cidarlara da sormalı, ne zamandan beri hıçkırığa hasret olduklarını. Seccadelere de sormalı, kaç defa gözyaşlarıyla ıslandıklarını. Bu kadar içten uzaklaşan, bu kadar gönüle yâd kalınan ikinci bir devir gösterilebilir mi...?

Şimdi sizler, ey bütün bir tarih boyunca ağlamayı unutmuşlar! Gamsızlar, dertsizler ve ağlanacak hâllerine gülenler! Gelin; şu çıkmazın başında durup asırlık gamsızlığımıza bir son vererek beraber ağlayalım! Cehaletimize ağlayalım! Kaybettiğimiz şeylerden habersizliğimize ağlayalım! Kusurdan bir heykel hâline gelmiş mahiyetimize, duygularımızın dumura uğrayışına ve hoyratlaşan gönülümüze ağlayalım! Bu vaziyette öleceğimize, öldüğümüz gibi dirileceğimize, tasmalı ve prangalı büyük imtihanda, en büyük merasimde fevç fevç geçecek olan mazi-nin şanlıları arasında yer bulamayacağımıza ağlayalım! Daldan kopan bir meyve gibi, yalnız düşüşümüze, ayaklar altında ezilişimize, rahmetten cüdâ kalışımıza ağlayalım..!

Yukarılara doğru güvercinler gibi kanat çırpalım ve çok yükseklerde öyle bir “ah” edelim ki, ünümüz, gözyaşlarından meydana gelen bulutları harekete getsin. Sonra ateşimizi söndürecek o damlalar, yağmurlar gibi başımızdan aşağıya insin ve ateşimizi söndürsün! Kin ve nefret ateşini.. bütün dünya ve ukbâ ateşini...

Allah'ım! Sen'den diliyor ve dileniyoruz: Gözlerimize yaş ver ve bizi ağlat! Merhamet etmen için, Sen'den uzak kalış hasretini duyamayışımıza ağlat! Gönlün şâk şâk oluşuna, ağyâr ateşine yanışına, öyle ağlat ki, sineler kebab olsun; ondan bir bir feryat çıksın, meleği ve feleği velveleye versin.

Beni de ağlat; gece kadar karanlık ruhuma şefkat et de ağlat! Ağlamalarım dahi ağlamam lazım geldiği için ağlat! Bükülmüş şu kaddime, solgun ve ölgün rengime, burulmuş boynuma ve kırık kalbime merhamet et de ağlat! Şu en sakın anda, sızlanışlara cevap verdiğin dakikalarda, kapkara gönlümle değil, Sen'den başkasına secde etmeyen başımla Sana dönüyor, titreyen dudaklarımla ağlatmanı diliyorum.

Heyhât ki “merhamet, merhamet” diyeceğim an, bir hâil gibi günahlarım karşıma dikiliyor ve içimde yığın yığın burkuntu meydana getiriyor. Allah'ım! Benim uzaklığım itibarıyla değil, Sen'in yakınlığın hürmetine kalbime rikkat ver ve öyle ağlat ki, kendimi kaybedeyim, yolunda ar ve haysiyetten geçeyim, ta “Bu delidir.” desinler...

“Gidip boynumda zincir ile ol Ravza-i Pâk'a, o denli ağlayayım ben ki, görenler hep beni dîvâne sansın.” Ola ki, düşen damlalardan bir tanesi aşkına düşmüş olur; işte o, benim için ummanlara bedeldir. Şehit kanı kadar aziz gözyaşları içinde nefesim kesilirken varlık sırrını bana duyur! Şu kararsız gönlümü doyur! Hicabımdan yüzümü

saklamaya çalışayım. Habibine görünmek istemeyeyim. Pişdarım ve Yüce Rehberimden kaçayım. Sonra bir âlî divan kurulsun. Ben zülûfleri dağınık, hıçkırıkları gırtlığında düğümlemiş, yüzü karaların uğramadığı o divana çağrılayım “*La tüâhiznâ*”²⁸ kalkanıyla huzura varayım. Kirlerime göz yumup, “Bu da bizdendi.” desinler; dilenciye bir mülk bağışlasınlar! Çöl yolcusunu sevindirip bir bulut ve bir meltemle imdadıma yetişsinler! Sevincimden orada yığılıp kalayım! Gözyaşlarım içinde boğulayım...!

Sızıntı, Eylül 1979

²⁸ “Unutarak ya da hataen yaptıklarımızdan ötürü bizi sorumlu tutma.” Bakara sûresi, 2/286.

Ana

Ana için derler, sonu yok ızdırabın...

Hep enîndir anada sesi, telin, mızrabın...

Fâniler arasında en muazzez varlıktır ana. O, yeryüzünde dolaşırken gökteki bir baş ve Cennet de ayaklarının altındadır. Pabucunun tozu gözlere sürme kadar aziz ve ayaklarına sürülen yüzler Arş eşiğindeki başlar kadar yücedir. Ana inleyen varlıktır. Bütün bir hayat boyu inleyen ve sızlayan... Onun analığı evlatla kâim; “anam” diyen biriyle... Evlat olmayınca ana, ana değildir. Ya “anam” demeyince! Ananın emeli bir evlat, bazen de başka bir şeydir; mânâ gibi, ruh gibi, ideal gibi bir şey...

Ana vardır, dünyaya getireceği yavruyu Hak yoluna adar. Ana vardır, bir yavru ister, ister de elde etmeden inkisar içinde gider. Ana vardır, izah edemeyeceği yavrunun hesabıyla iki büklüm olur ve “Keşke daha önce

ölüp de unutulup gitseydim.” der. Ana vardır, evladiyla âbideleşir ve başı semaya ulaşır. Ana vardır, evladiyla derbeder ve perişan olur. Ana vardır, firavun otağında bir milletin gözdesi. Ana vardır, Nebi hücresinde şeytan bendesi. Ana vardır, sessiz, belirsiz ve meçhuldür; fakat güller, çemenler yetiştirir. Ana vardır destanlara sığmaz; o, zihinlerde, sinelerde, göklerde. Ana vardır, kâğıttadır, kalemdedir, romandadır...

Toprak, tohuma ana; kaynak çağlayana; Havva insanoğluna; Meryem bir Ruh’a; Âmine bütün bir hakikatte, varlığın sırrına, sırların özüne...

İyisi de var, kötüsü de ananın. İyisine canlar feda; ya kötüsüne, tâli’sizine ne demeli.? Evladını güldürmemişe ve evladından yana gülmemiş, gün yüzü görmemiş...

Ana-evlat iki vücut bir ruh. Evlat, ananın vücudundan bir parça, kucaklarda “gönül yakan sevgili”, emekleyen yumurcak ve nihayet birbirini takip eden ayrılışlarla, ana için sineyi yakan bir kor, kalbe saplanan bir mızrak...

Gelişme dönemi, tahsil hayatı, askerlik çağı.. bunların her biri, ananın yüreğini ağzına getiren bir ızdırıp dönemeci. Ana, her zikzakta bir sürü gözyaşı döker: Yavrusunun okuma ayrılığına, izdivaç ayrılığına ve askerliğine... Evet, o, daima ağlar, daima buhurdan gibi tütür. Teselli bulup durduğu olduğu gibi, sel sel olan gözlerinin yaşında boğulduğu da olur. O, mukaddeslerine,

vatanına, namusuna kurban verdiği yavrusunu armağan sayar ve teselli olur. Ya bir hiç uğruna ölene? İşte burada ananın dili tutulur.

Evet o, küffara karşı şehit olan evladına koşmalar dizer, ninni söyler, onlarla avunur.

“Burası Yemen’dir,
Gülü çemendir,
Giden gelmiyor
Acep nedendir,
Acep nedendir.”

Gözlerde şehit silueti, kulakta Cennet ırmakları gibi onun sesi:

“Küffar Kırım’ı aldı anam,
Düşman yurduma daldı anam,
İrzim pâyimal oldu anam,
Ben oraya giderim...”

Kırım’da küffara iltihak eden de var; Plevne’yi unutup Tuna’da tenezzühe çıkan da var. İşte ananın belini büken de bunlardır. Eski kurbanın düşmanı, yeni kurbanın dostu; ne desin ana bu girift bilmeceye..!

Vay benim tâli’siz anam! Kalbi rahatsız anam, kaddi bükülmüş, gözleri dolmuş anam; dizine vurup saçını yolan anam! Kim etti bunları sana? Kim kıydı kalbinin semeresine, gözünün nuruna? Kırılım o elleri. Su serpelim ateşine...

Artık ağlama anam! Gözyaşlarında meydana gelen bulutlar, ta Arş'a kadar yükseldi. Bak şimdi orada şimşekler, burada rüseymler... Dağınık kâkülünü düzeltmek için sana koşuyorlar. Biz hepimiz senin feryadına koşuyoruz. Dudağımızda kurtuluş nağmesi, elimizde Yusuf'un gömleği, çîn-i cebinine²⁹, yaşaran gözlerine sevinç müjdesi ile geliyoruz. Sessiz infiallerin dinsin diye, kanayan yaraların onulsun diye, bütün bir mücrimler topluluğu adına af dileyip eşğine baş koyduk anam...!

Sızıntı, Nisan 1979

²⁹ Çîn-i cebin: Alın kırıksıklığı.

Hesaplaşma

Tarih bir düzine tekerrürlerden ibaret gibidir. Hâdiseler o kadar birbirine yakın ve benzer cereyan etmektedir ki, insan yanılıp da, hep aynı çizgide, aynı şeylerin cereyan ettiği hükmünü verebilir.

Buna rağmen, düşünenlerin sayısı ne kadar az, düşünceler ne kadar kısır ve gönüller, hakikatlere karşı ne kadar yabancı.!

Kim bilir, kaç defa girdaplara kapılıp gayyalara gittik ve kaç defa fevvalere binip zirvelere ulaştık. Kaç defa gündüzümüz kaos, gecemiz Cehennem oldu ve kaç defa İrem Bağlarına benzeyen “sâdâbâd”larla dilşâd³⁰ olduk.

“Hüner bir ibret almaktır, hüner irfana ermektir.”
Ama biz, ibret alamadık ve irfana eremedik. Hâla bir

³⁰ Dilşâd: Sevinçli, kalbi hoş olmuş.

kısım kakavanlardan nasihat dinliyor ve yüzde yüz zararımıza paradokslara giriyoruz. Doğrusu, şimdiye kadar bize elli bin defa yabancılık aşıl原因an ruhumuzun hasımlarına karşı, tekrar edip durduğumuz “flört”lerden bir şey elde edemediğimiz gibi, öteden beri öcü gibi gösterilen kendi dünyamıza karşı da insaf edip yabancılaşımdan bir türlü vazgeçemedik.

Ne olurdu, bir kere de, şu milletin nabzına elimizi koyup, kendi kendimizi dinleyebilseydik. Heyhât! Hep milletimize düşmanlık besleyenlerden kurtarıcı mesajlar bekledik ve hep yabancı tespitlere göre, onun hakkında hükümler sıralayıp durduk.!

Yabancılaşıma, bizde idbar³¹ dönemiyle başlamış bir hastalıktır. Başladığı günden itibaren de “rekor” seviyede bir hızla gelişmiş, artmış ve yaygınlaşmıştır. Bir inayet eli imdada yetişmezse, önümüzdeki yıllarda bu hızla; ne-reye varacağımızı şimdiden söylemek kehanet sayılmalıdır.

Yabancılaşıma, milletlerin kaynayıp birbirine karışması ve birbiriyle içli dışlı olmasıyla başlar. Düşünce ve kültür alış verişıyle derinleşir ve kök salar. Bu itibarla da o, hem galiplerden mağluplara, hem de mağluplardan galiplere geçme istidadında olan bir hastalıktır. Vâkıa, bir ölçüde onun mağluplara ait bir ruh haleti olduğu

³¹ *İdbar*: Gerileme.

iddia edilebilir; ama, mutlak böyle olduğunu söylemek de aceleden verilmiş bir karar olur. Bence, bu mevzuda en kayda değer şey, yabancılaşıma vasat ve zemini hazırlandığında, millî ve içtimaî bünyenin uyarılamaması ve umumî bir alarma geçirilememesi hususudur.

Toplumlar, yabancılaşmayı sezecek ve içlerine sızma istidadında olan zararlılara karşı parola soracak kadar basiretli oldukları devirlerde, kendilerini korumuş ve müesseselerinin tahribine meydan vermemişlerdir. Bu sezme ve basireti gösteremedikleri devirlerde ise, kendilerine ait öz ve mânâyı tahribe uğratmış ve sonra da tarih sahnesinden silinip gitmişlerdir.

Roma'nın zulüm ve baskısına karşı, Hristiyanlığa sarılan kitleler, daha sonra bilerek veya bilmeyerek, Roma hayatından pek çok yeni anlayış alarak dinlerine kattılar ve böylece, belki de yüce bir dinin özünü ifsat ettiler. Bu alma ve aktarma işi, daha sonra da devam edip durdu ve zavallılar bundan bir türlü kurtulamadı.

Bir taraftan, o günün mazlum, mağdur köleleri, zulüm ve istibdattan, Hristiyanlığın himayesine sığınırken, diğer yandan, hasımlarına ait her şeyi kullanma, bir ace-milik ve bir oyuna gelme, belki de ikbal hırsına kapılma gibi şeylerle -her ne olursa olsun!- kısa zamanda çeşitli mutasyonlarla özlere yabancı birer hüviyet aldılar ve bir daha da kendilerine dönemediler.

Tarih tekerrür edip duruyor: Bugün de Batıya karşı, aynı hâlet-i ruhiye içinde, bir yığın millet göstermek kabildir. Bu milletler ister Batının teknik üstünlüğünü, refah seviyesini elde edip, onun gibi müreffeh yaşama peşinde olsunlar, isterse milletlerine hizmetin ancak böyle olacağına inansınlar, özlerinden ayrılma ve kendi kendilerini tahrip etme yolundadırlar.

Karşı dünya, dünden bugüne, üstünlüğünü korumaktan başka bir şey düşünmedi ve bu uğurda her yolu meşru, her vesileyi mubah saydı. Bugün de aynı gayret içindedir. Arada tek fark var, o da; dünkü kölelere bedel, bugün köleleştirilmek istenen milletlerin oluşu ve dünkü kölelerin başkaldırmasına karşılık, onun yerinde bugün başkaldıran milletlerin bulunuşudur.

Evet eskiden; yeri, yurdu, kökü ve geçmişi olan bütün toplumlar, şimdi bu zıt dünyanın karşısına dikilme hazırlığı içindedirler.

Yakın tarihe kadar insanımız bu zıt dünyaların meydana getirdiği kandan seylaplar³² karşısında bile, ona hep hüsnü zan etmiş ve iyimserlikten ayrılmamıştır. Ama üst üste cihan harpleri ve müteakip felaketler, bu karşı dünyanın “şuuraltı” kin ve nefretlerini ortaya çıkarmış ve insanımızın gözünü açmıştır. Artık ayan beyan herkes görüyor ki, bu dünya husumet ve düşmanlıktan başka

³² *Seylap*: Sel.

bir şey bilmemektedir. Zayıf olduğu devirlerde politika-
sıyla, kuvvetli olduğu devirlerde de, felsefesinin temel
rüknu olan: “Hak kuvvettedir.” düsturundan hareketle,
hep zulüm ve gadir cephesinde bulunmuş; hep ezmiş ve
inletmiştir.

Dinler, onu terbiye edememiş; mürşidler, azgın ru-
hunu uslandıramamış ve gönlüne bir yudum samimiyet
iksiri içirememişlerdir.

Yerinde o, Hristiyanlığa bir kurtarıcı simit gibi sarılmış
ve yerinde, onun da yetmediğini ilan ederek başka mah-
bup arkasına düşmüştür. Mesihîyyete karşı Rönesansı
böyle bir ruh hâletiyle çıkardı ve Alpler’in zirvesine yer-
leştirdi. Salîb’i bayraklaştırıp yeryüzünü işgale koyuldu-
ğu zaman ne kadar samimiyetsizse, yeni putuna karşı
da o kadar sûrî ve ihlassızdır. O, ne bin bir tehâlûkle³³,
Anadolu’yu “çertaraf”³⁴ Haçlılara çiğnettiği devirde, ne
de dinî duyguları zincire vurup kiliseye hapsettiği devir-
de, asla samimî olmamıştır.

Onun Hristiyanlığa sımsıkı sarılması, yeni bir inanç,
yeni bir nizam ve yeni bir “dünya-ukbâ” anlayışına karşı
hışmının gereğiydi. Bu yeni inanç ve sistemle mücadele-
de, Hristiyanlığın da yetmediğini anlayınca, Rönesansla
hembezm oldu. Bu onun “antik” devirleri imdada ça-
ğırması, ric’atı ve irtidadı idi. Yani, yıkılırken başka bir

³³ *Tehâlûk*: İstekle atılma, can atma.

³⁴ *Çertaraf*: Dört bir yan, taraf.

enkaza dayanması, ölülerden medet umması ve mezarlara müracaat etmesiydi...

Zavallı Batı, bu hâliyle, kendini kurtaracağını sanıyordu! Aslında yaptığı iş, bir libas değişikliğinden başka bir şey değildi. Eski elbisesinin yerine, başına geçirdiği âriye³⁵ bir urba ile, ebedî varlığa ereceğini umuyordu. Heyhât! O, umduklarından hiçbirini elde edemedi. Aksine, bile bile gidip gericilik bataklığına “aborde”³⁶ oldu. Evet, bir gayz ve kin uğruna, göz göre göre, hem kendini hem de başkalarını mahvetti!

Haçlı seferleriyle, görme ve tanıma imkânını bulduğu yeni din ve yeni dünyanın insanı, onu o kadar ürküt-müştü ki; mutlaka bu dünyanın hakkından gelmek istiyordu. Zira, yeni nizamın ruhundaki müsamaha ve hoşgörünün, onu, bir gün alıp Batı kapılarına kadar getireceğini ve hâkim kılacağını düşünüyor ve düşündükçe de çileden çıkıyordu.

İşte o, böylesine fikrî hercümerç içinde, kendi değerlerini ve mesnetlerini yeniden “kritiğe” tâbi tuttu. Ve yeni bir mâşuku aramaya koyuldu. Az sonra da kendini etnografik müzelerde buldu. Ve o gün bu gün, bir daha da, gönlünü kaptırdığı o kadîm müstehâselerden³⁷ kurtulamadı.

³⁵ Âriye: Ödünç, iğreti.

³⁶ Aborde: Kıyıya sığınma, batma.

³⁷ Müstehâse: Fosil.

Ah, bu ne öldürücü bir karardı! Keşke alçakgönüllü ve faziletli olabilse ve ayağının dibine kadar getirilen bu yeni hayat iksirinden içebilseydi, dünyanın veçhesi bambaşka olacaktı! Ama o, bağnazca davrandı ve kendisine ölümsüzlük müjdesi getiren bu şefkatli eli kırdı.

Aslında bu kavga ve mücadele, hiçbir zaman samimî ve hasbî olmamış katı bir dünyanın, özü ihlas ve fitrîlik olan yeni bir dünyaya karşı huysuzlaşmasının gereği idi. Bütün bir tarih boyu da devam edecekti. Kuvvetli olduğu zaman alabildiğine azgınlaşan; zayıf olduğu devrelerde de bütün bütün mûraileşen ve ruhu yapmacıklarla dolu bir dünya, ebedî nuru temsil eden bir nizamla kat'iyen uzlaşmadı. Ve işte tarihin, hûnîn³⁸ sayfaları; buna bin misal meydanda...!

Nihayet içtimaî çalkantılar, onu kendine getirecek buudlara ulaştı ama, bu defa da yıllar yılı aman vermeden ezdiği halaskârını, kendi kapısında iki büklüm buldu. Asırlarca kendisini kıvrandıran humma, şimdi de kısı kıvrak bu yeni dünyayı yakalamıştı. “Tagallüpler, esaretler, tahakkümler, mezelletler, türlü ibtilalar, türlü illetler.” Artık, yıkılana payanda ile koşacak, yatağa düşene zem-zem taşıyacak kalmamıştı...

Bu durumdaki bir dünyanın, başkalarına Hızır olması asla düşünülemezdi. Hele teknik üstünlük ve maddî

³⁸ Hûnîn: Kana bulanmış.

refah seviyesi kıstas olur ve bu da yardıma muhtaç olanların elinde bulunursa...

Ne var ki, bu çekimserlik de bir işe yaramayacaktır. Zira, bir taraftan onun, yüzlerce yıldan beri içinde taşıdığı hınç açığa çıkarken, diğer taraftan da, öteden beri istismar edilegelen yeni dünyada bazı kıpırdanışlar belirmeye başlamıştır.

Şimdi iliklerine kadar korku içinde tir tir titreyen bu gadir dünyası, biraz daha huysuz, biraz daha tedirgin ve biraz daha gerilim içindedir. Belki de patlayacak hâle gelen bu dünya, önümüzdeki yıllarda, yeni bir çılgınlık ve yeni bir maceraya atılacaktır...!

Keşke, bir kin ve nefret kumkuması hâlinde, asırlardan beri kaynayıp duran bu fitne ocağı, en son “şuuraltı”na kadar her şeyini ortaya dökmüş olabilseydi. Belki o zaman, intibaha gelmemiz biraz daha hızlanacak ve erken kurtuluşa erecektik. Ve bu efsanevî ruhun tebahı³⁹ Batıyı da kurtaracaktı.

Kim bilir, belki de yine öyle olur.

“Gün doğmadan meşîme-i şebden⁴⁰ neler doğar.”

Sızıntı, Temmuz 1980

³⁹ *Tebah*: Uyarma, kendine gelme.

⁴⁰ *Meşîme-i Şeb*: Gecenin döl yatağı.

Günah

Günah bir iç çöküntü, bir terslik ve fıtratla zıtlıktır. Günaha giren kimse, kendini, vicdanî azaplara ve kalbî sıkıntılara bırakmış bir tâlî'siz ve bütün ruhî meleke ve kabiliyetlerini şeytana teslim etmiş bir zavallı ve tâlî'sizdir. Bir de o günahı işlemeye devam ederse, bütün bütün ipi elden geçirir ve artık, ne bir irade, ne bir direnme, ne de kendini yenilemeye mecali kalmaz.

Günah, iradenin yüzüne atılmış bir tükürük ve ruha içirilmiş bir zakkumdur. Gunahtan zevk alan insan, ne sefil; günahla ruhunu dinamitleyen insan ne hoyrattır..!

Günah, insana bahşedilen bilumum istidat ve yüce duyguları söndüren bir fırtına ve kalbî hayatı çepeçevre saran zehirli bir dumandır. Bu fırtınaya maruz kalan kurur; bu zehirli havayı teneffüs eden de ölür.

İnsan, günah içine bir kere girmeye dursun; girdi mi, artık ne ölçü, ne kıtas, ne de değer hükmü kalır. Bir uçağın, baş aşağı yere inmesinde, yer çekiminin hesaba katılmaması ve fıtrat kanunlarının affetmeyeceği çizgiye varılması ne ise, hikmet elinin koyduğu yasaklar atmosferine girmek de aynı şeydir.

Âdem Nebi (aleyhisselam), şahsî hayatında açtığı böyle bir gediği, ceyhun ettiği gözyaşlarından meydana getirdiği ummanlar içinde yüze yüze aşabilmişti. Şeytan ise, baş aşağı düştüğü o günah gayyasından kurtulamamış ve helak olmuştu.

Ve, daha

“Nice servi revan canlar,
Nice gül yüzlü sultanlar,
Nice Hüsrev gibi hanlar,
Ve nice tâcdarlar.”

böyle ilk bir adımla günah deryasına yelken açmış, fakat bir daha da; geriye dönmeye muvaffak olamamışlardır. Günah, âheste âheste eser insanın içine ve nefsi, bir meltem okşayışıyla okşayarak gider taht kurar onun gönlüne. Sonra da, insanın duygularını öylesine baskı altına alır ki, gayri ondan kurtulmak, kuvvetli bir azim ve gaybî bir inayet eline kalmıştır. Bundan daha kötüsü de, insanoğlu, içine daldığı günahlarla, kendinden o denli uzaklaşır ki, his dünyasında en ufak bir kıpırdanma

ve gönöl âleminde en küçük bir duyarlılık kalmamış olmasına rağmen, o, kendinde olup biten bu kadar değişikliklerden habersiz ve ruhundan kopan feryatlara karşı alakasızdır.

Yığın yığın günah vardır insanın geçip gittiği yollar da. Bu yollarda, birer kobra gibi gözetler insanoğlunu günahlar... Birinden kurtulması mümkün olsa bile, diğerlerine kendini kaptırmadan yoluna devam etmesi, bir hayli müşkildir. Polat gibi sağlam irade gerektir ki, aşılınsın bu yollar. Yoksa diferansiyeli bozuk bir araba ile en sert virajları aşma gayreti gibi olacaktır ki, bir çukurda gidip “ârâm” edeceğini şimdiden söylemek herhalde kehanet sayılmaz.

Çeşit çeşittir günahlar. Başta gelenleri, En Doğru Sözlünün beyanında, şu ürpertici diziyle çıkar karşımıza: Yaratıcı'ya eş ve ortak koşmak, haksız yere cana kıymak, anne ve babanın hukukunu çiğnemek, yalan yere şehadette bulunmak, cepheden kaçmak, ifetlilerin iffe tiyle oynamak vs...

Bunlar, insanın düşünce dünyasına, iç hayatına, aile ve topluma karşı öyle inhiraflardır ki, vaktinde önü alınmazsa, aile de yıkılır gider, toplum da.

Evet, tevhidle iç âlemini düzenleyememiş, yükselip içtimâî hayata girememiş güdük ruhlardan, hem aile, hem toplum, hem de vatan çok sakınmalıdır. İç âlemi,

isten, pastan görünmez hâle gelmiş ve derununda ak'ın kara'ya karıştığı bu tâli'sizler, bugün olmasa yarın, yurdu da yuvayı da kundaklayacaklardır. Dünden bugüne, bu gözü ve kalbi mühürlülerin hıyanet ve ihanetleri, hiç de küçümsenmeyecek kadar çok olmuştur.

Ne var ki, vatanın sağa sola peşkeş çekilmesinden, ormanların ve bağların bozulup çöle çevrilmesine kadar, her türlü kötülüğü yapan, cahil, iz'ansız, inançsız ve başkalarının kuklası bu yığınların baş sorumluları da yine bizleriz.

Evet, biz ihmal ettik. Biz bozduk. Biz inançsız ve hoyrat kıldık. Hesabını da biz vereceğiz. Bugün hâdiselerin demir pençesinde; yarın, tarih karşısındaki muhakememizde; öbür gün de, kılı kırk yaran Yüce Divan'ın iğne-den ipliğe hesap sorduğu hengâmda...

Bir milletin, kendi özünden uzaklaştırılması, ruhuna yabancı düşünceler aşıl原因arak mihrabının yıkılması ve minberinin yerinin değiştirilmesi, tarih karşısında ve Hak Divanında bağışlanmayacak günahlardandır.

Nesilleri, inançtan, düşünce-den, hak ölçüsünden ve istikametten mahrum birer yeniçeri yığını hâline getirip milletin nefsine, nesline, dinine ve malına saldırtmak büyük günahdır. Sonra, bu azgınlaşmış ruha ceza veriyorum diye, kazanlarda yeniçeri ve Bektaşî kellesi kaynatmak da, en az onun kadar günahdır.

Günahtır, nesilleri ihmal etmek. Günahtır, onların kalblerini, ruhlarını inançsız ve itminansız hâle getirmek. Günahtır, onları geçmişine ve köküne düşman yapmak. Günahtır, onları yabancı şaraplarla kendinden uzaklaştırmak.. ve günahtır, mânevî ve mukaddes dayanaklarından mahrum bırakmak. Günahtır, günah...!

Bütün bunlardan daha büyük bir günah vardır ki; o da, ortalığı yangına ve sele veren bu büyük mücrimlerin, edip eylediklerini günah bilmemeleridir. Evet, Allah ve tarih karşısında affı kabil olmayan tek günah varsa, işte o da budur: Günahın günah olduğunu bilmeme, günah-tan ürpermeme günahı... Toplumumuzu içten içe kemiren bu bin bir günahın başbuğu, vicdanla sezilip, muhasebenin demir pençesine teslim edileceği âna kadar, milletin, kendi kendini yenilemesinden ve hatta yaşamasından söz etmek oldukça zordur.

**“Bu hissizlikle cemiyyet yaşar derlerse pek yanlış:
Bir ümmet göster, ölmüş mâneviyatıyla, sağ kalmış.”**

(M. Âkif)

Sızıntı, Eylül 1981

Tevbe

Tevbe kişinin kendini yenilemesi ve bir iç onarımdır. Yani, sapıtıcı düşünce ve davranışlarla bozulan kalbî muvazeneyi, yeniden düzene koyma uğrunda, ferdin, Hak'tan Hakk'a kaçması; daha doğrusu, O'nun gazabından lütfuna, hesabından rahmet ve inayetine sığınmasıdır tevbe.

Tevbeyi, günah duygusuyla benliğin bir hesaplaşması şeklinde tarif etmek de mümkündür. Yani nefsin, hayatı sorumsuzca sevk ve idaresine karşı, benlik ve iradenin, yüce dağlar gibi günahın karşısına dikilip ona geçit vermemesidir tevbe.

Günah, muvazenesizce bir çukura yuvarlanıp gitmekse; tevbe, usulüne göre bir hamlede hoplayıp oradan dışarıya çıkmaktır. Diğer bir ifade ile günah; vicdanın muvakkat bir murakabesizliğinden, ruhun aldığı yara

ise; tevbe, kalbin, sürekli bir ızdıraba düşmesi ve çok ciddî olarak kendi kendini kontrole koyulması; böylece insanî duyguların yeniden fer ve kuvvet kazanmasıdır.

Günah, insanda şeytanın hâkimiyeti ve nefsin tesiriyle olduğuna göre, tevbe, şeytana karşı duyguların müdafaa-sı ve ruhtaki âhenksizliği, dezarmoniyi düzenleme gayreti demektir.

Günah erozyonlarının, ruhu törpüleyip aşındırması-na karşılık tevbe, gönül zeminini, düşünce ve sözlerin en güzeli “*kelime-i tayyibe*” ile çimenlendirmek ve o erozyonların tahribatını önlemektir. Gözlerin döneyazacağı, yüreklerin hoplayacağı gün gelmeden, yürekleri hoplatan tevbe gayreti ne mübecceldir.! Keşke onu, her günahın açtığı gediği kapatacak seviyede, âh u enînlerle yapmaya muvaffak olabilseydik.!

Evet, tevbe, böyle erkekçe bir dönüşün adıdır. Aksine her söz yalan, her davranış da bir aldatmacadır. Çünkü günahla fevt edilen şeyler giderilmedikten ve zamanın “günah kare”sindeki boşluk doldurulmadıktan; hislerde ürperti, ruhta ızdırıp, gözlerde yaş belirlemedikten sonra, işlenen kötülöklere karşı nedamet duyulduğunu iddia etmek tutarsız ve kabulden uzaktır.

Günahlar çeşit çeşit ve tevbeleri de başka başkadır. Millî vahdetin zedelenmesi büyük bir günahdır. Buna göre bu cürmü işleyen kimse, hem Hak katında hem de halk katında en büyük mücrim sayılır. Binaenaleyh,

böyle bir günahın tevbesi de, ancak, altı üstüne getirilmiş heyet-i içtimaiyenin eski sıhhat ve birliğine kavuşturulmasıyla kabil olacaktır; yoksa içtimaî bünye korkunç hafakanlar içinde güm güm gümlerken, onu bu hâle getirenlerin, “*Nâdim ve pişman oldum.*” demeleri sadece bir aldanma ve aldatmacadır. Evet, böyle bir günahın tevbesi, ancak, toplum içine saçılmış olan bölücü, parçalayıcı sapık düşüncelerden dönüldüğünü, milletin her ferdine avaz avaz ilan etmekle olacağından, sırf gizli nedametlerle affedileceğini ummak bir aldanmadır. Ve dolayısıyla da, iç çekişmeler sürüp gidecek ve toplumdaki zaafların, gevşekliklerin, dağınıklıkların davetiyle gelen dış baskı ve tazyikler de arttıkça artacaktır. Zira, bir toplumun dirlik ve düzeni, yani ilahî tevfiğin onlarla beraber olması, ancak ve ancak o toplum fert ve hiziplerinin anlaşıp uzlaşmalarına, hiç olmazsa birbirleriyle sulh olup ihtilafa düşmemelerine bağlıdır. Aksine, birbirine düşmüş ve dolayısıyla içtimaî ufku ihtilaflarla kararmış bir milletin, toptan tevbe etmesi lazımdır. Böyle bir tevbe de, sevgide, afta, müsamahada “Ruhullah”ın bağışlayıcılığına vefalı bir havari olmaya vâbestedir. Yani, yolu ve yönü hak olduktan sonra, herkese ve her düşünceye arka vermek, her hamleyi alkışlamak ve her fedakârlığa temenna durmakla mümkündür. Bana öyle geliyor ki, asırlık yaralarımızın sarılmasında, bundan daha tecrübe edilmiş bir ilaç ve daha objektif bir usul bulmak da, bugün için hemen hemen imkânsız gibidir.

Ne acıdır ki, bütün bunlara rağmen bizler, yıllardan beri, omuzlarımızı çökertircesine boynumuza çullanmış yığın yığın veballerin altından sıyrılıp çıkmayı, bir perşembe akşamı merasimine bağlayarak, tevbe adına zahmetsiz ve ucuz yollar aramaktayız! Oysaki, ferdî günahlar için, böyle kestirmeden bir sıçrayış ve nedamet yetse bile, toplumla alakalı cürümlerde, daha sahici, daha özlü irkilmeye, silkinmeye ve kendini yenilemeye ihtiyaç vardır.

Ah bu zahmetten kaçış ve beleşçilik..!

Toplumu meydana getiren her müessese tevbe etmeli ve tevbesi de, kendini bitiren, tüketen ihmal ve hataları kavrama ve onları telafi etme şeklinde olmalıdır.

İdarî kadro, kendi cürüm ve günahlarını sezerek, onlara karşı tam vaziyet almak suretiyle tevbe etmeli, kendini yenilemeli ve dirilmelidir. Yoksa elli bin defa nedamet şeklindeki merasimlerle, bir çuvaldız boyu yol almaya imkân yoktur. Bin nefrin böyle bir derdi derman görenlere! Ve bin nefrin, defalarca aynı şeylerle aldananlara...!

Adlî teşkilat, hakkaniyet ve isabetli kararlarıyla kanatlanır ve gökler ötesi saltanatlara namzet olur. O, adalet soluduğu sürece, saatleri yıllar sayılır Hakk'ın katında. İsabetsiz kararları karşısında ızdırap duyup iki büklüm olduğunda da, bundan geri değildir. Bir de onun Hakk'ın

üstünlüğünü hiçe sayıp kuvveti hâkim kıldığı, hakkı kuvvete boğdurduğu anları vardır ki, o, bu haliyle, affedilmez ve tevbesizdir...

Maarif teşkilatı da öyledir. Maarif, millî duygu ve düşüncenin havarisi ve koruyucusu olduğu sürece, takdire layık en mübeccel bir müessesedir. Sapık ve çarpık ideolojilere yüz verdiği müddetçe de, haramîlerden daha haramî ve mücrimlerden daha mücrimdir. Yabancı ve tahripkâr düşüncelere karşı tam ve ciddî tavır alacağı âna kadar da bağışlanamaz ve tevbesizdir...

Bütün siyasî kuruluşlar, gayri siyasî fertler ve cemaatler; hatta düşünürler, yazarlar ve mürşitler, nefislerine ve hiziplerine muhabbetten dolayı inhisara sapmış ve dolayısıyla da kendi dışlarında kalan hak ehline düşmanlık beslemişlerse, büyük günah içindedirler ve teker teker tevbe etmeleri farzlar ötesi farzdır.

Evet, bütün bu fert ve müesseselerin, bir kere daha kendilerini kontrol etmeleri ve alabora olan millet vapurunda, kendi hisselerine düşen hata, günah ve ihmalleri görmeleri, sonra da bunun telafisine gitmeleri mutlaka elzemdir. Yoksa, bugüne kadar olduğu gibi, günahlara hep dışta namzet aramaya ve hep karşı tarafı karalamaya devam edecek olurlarsa -maâzallah- altından kalkamayacağımız badirelerin içine girilmesi ve silinip gitmemiz kaviyyen muhtemeldir.

Evet, bizler en büyük günahı, herkesi suçlu ve kendimizi masum görmek suretiyle işledik. Bu anlayıştan kurtulamadığımız sürece de, içtimaî atmosfer sertleştikçe sertleşti ve birbirini takip eden parçalanmalar hep hız kazandı. Binaenaleyh, bu milletin mukadderatıyla maddî ve mânevî alakalı görülen bütün ruhlar ve kendini bu millete adanmış bütün hasbî gönüller, bir kere daha dize gelerek tevbe etmelidirler.

Makam ve mansıp sevdasına kapıldıklarına; hizip sevgisiyle kör-sağır olup inhisara saplandıklarına; bin bir paradoksla nesilleri kalbsiz ve ruhsuz bıraktıklarına; tagallüp ve tahakkümlere gömülüp hakkı kuvvette gördüklerine; düşüncelerine ters gelen şeyler ilahî soluklarla beslenmiş dahi olsa, ona karşı savaş ilan ettiklerine; şahsî çıkar ve menfaatlere dilbeste olduklarına; yalan, tezvîr, aldatma ve iğfale girdiklerine; hedeflerine varabilmek için her vesileyi meşru saydıklarına ve her devre uyuma eğiliminde bulunduklarına.. evet, bütün bunlara tevbe edip insanlık adına son bir kere daha yemin ve peymanlarını yenileme mecburiyetindedirler.

Ne mutlu, günahlarını idrak edip tevbeye koşanlara! Ne mutlu, nefesine karşı sert ve acımasız, başkalarına karşı –hak ehli başkalarına karşı– müsamahalı ve affedici olanlara..!

Sızıntı, Ekim 1981

Sabır

Sabır, yücelme ve fazilete ermenin mühim bir esası ve iradenin zaferidir. O olmadan, ne ruhu inkişaf ettirmekten, ne de yücelip benliğin sırlarına ermekten bahsedilemez. Sabırla insan, toprağa, ete, kemiğe bağılıktan kurtulur. Onunla yüce âlemlere ermeğe namzet bir kutlu olur. Sabır, ötelere ötesi saltanatlara ulaşmak için dar bir geçit, aşılabilir bir zirve ise, gönlünü o âlemlere kaptırmış hakikat eri de, geçilmez ve aşılabilir gibi görünen geçitlere ve şahikalara meydan okuyan bir Heraklit'tir; en sarp yokuşları dümdüz ve ovaları da pürüzsüz gören bir Heraklit...

Sabır, fitratın sinesinde cereyan eden armoninin, insan tarafından sezilmesi, kavranması ve taklit edilmesidir. Evet, o, eşya ve hâdiselerin dilini anlama ve onlarla "diyalog"a geçme gayretidir. Bu dili anlayacağı âna

kadar sebat gösteren, sonra da, varlığın zaman seli içindeki akışıyla kendi davranışları arasında bir köprü kurarak tabiatla bütünleşen insan ne mübeccel; kâinattaki bu ilahî mûsikî ne ulvî ve bu âhengin sezilip görülmesi ne âlî bir temâşâdır...!

Sabır; zamanın, eşya üzerindeki tesirinin kavranması ve vak'aların, zamanın, keskin dişleri arasında öğütülerek, şekilden şekle, hâlden hâle girmesinin idraki demektir. Zamanın bu sessiz eriticiliği ve değıştiriciliği karşısında, yerinde polat ve yerinde de buz olmasını bilenler, onun cereyan çizgisinde ayrı bir buuda yükselerek yok olmaktan kurtulurlar. Bunu idrak edemeyenler ise, onun demir pençeleri arasında ezilir giderler.

Evet fitrat, onu tanımayan ve yürüyüşünde ona ayak uyduramayan ayakları kırar, ruhları da çiğner geçer. Onu tanıyan, hareket ve davranışlarıyla onun ruhundaki sessiz infiallere dem tutan ve ona yeni yeni davudî nağmeler kazandıranların elinde de balmumu gibi olur.

Ah, bu sırrı kavrayamayan ve bir türlü sabretmeye yanaşmayan aceleci, yaramaz çocuklar..!

Evet, nice kendini bilmez ve fitrat tanımaz kimseler vardır ki, yıllar yılı doludizgin gitmiş; fakat bir çuvaldız boyu mesafe alamamışlardır. Ve nice sessiz, gürültüsüz kimseler de vardır ki, derin nehirler gibi durgun ve hareketsiz görünmelerine rağmen, durmadan yürümüş; adım

adım ilerlemiş, önünü kesen karanlıkları teker teker tepelemiş ve karşısına çıkan engelleri en sezilmedik şekilde toz duman etmişlerdir; sessiz, gürültüsüz; gösterişsiz ve âlâyışsız.. tıpkı mercan gibi; deniz derinliklerinde ızdırap görmüş, ızdırap yaşamış, kanda boğulmuş ve zebercet ufkuna ulaşmış mercan...

Tohum bu sessizlik ve sebat içinde taşı toprağı deler, gün yüzüne çıkar. Tomurcuk, yüz defa bağrını güneşe açar; yüz defa gecenin karanlıkları karşısında gerilime geçer ve sonra varlığa erer. Ya yavru? Bir “rüşeym” hâlinde anne karnında belirip karanlıktan karanlığa intikal eden yavru; onun serencamesi hepten garip ve garip olduğu kadar da sabır ve teenni gamzettektedir. Evet, şekillerin ve kalıpların her çeşidine gire gire, tam dokuz ay sonra, o gülendam kametiyle dünyaya ayak basar.

Bir de, bu muhteşem kâinatların ve koca “kozmos”un yaratılışına bakalım. Her şeyi, bir “ol!” deyivermekle varlığa erdiren Kudreti Sonsuz’un elinde, bütün mekân ve eşyanın, milyarlarca sene şekilden şekle, tavırdan tavra intikal ettikten sonra belli bir vaziyete gidip ulaşması, ne kadar manidar ve ne çarpıcı bir derstir!

Varlık âleminde her şey, ama her şey sabırlı bir bekleyiş, bitmeyen bir azim ve direnişle, hedefine doğru adım adımdır. Acele etmeden, fitratta cari kanunları gözeterek ve yön-yol değiştirmeden...

Ah, aceleci insan! Sabırsızlık gösteren sadece sensin. Sensin, eşya arasındaki tertibe riayet etmeyen! Sensin, yükselirken mesafelere tahammülü olmayan ve tırmanmada birkaç merdiveni birden atlamak isteyen! Sensin, sebepleri gözetmeden netice bekleyen! Sensin, olmayacak kuruntulara gömülerek hayalden sırça saraylar kuran! Sonra da yalancı vehmin ve aldatıcı ümniyelerin altında tükenip giden! Sensin, düşünmeden konuşan, konuştuklarına pişmanlık duyan ve birbirini takip eden pişmanlıklardan ders almayan, uslanmayan! Bir bilsen; bu halinle, ne kadar sevimsiz ve ne kadar uğursuzsun..! Keşke, her biri belîğ bir hatip ve her biri bir dil olan çevrendeki hâdiselerden ders alarak, eşya arasında bulunan tertibe riayet etmeyi; sebep ve neticelerin hakkını gözetmeyi ve hayalinle değil, imanın, azmin ve iradenle var olmayı bilseydin...!

Sen, sabrettiğin kadar var ve Hakk'ın katında da sabrın kadarsın; Kitab'ının güzel diye parmak bastığı en güzel haslet ve en güzel huyları, arızasız ve ara vermeden yaşamadaki sabrın ve azmin kadar.. ve çirkin diye tespit ettiği sevimsiz şeyler karşısında da dayanma gücün ve sebatın kadar.. nihayet, tepeden inme başa gelenler karşısında, tavrını değiştirmeden:

“Gelse celalinden cefâ, yahut cemâlinden vefa;
İkisi de câna safâ, lütfun da hoş, kahrın da hoş.”

(İbrahim Tennûrî)

gerçeğine dilbeste, yürekliliğin ve hoşnutluğun kadar...

Bütün yükseltici şeyleri, ara vermeden sürekli olarak yaşama, alçaltıcı şeylere karşı devamlı teyakkuz⁴¹ ve direnme; nihayet, beklenmedik anda ve beklenmedik şekilde, seni ırgalayan ve örseleyen umum belalara karşı yılgınlık göstermeden dayanma; evet, işte acılardan acı ve neticesi itibarıyla da zülallerden zülal sabır budur!

Kol kanat verip yerinden ayrılmama.. mum gibi eriyip gitme; yine de yerinde kalma...

Nerdesin azim, nerdesin irade! Nerdesin civanmertlik ve nerdesin yiğitlik! Durmadan yön ve yol değiştirme bizi şaşkına çevirdi. Her gün ayrı bir şeye dilbeste olma bizi bitirdi. Ve durmadan mihraptan mihraba koşma, bizi kiblesiz hâle getirdi...

Bir Hak dostu; “Beni bir kedi irşad etti.” der. Avını beklediği delik önünde, sabahlara kadar gözünü kırpmadan bekleyen bir kedi... Ya sen, insanoğlu! Tavrını değiştirmeden, nazarını ayırmadan ne kadar bekledin ebedî mihrabında..? Evet, kaç defa düzenin bozuldu, hizmetin hebâ oldu da, gönül koymadan darılmadan yeni baştan deyip yürüdün yoluna..? Ve kaç defa, kapılardan kovuldun, diyar diyar sürüldün de, dönüp yine başını koydun sevgilinin eşiğine..? Yoksa sen, senden evvel gelip

⁴¹ *Teyakkuz*: Uyanık olma hâli, uyanıklık.

geçenlerin hâlleri başına gelmeden Cennet'e gireceğini mi sandın? Oysa onlara öyle ezici sıkıntılar, öyle kılmıdatmaz ızdıraplar dokundu ve öylesine sarsıldılar ki, Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) ve maiyetindeki inananlar: “*Ne zaman Allah'ın yardımı?*” dediler. *Bil ki, O'nun yardımı yakındır;*⁴² sabredip kulluğunu sürdürenlere, canını dişine takıp günahlara karşı koyanlara, bin defa düzeni bozulduğu hâlde ümit ve azmini yitirmeyenlere...

Evet “Cânân yolunda, dağdağa-i cânâ⁴³ düşmeyenlere; Girdik reh-i sevdaya⁴⁴, gayrı bize bir şey lazım değil.” diyenlere...

Sızıntı, Kasım 1981

⁴² İktibas tam olmadığı için, meal tırnak içine alınmadı. Bkz.: Bakara sûresi, 2/214.

⁴³ *Dağdağa-i cân*: Cân telaşı, cân derdi.

⁴⁴ *Reh-i sevda*: Sevda yolu.

Son Karakol

Karakol, sükunetin, huzurun ve emniyetin remzidir. Ondaki düzen, huzur ve orada gözlerin uyanık oluşu, umumî emniyet ve muvazenenin en büyük teminatıdır. Ondaki kargaşa ve bunalımlar ise, arkasındaki topluluklar için en büyük felakettir.

Anadolu, yıllar yılı kendine bağlı dünyalara karakolluk vazifesini gördü. Geçmiş asırlarda dünya emniyet ve muvazenesinde, en şerefli vazifenin ona ait olduğunda hiç şüphe yoktur.

Sonra, sırasıyla, onun livâları, sancakları birer birer kopup gitti. Fakat o, bütün rasânetiyle mevcudiyetini muhafaza etti ve yerinde kalabildi. Değişen bayraklar, yırtılan sancaklar yanında, asalet ve özünü koruma sadece ona müyesser oldu.

Evet, bütün bir geçmişle, elli bin defa, temiz bünyesine mikroplar saçıldı. Ve gülendam kameti yüzlerce defa ırgalandı; ama o, hiçbir zaman tamamıyla yerinden sökülemedi ve mağlup edilemedi.

Haçlı zihniyetinin hortlatılmasından, Cizvit papazlarının zehirleyici ve öldürücü gayretlerine kadar, bu karakolu yıkma ve karakol erkânını uyutma adına ne kadar oyun varsa hepsi denendi; ama milletçe hasımlarımız hesabına beklenen netice kat'iyen elde edilemedi. Düşman cefadan usanmıyor; karakol da “Bu can bu uğurda” deyip dayanıyordu...

Bu mücadeleler karşısında onun sarsılmadığını iddia edemeyiz. Bu ulu ağaç birkaç defa hazan gördü ve kurtlanan koca gövdesi birkaç defa kabuğunu yeniledi; fakat, hiçbir zaman devrilmedi. Semasının kararıp, bağrına üst üste hançerlerin saplandığı günlerde dahi, millî ruh kadranında, kendine ait zaman anlayışı ve onu gösteren rakamlar daima duru ve seçkin olarak okunabildi...

Bu efsanevî ruh, asırlarca, bünyesini tahrip etmek isteyen bin bir paradoks karşısında yerinden oynamamış ve hep Malazgirt'teki, Kosova'daki ve Çanakkale'deki aşılmazlığıyla kendini korumuştur. Onun bu heybetli görünümü –az dahi olsa– ruhuna cemre düştüğü ve köküne yabancı bir kurdun, bir “dabbetü'l-arz”ın musallat olduğu zamana kadar da devam etmişti. O günden sonra ise, artık o, içten içe yanan ve kömürleşen bir ulu

çınar hâliyle, kendini yenileyemiyor ve dirilemiyordu. Yaşlanmıştı. Vefasız dostları, amansız hasımları vardı.

“Dost bî-pervâ, felek bî-rahm, devran bî-sükûn;
Dert çok, hemderd yok, düşman kavî, tâlî’ zebûn.”

(Fuzulî)

Tam bu bin bir kâbusun kol gezdiği dönemde idi ki; ortalığı bütün şiddetiyle beşinci kol faaliyetleri kapladı. Erotik⁴⁵ düşünceye masumiyet hil’ati giydirildi. Şehvet, en mergub bir meta hâline getirildi ve gençlik âdeta bir hezeyan topluluğu oldu. Artık kendi ruh köküne bağlı olanlar “dogmatist” ve “formalist”⁴⁶ diye damgalanıyor; millet ve vatanını sevmek ayıp sayılıyordu. Bir “şirzime-i kalil”⁴⁷ her Allah’ın günü, çalakalem, millî ruhu ibtizal⁴⁸ edici yazılar yazıyor, milleti kendinden kaçır ve kendine yabancı hâle getiriyordu.

Bu olup bitenler karşısında, temiz Anadolu halkı, ya kendine has sabır ve tahammül içinde beklemede veya hüsnü niyetin verdiği duru anlayışla, bütün bu acayıplikleri “bir suskunluk içinde” karşılamaktaydı.

Birer ruh sefaleti ve aşâğılık duygusu timsali sayılan zavallı “entelijansiya” mızın durumu ise, bütün bütün

⁴⁵ *Erotik*: Şehevanî.

⁴⁶ *Doğmatist ve formalist*: Kesin fikir beyan eden ve şekilci kimse.

⁴⁷ *Şirzime-i kalil*: Küçük ehemmiyetsiz cemaat.

⁴⁸ *İbtizal*: Verilen bir nimetin kadrini bilmeyip kötüye kullanma.

yürekler acısıydı. Ona göre, şahsiyet gamzeden öze ait her nağme ordubozanlık; müstağriplik hesabına söylenen her türkü, Türk’e yücelik kazandıran bir madalyaydı!

Bu türlü kendinden kaçışlar ve haricî asimilasyonlarla iç değişiklikler, endişe verici buudlara ulaşmıştı. Ve artık, millet teknesinin, sağa-sola yalpa yapan bir vapur gibi batması her an mukadder görünüyordu. Dillerde bin bir yabancı türkü, dudaklarda bin bir öldürücü şarap.. kimi erotizmle sarhoş; kimi libido ile.. kimi eksistansiyalizmden medet umuyor; kimi hezeyan felsefesine dilbeste, durmadan mihrap değiştiriyor ve mâbuddan mâbuda (!) koşuyordu. İşte tam bu esnada, yabancı bir kısım eller, “hipnoz” görmüş bu ruhları metrolara bindirip harıl harıl kendi dünyalarına taşımaya başladılar. Cinnet nöbetleri içinde bütün bir nesil, Hasan Sabbah’ın yalancı cennetlerine benzeyen bu cennetlere davet ediliyordu..!

Dün bir şaşkınlık içinde “Mehlikâ Sultan’a âşık” toy delikanlılar yerinde, bugün eli kan, üstü kan, bağıri kan ve ne yaptığını çok iyi bilen kanlı deli bir nesil vardı. Artık dıştaki kargaşa ve hercümerce başka sebep aramaya gerek var mı? Tatmin edilememiş, doyurulamamış ve hatta terk edilmiş bir neslin, çeşitli kamplara ayrılması ve birbirini kıran kırana öldürmesi gayet normal değil mi...? Bugüne kadar onun iç inkırazını sezebildik mi? Onu soy-suzlaştıran sebeplere inebildik mi? Hâlbuki, ona canavarlık öğreten tiranlar karşısında, sıyanet meleği gibi onun

yanında olmalı değil miydik? Heyhât..! Bin bir vahşet senaryosunun sahnelendirilmesi karşısında, sessiz ve iftalsiz kaldık... Evet, bütün bir millet olarak arenalardaki kavgayı seyreder gibi seyrettiğimiz bu kanlı boğuşmadan hiç mi hiç bir şey anlamadık.

Sahnenin bu rengârenk aldatıcılığı, ortalığı inleyen valsın korkunç uyutuculuğu ve kostümün göz bağlayıcılığı karşısında, oynanan oyunun gerçek yüz ve vahşetini ilk sezen, son karakolun kahraman bekçileri oldu. Bu sezme, ümit dünyamızda yeniden kendimize gelmemizi ve kendi kendimizi idrak etmemizi temin etti. Aslında buna bir sezme demek de uygun değildir. Bu, düşmanın kısıkvrak yakalama ve bir zaferdir; içtimaî bünyenin, haricî bir kısım erâciften temizlenme, arındırılma ve aslına irca zaferi. Bu zafer, kendinden ümit edilenleri getirdiği takdirde, Türk'ün zaferler hanesinde en mualla yeri işgal edecektir. (Böyle bir ilk tefahhus⁴⁹ ve sezişe, başka bir yazımızda selam durulmuş ve gaziler ocağının yiğit eri Mehmetçiğe teşekkürler sunulmuştur.)⁵⁰

Ne var ki, yıllardan beri, bin bir saldırı ile rahnedar olmuş bir bünyenin, böyle hemen bir muâlece ile iyi edilemeyeceği de muhakkaktı. Daha köklü ve daha gönülden bir hareket gerekliydi ki, millî bünyeyi kemiren yıllanmış seretanlar⁵¹ bertaraf edilebilsin...

⁴⁹ *Tefahhus*: İnceden inceye araştırma.

⁵⁰ "Asker" yazısına işarettir.

⁵¹ *Seretan*: Kanseri.

Ve işte şimdi, bin bir ümit ve sevinç içinde, asırlık bekleyişin tulûu saydığımız bu son dirilişi, son karakolun varlık ve bekasına alamet sayıyor; ümidimizin tükendiği yerde, Hızır gibi imdadımıza yetişen Mehmetçiğe, istihalelerin son kertesine varabilmesi dileğimizi arz ediyoruz.

Sızıntı, Kasım 1980

Asker

Bir bahçedeyiz şimdi şehitlerle beraber,
Bizler gibi ölmüş o yiğitlerle beraber,
Lakin kalacak doğduğumuz toprağa, bizden
Şimşek gibi bir hatıra, nal seslerimizden

(Y. Kemal)

Askerlik yüksek bir pâyedir; Hakk'ın katında da, halkın katında da... Ona denk yüce bir topluluk ve gördüğü vazifeye denk yüksek bir vazife yoktur şu fâni âlemde. Yüklendiği iş itibarıyla, zaman onda başkalaşır, muam-malaşır ve bir sır hâline gelir. Saati seneler sayılır aske-rin.. talimiyle, terbiyesiyle ve serhat boylarında nöbetiyle geçirdiği saati.

Uhdesine verilen emanetleri görüp gözetmede onun gözü, lahut âlemini seyretmekle doymuş ve dolmuş bir

göze denk tutulmuştur, sözü lâl ü güherin⁵² dilinde. Ve bu noktada eşi menendi yoktur askerinin...

Onu vatanın bekçisi diye anlatırlar. Bence, ona topyekûn mukaddeslerin; mazinin, harsın, hürriyet ve emniyetin en emin muhafızı demek daha uygun olacaktır. Zira, endişelerimiz ancak, onun mevcudiyetiyle zâil olur. Huzursuzluğumuz onun türkû ve haykırıışlarıyla huzura ve emniyete inkılap eder.

İnsanlık, askerle medeniyet ve ümrana tırmanır. Fetihler ve sonra kültür akımları, onun sancağı ve mızrağıyla her tarafa ulaşır ve bu sayede yeni yeni medeniyetler doğar; yeni yeni iklimler aydınlığa kavuşur. Sonra taşıyıp geliştirdiği her şeyi, emniyet altına alma ve koruma da yine kendisine düşer. An olur, bir sel gibi çağlar, bir tufan kesilir, temizler her tarafı. Gün gelir buharlaşır, bir sıyanet bulutu kesilir milletin üstünde... Dolu dolu gözleriyle yatıştırır tozu toprağı ve sular baştan başa bütün bir çemenzârı⁵³.

Milletlerin ölüş ve dirilişinde büyük tesiri vardır askerinin. Bütün kaynaşmalar, huzursuzluklar ve nihayet yıkılışlar, hep onun kendinde olmadığı zamanlara rastlar. Bütün bir irfana eriş, kendine geliş ve diriliş ise, onun zinde ve canlı olduğu günlerde görülür.. çağlayanlar gibi akıp akıp gittiği, tepeleri düz, ovaları bereketli kıldığı günlerde...

⁵² *Lâl ü güher*: Kırmızı, kıymetli bir süs taşı ve mücevher.

⁵³ *Çemenzâr*: Yeşillikler.

Her milletin tarihinde asker, bir tepe varlıktır. O, dağ cesametiyle türkölere mevzu olur, destanlara renk katar ve milletin gönlünde, yüce burçlarda dalgalanan bayraklar gibi huzurun ve emniyetin remzi hâline gelir. Bu mânâda her milletin askeri vardır ve o milletin gözdesidir, canlılığı, şuuru ve aksiyonuyla.

Bir de anadan doğma asker millet vardır. O, asker doğar, askerlik türkülerinden ninniler dinler ve asker olarak ölür. Âşıktır askerliğe, serhad boylarına, akına ve kavgaya.

“Râyete meylederiz kâmet-i dil-cû yerine,
Tuğa dil bağlamışız kâkül-i hoş-bû yerine
Heves-i tîr u kemân çıkmadı dilden asla
Nâvek-i gamze-i dildûz ile ebru yerine

.....

Severiz esb-i hünermend-i sâbâ reftârı
Bir peri şekl-i sanem, gözleri âhû yerine ”

(Gazi Giray)⁵⁴

⁵⁴ Gazi Giray: Kırım hanı (ö. 1607). Türk kahramanlığını ve yiğitliğini Divan tarzındaki şiire getiren bir şâirdir.

“Gönül çeken endam yerine biz sancağa meylederiz.

Hoş kokulu kâkül yerine tuğa gönül bağlamışız.

Kalbe saplanan gamze oku ile kaş yerine,

Ok ve yay hevesi gönülden asla çıkmadı.

Gözleri ceylana benzeyen peri sûretli bir sanem yerine,

Rüzgâr gibi giden hünerli atı severiz.”

Sığmaz kabına ve bir çığlık olup kıt'adan kıt'aya yayılır. Denizler gibi kükrer. Dağlarla pençeleşir, stepleri aşar, Çin Seddi'ne ayak öptürür.

O, kendini yerin tek vârisi bilir ve gözü dünya hâkimiyetindedir. “Gün doğusundan gün batısına kadar bizimdir.” sözü, onda idealleşir ve bu uğurda ölüm, hayatın en tatlı gayesi, en sevimli neticesi hâline gelir. “Şimdiye kadar çok muzaffer oldum. Artık benim için Hak yolunda ölenlerin eriştiği yüce saadetten başka bir şey kalmadı. Gayrı, akacak kanımın değeri bu olsun.” duygusuyla öne atılır. Ordusu zafere yürürken, kendisi de Yüceler Yücesi'ne kanat çırpıp yükselir ve beşikten o âna kadar içinde taşıdığı mânâya bir kere daha tercüman olur: “Attan inmeyesüz!” Bu aydınlık tufanı, Lazar'ın ve Miloş'un ülkesini de sardıktan sonra, Balkanlar'ın ona mezar olmasının ne ehemmiyeti var..!

Asker millet, elinde taşıdığı meş'ale ile her tarafı aydınlatma yolundadır. Mızrağının ucunda taşıdığı ışıkla, en ücra yerlere koşar insanlık için; onun saadeti ve aydınlığa ermesi uğruna dağlara tırmanır, denizlerle boğuşur, surları göğüsler, bir yıldırım gibi milletlerin beyninde çakar; zulmü ve zalimi tarumar eder.

Geçilmez zannedilen surlar ve yüksek burçlar onun karşısında toz duman olur, erir. Mütekebbir ve mağrur başlar, huzurunda iki büklüm hâle gelir. Kılıç çalışı, gökte ve yerde velvele meydana getirir. Tuğuna ve sancağına

cihan selam durur. O âbide ruh için dost selam durur, düşman selam durur.

Muvakkat bir kadirşinaslığı içinde Monstesqieu: “Bu millet olmasaydı tarih olmazdı.” der. Asker millet için, bu hüküm doğru fakat eksiktir. Zira bu millet, şahidi bulunduğu yüce âlem ve büyük dava itibarıyla, tarihin de, medeniyetin de kurucusu ve koruyucusu olmuştur.

Evet o, baştan başa insanlık ufkunun karardığı bir dönemde, bir kama gibi zulmetleri yırtmış ve kendinden sonraki devirlere hükmünü kabul ettirmiştir; cesaretiyle, ikdamıyla ve ölüme karşı fütursuzluğuyla...

Ve yine o, taarruzunda destanlara sığmaz bir celadet gösterir:

“Vur pençe-i âlî’deki şemşîr aşkına
Gülbangı, âsmânı tutan pîr aşkına
Ey leşker-i Müfettihi’l-ebvâb vur bugün
Feth-i mübîni zâmin o tebşîr aşkına
Vur deyr-i küfrün üstüne rekz-i hilal için
Gelmiş bu şehsuvâr-ı cihangîr aşkına
Düşsün çelengi Rum’un, eğilsin ser-i Firenk
Vur Türk’ü gönderen yed-i takdîr aşkına
Son savletinle vur ki açılsın bu sûrlar
Fecr-i hücum içindeki tekbîr aşkına. ”

(Y.Kemal)

Müdafaasında da cansiperanedir. Hatta onun müdafaası, taarruzundan farksızdır. Batılı; “Bütün milletlerin müdafaadan ümitlerinin kesildiği yerde onun taarruzu başlar.” der. Bu, Malazgirt’ten Çanakkale’ye kadar, destanlaşan bir milletin aksiyonunun en güzel ifadesidir. Palandöken’de, Rus ordusunu, elindeki satırıyla karşılayan ninesinden, yüzünden duvağı çözüp Çanakkale’ye koşan gelinine kadar, Batılının gözünden kaçmamıştır bu millet.

İmkânsızlığın ve yokluğun kendini boğmaya çalıştığı dönemde dahi, İngiliz toplarına süngüsüyle cevap veren Mehmetçik, tarihe gömülürken, Ulubatlı Hasan’la selamlaşır, Mohaç’a tebessüm atfeder, Malazgirt’ten geçip “Bedr’in Aslanları”yla boyun boyuna gelir.

Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?

“Gömelim gel seni tarihe” desem, sığmazsın.

Hercümerç ettiğin edvâra da yetmez o kitab...

Seni ancak ebediyetler eder istiâb...

.....

Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber,

Sana âgûşunu açmış duruyor Peygamber.

(M. Âkif)

Onun süngüsü, yüz defa iniltimizi dindirdi ve ateşimize su serpti. Yakın tarihimizde dahi kaç defa onda

mazinin tebessüm eden çehresini ve yıldırımlaşan celadetini gördük... Eğer, atik davranıp da yıllardan beri hazırlanan karanlık emellerin önüne geçmeseydi, bütün bir millet olarak inkisar içinde ağlamadan başka çaremiz kalmayacaktı...

Tuğa selam, sancağa selam ve ölçülerimiz içinde onu tutan yüce başa binlerce selam..!

Sızıntı, Haziran 1979

Lider

Bin seneyi aşkın geniş bir zaman dilimi içinde hep şanlı devirler yaşamış ve hep güzelliklere açık bulunmuş şu mübarek dünya, bir iki asır var ki, buhrandan buhrana sürüklenmekte ve çepeçevre ruhunu saran bunalımlarla inim inim inlemektedir.. özünden uzaklaşma bunalımı.. tabiat değiştirme bunalımı.. millî, dinî ve tarihî değerleri inkâr ve tezyif etme bunalımı.. ve eskilerin “kaht-ı ricâl ” dedikleri seviyeli insan, idareci kadro ve lider kıtlığı bunalımı... Yakın geçmişi ve hâlihazırdaki durumu itibarıyla, şu karma karışık dünyanın gerçek mânâda bir lider tanıyıp-tanımadığını bilemeyeceğim; bilebildiğim bir şey varsa o da, bizim dünyamızda böyle bir liderin olmadığıdır. Evet, bir zamanlar, Merakeş ’ten Orta Asya steplerine, oradan da Avrupa içlerine kadar çok geniş bir sahada mevcudiyet ve ağırlığını hissettiren o tunç iradelerin, o polat sinelerin ve o çelikten sadâların yerinde

şimdi sinekler uçuşuyor.. evet, ateşböceklerinin yıldızlaştığı, sineklerin kartallaştığı bu tâli'sizler diyarında aslan inleri, tilki çalımlarıyla inliyor; bülbül yuvaları saksığanların elinde perişan ve her tarafta yarasarlar şehrayinler tertip ediyor...

Süleyman çoktan göçüp gitmiş ve o muhteşem saltanatın yerinde iblisler satranç oynuyor.. yüreğe, iradeye, ruha hasret gittiğimiz şu günlerde, şimdiye kadar yolları elli defa gidip pusuya takılmış yığınlar, bir yenisine takılabilecekleri vehmiyle köşeye sıkışmış ve ümitsizliklerini, harika günler ve harika şahıslarla giderebileceklerini düşünüyorlar. Bu simsiyah yalnızlıkta herkes karanlıklara esir ve herkes birbirine teslimiyet salıklamakta.. tebaa yol-iz bilmez, cahil ve onurlu yaşamanın acemisi.. hâkim güçler insafsız ve temettü avında.. ışığa uyananlar oldukça az –Allah iradelerine fer versin– onların da çoğu beline kadar çamur içinde ve başları bulutlarda. Kitlelerin fikir semaları tersine dönmüş gibi; köstebek deliklerinde dolaşırken yıldızlar arası seyahat rüyaları görüyorlar. Hâsılı, bu koskoca dünya başıboşların elinde ve bir baştan bir başa lider sizlikle kıvrım kıvrım...

Lider, özüyle ve zati hususiyetleriyle her zaman kendini hissettiren ve gönüllerde yaşamasını bilen bir şahsiyettir. O, görünüşündeki inandırıcılığı, anlayışındaki derinliği, görüşlerindeki inceliği, ihatasındaki genişliği, tepitlerindeki sağlamlığı.. öğrenme aşkı, öğretme istidadı

ve uhdesine aldığı her şeyin üstesinden gelebilme yeteneğiyle –istemediği halde– dikkatleri üzerinde toplayan, sevilen, sayılan, gözdeleşen, dolayısıyla da binlerin-yüz binlerin her zaman uğrunda ölmeye hazır oldukları bir seviye insanıdır. Lider, yemesinde-içmesinde, oturup kalkmasında, davranış ve muamelelerinde hep dikkatli, hep temkinli ve hep emniyet telkin edicidir. Doğru düşünür, doğru konuşur, doğruluğu sever ve yalandan tiksinti duyar.. sinesi vefa ile çarpar, gözleri samimiyetle açılır-kapanır ve her zaman güven ve itimat soluklar...

Lider, çevresine karşı güler yüzlü, saygılı, ciddî ve alabildiğine vakurdur. Onun yanında bulunanlar yakınlığın lâubâlliliğini görmez, uzakta kalanlar da uzaklığın mahrumiyetini hissetmezler. Sorumluluğunu yüklediği toplumun büyüklerini babası, küçüklerini evladı bilir ve bir kuluçka hassasiyetiyle, himaye ve şefkatine sığınan herkese bağrını açar, herkesi kanatlarının altına alır ve korur... Soluklarının duyulduğu daire içindekilere şefkat ve alâkası o kadar engindir ki, ayaklar altındaki karıncalardan, göklerde uçuşan kuşlara kadar canlı-cansız her şey o incelikten aldığı nasiple şükran çılgınlıkları atar ve iki büküm olur yerlere yüz sürer.

Lider, vazifesinas, hasbî ve diğergâmdır. Sorumluluklarını yerine getirme mevzuunda, ne karşısına çıkan engellerin zorlu ve aşılmaz olması, ne de imkânların genişliğiyle gelen ya şa ma zevki, rahat ve rehavet onu

yolundan döndüremez ve ona mükellefiyetlerini unutturamaz. Üzerine aldığı mesuliyetleri peygamberane bir himmetle yerine getirir.. hep yürekten ve cansiperane davranır.. sonra da yapıp ortaya koyduğu hizmetler karşılığında herhangi bir ücret ve mükâfat beklemeden çeker yoluna gider.

Lider, üstün idraki, cesaret ve kararlılığı, sabır ve metanetiyle her zaman çevresinin tek dayanağı ve ümit kaynağıdır. Süratli kararlar isabet, dikkat u temkinle cesaret, sabır u tahammülle atılganlık gibi zıtlıklar onun sihirli dünyasında birleşir, bütünleşir ve birbirinin tamamlayıcısı olurlar. Fetanetinin aydınlatıcı tayfları altında yarınlara ve yarınlara ait hâdiseler, bugünkü vak’alar sırasına girer berraklaşır.. cesaret ve kararlılığı sayesinde, aşılmaz gibi görülen tepeler aşılar ve bütünüyle yollar düzlüğe erer.. tahammül ve metaneti karşısında “olmaz”lar olur hâle gelir, muhaller ve imkânsızlıklar toz duman olur gider.

Lider, bir ahlâk ve fazilet kahramanıdır. O, merhamet ve yumuşak huyluluğuyla bütün canlıların çarpan yüreği, atan nabzı; cesaret ve yiğitliğiyle, millet ve ülkesinin yılmaz ve sarsılmaz muhafızı; his ve gönül dünyasıyla zayıfların en emîn sığınağı; tevazu ve mahviyetiyle kapı kapı kovulmuşların biricik teselli kaynağı; müsamaha ve af atmosferiyle sendeleyip düşenlerin ve sürçüp sürçüp günahlara girenlerin ümit çerağıdır.

Lider, adaletli olduğu zaman merhametli, merhametle coştuğu zaman da istikametlidir. İnsan ve insanca düşünceleri şefkatle kucaklarken, yılan ve çıyan deliklerini tıkamayı da ihmal etmez.. onun dünyasında ne zalimlerin toyu-düğünü, ne de mazlumların âh u efgânı hiç mi hiç işitilmez. O, elindeki kes kin kılıcın bir yüzüyle kobra-ların başlarını alırken, diğeri yüzüyle de bülbüllere yuva örme sanatını öğretir. Lider, Ağrı dağı kadar mehabeti, Lut gölü kadar da haşyeti vicdanında duyabilen gariplikler halitası bir ruh yapısına sahiptir. Ona sırf mehabet noktasından bakanlar, aşılmaz bir zirve karşısında bulunduklarını hisseder, hayret ve hayranlıkla ürperirler.. onu, ötelere irtibatı, ihlâs ve samimiyetiyle tanıma fırsatını bulanlar ise, ruhanîlerden biriyle diz dize olduklarını sanır ve kendilerinden geçerler.

Yıllar ve yıllar var ki, düşkünler diyarı şu mübarek ülke, taşıyla-toprağıyla, canlıyla-cansızıyla, mü'miniyle-kâfiriyle hasretle inledi ve böyle bir liderin yolunu gözledi. Bu uğurda elli defa yalancı mumları güneş zannedip alkışladı.. yüz defa ateşböceklerini yıldız sanıp arkalarına düştü.. ve bilmem kaç defa da kırk haramiler i Kâbe yolcusu sanarak içlerine girdi. Öyle anlaşılıyor ki, daha bir süre bu hicranlı arayış devam edecektir.

Yeni Ümit, Ocak – Mart 1991

Kahraman

Kahraman tarihin en esaslı malzemesidir. Milletlerin tarihi, kahramanla yükselir. Kahramanı olmayan bir milletin tarihi sığ ve durgun bir göl gibidir; büyük ve geniş de olsa, iç açıcı ve inşirah verici değildir.

Yunanlı, tarihini bir kısım esatirî kahramanların omuzlarında bayraklaştırdı. Kadim Roma, Sezar ve onun gibilerle tarihe mâl oldu. Kartaca Anibal'ın vesâyâsı altında sesini insanlığa duyurabildi. İran Firdevsî'nin mahir, oynak ve velûd kalemiiyle en rengin ve zengin kahramanlık destanlarına ulaştı. Ve daha niceleri niceleriyle...

Millet vardır; onun tarihi, tek sütun üzerine oturtulmuş bir kemer gibi, tek bir kahramanın etrafında ör-gülenir. Millet de vardır; onun tarihi, yüzlerce kubbesi olan bir mâbed gibi, binlerce sütuna dayanıp yükselir. Makedonya, tarih-i kadimiyle İskender'in omuzlarında

yücelmiştir; Fransa, Napolyon'un; Almanya, Bismark'ın veya farklı bir anlayışa göre Goethe'nin.

Bizim tarihimizde ise, ne kahramanları saymak, ne de isimlendirmek mümkün değildir. Belki ona bütünüyle “*Kahramanlar tarihi*” demek daha uygundur. Çünkü bu millet, yıllarca, hasım bir dünya karşısında, yerinde taarruz ve yerinde müdafaasıyla, o kadar çok kahraman çıkarmıştır ki; Ömer desen, arkadan Halid'in kükreyişi duyulur. Fatih desen Yavuz'un sesi yükselir. Fetih desen, Mohaç desen bütün bir Anadolu inler; Çanakkale'lerin uğultusu işitilir... Tarihinde, kahramanlıkların, böylesine sıra sıra geçit yaptığı ikinci bir millet göstermek oldukça zordur.

Batılı, bu milletin ciddî bir tarihi olmadığını söyler. Doğrudur. Hani Malazgirt'in kanatlanan yiğitlerinin hikâyesi? Hani üveyik olup Batıya pervaz edenlerin serencamesi? Hani her defasında Haçlıları göğüsleyenlerin mezarı ve kitabesi? Ve hani “Yurdunu alçaklara çiğnetmeyen”lerin kümbeti ve türbesi..?

Başkaları, kendi tarihlerinin en değersiz hâdiselerini, en ehemmiyetsiz vak'alarını ihtimamla kaydetmelerine karşılık, nerede benim geçmişimin, her biri başlı başına bir tarih sayılan kahramanlık destanları? Molla Hüsrev gibiler, neden “İ'tila Dönemi”nin⁵⁵ tarihini yazmadılar?

⁵⁵ *İ'tila dönemi*: Yükseliş dönemi.

Neden Yavuz Selim gibilerin askerî güç ve dehâları, idarî kabiliyet ve âlemşümul tedbirleri kendi devirlerinde kaydedilmedi? İbn Kemal gibi muktedir bir dimağa ne olmuştu ki, “Doruk dönemi”nin vak’alarını “Hezar-fen”⁵⁶ kalemiyle tespit etmedi? Lütfedip de, son meçhul kahramanımızın kitabesini yazan “Viranelerin Yaşçısı” dertli şairin: “*Gömelim gel seni tarihe, desem sığmazsın.*” mısraını duyacağımız âna kadar, bu sorular kafalarımızı kurcalayıp durdu. Şimdi ise, tarihi yazılamayacak kahramanların da bulunabileceğini düşünüp teselli olmak istiyoruz.

Evet, millet vardır, “tarih” deyip destan yazar. Ve kitabelerle geçmişine ihtişam kazandırır. Bunlara, “tarih yazan milletler” diyebiliriz. Millet de vardır, tarih yapar, destan ve türküsünü başkalarına bırakır. Öyle zannediyorum ki, tarihî literatürlerimizin “fakr-u hâl”inin altında da, bu husus yatmaktadır. Biz kahramanlık gösterip tarih yaptık. Onun akustiğini, kapıkulu ve halayıklarımıza bıraktık.

Gladyatör, kendi kahramanlık mücadelesini göremez ve sezemez. Onu arenanın çevresindeki seyirciler daha iyi görür ve daha iyi tespit ederler. Eğer mutlaka bizim için de bir kahramanlık destanı gerekli ise, ben şahsen onu, insaflı bir yabancının kaleminden dinlemeyi

⁵⁶ *Hezar-fen*: Çok bilen, birçok sanatı birden çok derecede yapabilen.

tercih ederim. Lamartin'in, takdir dolu gözlerinden tarihimin bağına damlayan yaşlar; Piyer Loti'ye, mezarlarımdaki servilerin gölgesinde gömülme arzusunu uyaran güzellik ve cazibe, Peçevî'nin üstûrelerinden daha canlı ve daha tesirlidir zannederim. Görkem odur ki, onu başkaları beğenir; fazilet ve kahramanlık odur ki, onu düşmanlar dahi takdir eder.

Bir de içe doğru ve benlikte derinleşen mâverâî⁵⁷ bir kahramanlık vardır ki, ne Doğu ne de Batı böyle bir kahramanlığı hiçbir zaman tanıyamadı. Bu itibarladır ki, tarihin sayfalarına aksetmemiş bu kahramanlığı, ancak benim ülkemde görmek mümkündür.

Evet, kahramanlığın bu çeşidini görmek için, mutlaka bu diyara seyahat lazımdır. Zira, nefesine gurur geldi diye, sırtına bir çuval un yükleyip, halkın içinde yürüyen devlet reisi; bir hamlede Batının en güçlü ordularını târumâr edip, sonra kralın sarayındaki hazineler karşısında: “Dün bir berberiydin, bugün muzaffer kumandan, yarın toprak altında hesaba hazır bir insan.” diyen, başı dönmemiş, bakışı bulanmamış kumandan; Şarkı, Garbı halayık olarak kullandığı bir dönemde, bir hakikat erinin atının ayağından sıçrayan çamurla lekelenen cübbesinin, tabutuna sarılması tavsiyesinde bulunan büyük asker ve idare adamı ancak bu ülkenin insanları arasından zuhur etmiştir.

⁵⁷ *Mâverâî*: Öteye mensup. Diğer âlemle alakalı.

Evet, orduların başında cihanı ezip geçen, tahtına oturduğunda dünyaları idare eden, gece halvette⁵⁸ zahid kesilen gerçek kahramanı tanımak için, behemehal bizim ülkemize uğramak lazımdır. Çünkü tahtlarla, taşlarla başı dönmeyenler; mebde ve müntehası aynı gidenler; önü-sonu birbirine benzeyenler; hayat ve hâdiseler karşısında değişikliğe uğramayanlar; aşkı, heyecanı ve iniltileriyle meleği, feleği velveleye veren tâli'liler sadece bizim dünyamızda bulunur.

İffet bizim ülkede yetişen nilüferdir. Hasbîlik bizim ilin gülüdür. Diğergâmlık⁵⁹ bizim bahçelerin lotusudur. Bizde bulunur, vâsıl olup tatmamak. Bizdedir, yaşatma arzusuyla yanıp tutuşmak ve yaşamayı unutmak. Bizim insanımız bilir, hizmette önde, ücrette arka sıralarda bulunmayı. Dünya, bizde gördü, bizde tanıdı sevilmeden sevmeyi...

Fütüvvet⁶⁰ bizde şehbâl açtı. Şehâmet, gayret bizde tuğlaştı. Gülbanklar, bizde dünya ve ukbâyı bir araya getiren besteler hâline geldi. Ve asırlarca insanımız, bu mutlak âhengin “demine, devranına ‘hû’ çekti..”

Onun için, bu ülkede münferit kahramanlık aramak beyhudedir; aransa da bulunamaz. Bu ülkede

⁵⁸ *Halvet*: Tek başına kalmak. Tenhaya çekilmek.

⁵⁹ *Diğergâmlık*: Başkalarını düşünme.

⁶⁰ *Fütüvvet*: Yiğitlik, cömertlik. Dostlara af ve safh ile muamele.

kahramanlık sıra dağlar gibi bitevî ve her yeri zirvedir.
Bunu dost da, düşman da böyle söyler, böyle bilir.

Sen de “Görürsün, hissedersin, varsa vicdanınla
imanın;

Ne müthiş bir hamâset çarpıyor göğsünde”
vatanın.

Ebna-i vatanın⁶¹ ve O’na rûh veren Furkân’ın.⁶²

Sızıntı, Mayıs 1981

⁶¹ *Ebna-i vatan*: Vatan çocukları.

⁶² *Furkân*: Kur’ân-ı Kerim. Hak ile bâtılı, doğru ile yanlış, iyi ile kötülüğü fark edip ayıran.

Çile

Çile, yüce hedeflere varmanın ve yüksek neticeler elde etmenin tek yoludur. Hakikat yolcusu, çile ile günahlardan arınır; onunla saflaşır ve onunla özüne erer. Çilenin olmadığı yerde ne olgunlaşmadan ne de ruhla bütünleşmeden bahsedilemez.

Çile, hakikat erinin, her köşe başında sarmaş-dolaş olacağı acı; fakat vefalı yoldaşdır. Upuzun yollar onunla yeknesaklıktan kurtulur. Hayat, onunla aydınlığa kavuşur ve kişi ancak onunla yaşamanın zevk ve şuuruna erer. Çilesiz hayat monoton, o olmadan yürünen yollar renksiz ve bıktırıcı, bu yolların garip yolcuları da yaşama-dan bezmiş tali'sizlerdir.

Ruh, çile ile kemale erer. Gönül, çile ile inkişaf eder. Çile görmemiş ruhlar ham, gönüller de kolu kanadı kırık ve ölgündür.

Çile, çalışmaya ve o yolla elde edilen şeylere kat kat değer kazandırır. Çilesiz elde edilenler ise mirastan gelen mal gibidir. Gelişi emeksiz, gidişi de üzüntüsüz olur. Evet, ancak, bin bir ızdırapla kazanılan şeylerdir ki, muhafazası uğrunda canlar feda edilir...

Bir millet ve bir medeniyet büyük muzdarip ve çilekeşlerin öncülüğünde kurulmuş ise sıhhatli, istikrarlı ve gelecek adına ümit vericidir. Aksine, hayatında bir kere olsun ağlamamış, inlememiş ve sancı çekmemişlerin elinin altında doğmuş ve gelişmişse, zayi olmaya namzet ve tali'sizdir.

Dünden bugüne insanoğlu, yer yer çilekeşlerin müşfik ve diriltici kucaklarında, zaman zaman da tiranların zulüm ve istibdadı altında kendini buldu ve idrak etti. Ne var ki o, var olmanın zevkine erdiği en mutlu anlarını, başkaları için yaşayan büyük muzdariplerin vesâyâsı altında duydu ve tattı.. Kenan ilinden kalkıp bir meş'ale gibi Bâbil'e uzanan; bir güneş gibi Suriye'nin bağrında tulû eden; arkasına takıp sürüklediği kimseler için gözünü kırpmadan Cehennemî alevler içine giren ve "nâr-ı Nemrud"u⁶³ göğüsleyerek ateşte Cennet cilveleri gösteren büyük muzdariplerin.. ruhu çekilmiş ve kadavralaşmış bir millete hayat üfleyebilmek için, yıllarca Mısır ve

⁶³ *Nâr-ı Nemrud*: Nemrud'un Hz. İbrahim'i (aleyhisselâm) yakmak için hazırlattığı ateş.

Sinâ arasında mekik dokuyan ve her defasında Tûr'da dolup Mısır'da boşalan; nihayet maddenin bağrına indirdiği darbelerle, suya ve toprağa ayrı bir yol, ayrı bir erkân öğreten büyük muzdariplerin.. dünyadan başka gözleri bir şey görmeyen ve bütün bütün maddeleşmiş bir toplumu özüne erdirmek ve onlara ruh iklimine açılan yolları göstermek, daha doğrusu öbür âlem düşüncesini yeniden gönüllerde mayalamak için, çevresinde kol gezen tehlikelere aldırmadan, yüce derslerine devam eden ve hakkında bayağların bayağısı hükümler kesilip biçilirken, “Hançer ile yüreğimi yar! Senden dönmezem...” diyerek hakikati haykıran büyük muzdariplerin.. ve nihayet gelmiş ve gelecek bütün mihnetkeşlerin⁶⁴ ızdırabını, her lâhza ruhunda yaşayan, her an yığın yığın musibetleri göğüsleyen, her an gerilen ve her an kan-ter içinde, yeniden dolup-boşalan büyük muzdariplerin...

Evet, hep böyle ızdırap gören, ızdırap düşünen ve bir mum gibi yana yana eriyip giden bu yüce kametlerin arkasında yürüyenler, hiçbir zaman aldanmadılar ve hiçbir zaman hayal kırıklığına uğramadılar.

Ah, o aldatmayan rehberler! O özleri saf, kalble-ri aydın, başları yüce şâhikalar gibi heybetli ve dumanlı, içlerinde bin bir ızdırabın boy gezdiği yüce rehberler! Ufkumuzun karardığı, kaddimizin büküldüğü ve bin bir

⁶⁴ *Mihnetkeş*: Sıkıntı içinde olan, muzdarip.

müşkilin altında ezildiğimiz şu günlerde, onlara ne kadar hasret ve ne kadar iştihak içindeyiz!..

Her ideal dönem, bu türlü muzdarip ve çilekeşlerin omuzlarında bayraklaştı ve yükseldi. Onların yerini alan gün görmemiş ızdırapsızların elinde ise yıkıldı, yerle bir oldu; iç dünyasını bütün bütün ihmal etmiş, şehevî hislerinin esiri gayya yolcusu ızdırapsızların elinde...

Devr-i saadet sonrasını kana-irine boğan bu çilesiz ruhlardı. Daha sonraki devirlerde, birbirinden baskın, bütün hoyratlıkların ve azgınlıkların arkasında da, yine hep bu ızdırapsızlar vardı.. bir kere olsun, sahip olduğu şeyler uğrunda aç-susuz kalmayan; yurdunu, yuvasını terk etmeyen; belli bir dönemin zarurî sarsıntılarına, sıkıntılarına mâruz kalmayan ızdırapsızlar... Zaten hayatını, madde ve konforun levsiyatı içinde geçiren böyle ham ruhlardan, hangi fedakârlık beklenebilir ki? Fedakârlık her şeyden evvel, nefsin sefil arzularına karşı koymakla başlar ve toplumun mutluluğu adına, kendi saadet ve hazlarını unutmakla kemale erer. Yoksa, her fedakârlık iddiası bir aldatmaca ve toplumun yüzüne savrulmuş bir yalandır...

Ah, şu çile bilmeyen, ızdıraptan hoşlanmayan nefsim! Rahata, rehavete müptelâ ve meftûn nefsim! Öbür âleme ait lezzet ve nimetleri burada yaşayıp, burada bitirmek isteyen nefsim! Kâmil insan olmayı kimseye

vermeyen ve kemal yolunu bir türlü bilmeyen nefsim!
“Gün buralara, bulut dağlara!” düşüncesiyle sefilleşen
ve var olmadaki zevkli sancıyı idrak edemeyen nefsim!
Bilmem ki sana, çilenin yükselticiliğini ve tenperverliğini⁶⁵
öldürücü bir zehir olduğunu anlatabilecek miyim..?

Sızıntı, Ocak 1982

⁶⁵ *Tenperverlik*: Rahatına düşkünlük, tembellik.

Yolda Kalanlar da Var

“Yaşama zevkiyle başı dönmüş ve ruhu delik-deşik olmuş kem tali'lilerimize...”

Zannedyordum ki, gün yüzüne çıkan her tomurcuk bir çiçek olacak ve bu çiçeklerin bütünü de, yapraklarında gamze çakan jâlelerle sonsuzluğa kadar sürüp gidecek!.. Zannedyordum ki, yamaçlarımızı kanaviçe gibi saran goncalar hep diri kalacak, ovalarımızı alan başaklar hep hayat soluklayacak; selvilerimiz ince ince salınacak ve derelerimiz gürül gürül akacak!.. Zannedyordum ki, upuzun bir kıştan sonra sürgün eden filizler, büyük muzdariplerin diriltici solukları altında, ölümsüzlüğe erecek ve daima taze, daima canlı kalacak!..

Zannedyordum ki, aylar, güneşler ufkumda birbirini takip edip duracak ve yurdumun seması, hiç mi hiç hüsûf ve küsûf⁶⁶ görmeyecek!

⁶⁶ *Hüsûf ve küsûf*: Ay ve Güneş tutulması.

Zannediyordum ki, yıllarca bahar bekleyen neslim, karlara cemre düştüğü bugünlerde, gidip yeniden ölüm uykusuna yatmayacak. Hızır'la buluştuktan sonra, âb-ı hayat içmeden geriye dönmeyecek!..

Zannediyordum ki, şimdiye kadar bin defa hipnoz edilen insanımız, bir daha aynı oyuna gelmeyecek ve aynı hokkabazların iradesine teslim olmayacak!..

Zannediyordum ki, dirilen her ferdimiz, bundan böyle genç ve zinde kalacak; bel ağırları, baş dönmeleri onun semtine sokulamayacak. Burcu burcu diriliş koca-
cak onun yaşadığı iklim ve bucaklar. Unutulacak tabutlukların yolları ve çatır çatır çatlayacak tenesir tahtaları. Ve buhurdanlar misk ve kâfura hasret kalacak!..

Zannediyordum ki, her an ölüm tehditleri altında, havarî gibi yola çıkan bu hasbîler topluluğu Hz. Mesih'e çarmıh hazırlayanlara asla iltihak etmeyecek. Servetler, şöhretler, makamlar, mansıplar onlara yol ve yön değiştirtmeyecek. Pest şeyler gönüllerine girip bakışlarını bulandıramayacak. Onlar, hep aynı şeyleri düşünecek, aynı şeylerin türküsünü söyleyecek ve aynı hayatı en ritmik şekilde yaşamaya gayret gösterecekler!..

Zannediyordum ki, mazlumun âhını dindirmek, zalimin soluklarını kesmek ve ilhad ateşini söndürmek için, Yaradan'a ahd ü peymânda bulunan bu kudsîler, gizli-
açık asla zalime yahşî çekmeyecek, şahsî rahat ve sûrî

saadeti için geçmişini küçümsemeyecek ve mazisinden kopmayacak!..

Zannediordum ki, ruh kökümüzle olan alâkamız, gün be gün pekişecek, yüce düşüncelerimizden hiçbir ebediyetlere terk edilmeyecek; davranışlarımız asla değişmeyecek ve hayatımız, şâhikalardan kopup gelen dupduru ırmakların akıp akıp denizlere dökülmesi gibi, hep millî ruh ummanı içine dökülecek ve kendi kendini yenilemeye hazırlayacak. Ayrı ayrı akan çaylar birbirine yanaşacak; cetveller sonsuzluğa açılan yollarda bir araya gelecek ve alâim-i sema⁶⁷ gibi, bir sürü renk, omuz omuza bulutların ötesine doğru kavisler çizecek!..

Ve hele, sanıyordum ki, bu ses, söz ve renk cümbüşüne başkaları da koşup gelecek ve bizlerle bütünleşecek!

Zannediordum ki, yaşama zevki, hayat kaygısı ve tenperverlik bu yüce topluluktan fersah fersah uzak kalacak ve asla onların atmosferine girme imkânını bulamayacak... Onlar, sonuna kadar süt gibi duru, su gibi berrak ve toprak gibi mütevazi kalacaklar. Kendilerinden öncekileri yiyip bitiren lüks, israf, debdebe ve ihtişam onların evlerinden içeri giremeyecek ve onlara hükmedemeyecek.

⁶⁷ *Alâim-i sema*: Gök kuşağı.

Zannediyordum ki, insanımız, gönül verdiği Zât'ın dostluğuyla yetinecek, O'nun hoşnutluğuna koşacak ve başkalarına şirin görünme hevesine kapılmayacak; "Allah bes-bâkî heves"⁶⁸ deyip yoluna revan olacak...

Zannediyorlar ki, şekil ve düşünce değiştirmekle, ebedî hasımlarına karşı şirin görünecekler! Bilmiyorlar ki, böyle yapmakla, ruhlarını ipotek ediyor ve kalblerini de söndürüyorlar.

Zannediyorlar ki, tavanlarındaki boya, zeminlerindeki cilâ, masalarındaki ibrişim ve yataklarındaki atlaslarla, beyan ve düşüncelerine ağırlık kazandıracak ve öbür kıyıdaakilere sempatik görünecekler! Bilmiyorlar ki, bu hâllerile düşmanları karşısında daha çok maskara oluyorlar.

Zannediyorlar ki, davranışlarındaki oynaklık, düşüncelerindeki renksizlik ve hayatlarındaki fantezilerle başkalarının gönlüne girecek ve onları kendi düşünce çizgilerine çekecekler! Bilmiyorlar ki, bu hareketleriyle, farkına varmadan onlara iltihak ediyor ve onların fikir atmosferleri içinde eriyip gidiyorlar...

Toprağın sızıntıya, tohumun rüşeyme, balığın mercana ve yılanın zehire gebe olduğu bir bahar daha idrak ediyoruz. Bakalım kimler bahardan yana, kimler de kıştan yana çıkacak? Kimler kelepir kovalayacak,

⁶⁸ "Allah bes-bâkî heves": Allah yeter, kalanı heves.

kimler mercan avlamak için en derin noktaları kollayacak? Kimler bir muhalif rüzgârla harman gibi savrulan mala mülke mağrur olacak ve kimler hem kendini hem de dünyaları aşarak sonsuzluğa erecek? Kimler dünyanın değıştirciliğı karşısında balmumu gibi eriyecek ve kimler bu devvâr u gaddarın dönüşünü değıştirecek...

Haydi, gün ola devran ola!..

Sızıntı, Nisan 1982

İmtihan

Bir imtihanlar zinciridir hayat baştanbaşa. Tâ çocukluktan başlar insanoğlu için imtihanlar. Ve ruh bedenden ayrılacağı âna kadar da devam eder durur. Anlayıp sezebilenler için bu küçük küçük imtihanlar, birer eleme ve finale kalan ruhların tesbit edilmesiyle alâkalıdır; insanoğlunun vicdanında ve ruhanîlerin gözünde tesbit edilmesiyle...

Çeşit çeşittir imtihanlar ve bütün bir hayat boyu, değişik boy ve derinlikte devam eder dururlar: Mektebe alınma imtihanı, sınıf geçme imtihanı, mektep bitirme imtihanı; evlâdın babadan, babanın evlâttan bulma imtihanı ve daha bir sürü imtihan... Hele bunlar arasında insanî düşünce ve yüksek ideallerinden ötürü “saf dışı” edilme ve vatandaşlık haklarından mahrum bırakılma imtihanı oldukça ağır ve gurur kırıcıdır.

Bir de düşmanın amansızlığı ve insafsızlığı yanında, vefasız dostların eliyle çekilen imtihanlar vardır ki; doğrusu dayanılması en güç olan imtihan da işte budur. Zira, düşmanın hasımca vaziyeti, insanlık ve mürüvvetle telif edilmese bile, düşmanlık mantığına uygundur. Hatta düşünce yapısı, dünyaya bakış keyfiyeti ve değer hükümlerindeki farklılıklar çoğaldıkça da bu husumetin artması -aynı mantıkla- tabîî görülebilir. Ne var ki, aynı kader çizgisinde kavga verenlerin, aynı duygu ve düşünceleri paylaşanların kıskançlık ve rekabet hissiyle, gammazlamalara düşmeleri, kat'iyen akıl ve mantıkla telif edilemez. Hele insanlık ve mürüvvetle asla..!

Evet, böyle vefa umulan bir yerden ihanet ve cefa görmek, hem acı hem de oldukça düşündürücüdür. Ama neylersin ki; aldatmanın akıllılık, inhisar-ı fikir⁶⁹ ve saplantıların sadakat, bağnazlığın muhafazakârlık sayıldığı bir dünyada, bu kabîl iptilâ ve imtihanlar eksik olmayacağından, bilip dayanmadan başka da çaremiz yoktur. Evet, fert olarak, aile olarak ve toplum olarak;

“Gelse celâlınden cefa

Yahud cemâlinden vefa

İkisi de câna safâ

Lütfun da hoş kahrın da hoş.”

deyip dayanma mecburiyetindeyiz.

⁶⁹ *İnhisar-ı fikir*: Kendi anlayışından başka anlayış tanımamak.

Dünden bugüne, yer yer düşmanlarından ve zaman zaman da dost kılığına bürünmüş hasımlarından, devamlı ihanet darbeleri yiyen ve sürekli olarak hırpalanan bu millet, bütün tarih boyunca imtihanların en acı ve en ağırlarını gördü. En korkunç hıyanetlere maruz kaldı. Gün geldi ki dört bir yandan bütün dünya onun üzerine at sürdü ve onu ablukaya aldı. Hatta bu dönemde, onun bütün bütün tarihten silineceği zehabına kapılanlar da oldu. Ama o, bu ölüm kalım imtihanlarını da atlatarak bir kere daha bütün bir hasım dünyanın plânlarını altüst etti. Belki o, bundan sonra da bir kısım imtihanlar görecektir, tekrar tekrar ırgalanacak, karşısına ateşten tepeler, kandan irinden deryalar çıkacak; ancak, bütün bunlar onun, kendini yenilemesine ve metafizik gerilimine yardımcı olacaktır. Zira o bunlarla dost ve düşmanını tanıyacak, bunlarla bilenecek, bunlarla düştükten sonra doğrulup kalkmanın ve kendine gelmenin yollarını öğrenecektir...

İnsan imtihanlarla saflaşır ve özüne erer. Hayat, imtihanlar sayesinde yeknesaklıktan kurtulur ve renklilik kazanır. Ruh imtihan gördüğü nispette olgunlaşır ve büyük işleri göğüsleyebilecek hâle gelir. Geçirilen imtihanın ağırlığı ve soruların terleticiliği nispetinde, fert, insanlık mektebinde sınıf geçmeye ve yükselmeye hak kazanır.

İmtihanın olmadığı bir yerde ferdin saflaşıp özüne ermesinden, toplumun gerilip çelikleşmesinden

bahsedilemez. İmtihanla sıkışan ve büzülen ruhlardır ki yay gibi gerilir, ok gibi fırlar ve bir solukta hedefe ulaşırlar. Evet, sabah akşam onların çevrelerinde dolaşıp duran endişeler, yer yer yuvalarını sarsıp geçen açlıklar, susuzluklar, sıkıntılar, hatta mal ve canlarına gelen zarar ve ziyanlar, beklenmedik şekilde hâdiselerin demir paletleri altında kalıp ezilmeler, onları en sert çelikler hâline getirecek ve istikbale hazırlayacaktır.

İmtihan görmemiş ölü gönüllerin ve ham ruhların, nefisleri adına insanlığa yükselmeleri bahis mevzuu olmayacağı gibi, içinde yaşadıkları topluma da en küçük bir menfaatleri dokunmayacaktır.

Elmas gibi ruhların, kömür tıynetli kimselerden ayrılması imtihana bağlıdır. İmtihanın olmadığı bir yerde, altını taştan, topraktan; elması da kömürden tefrik etmeye imkân yoktur. Ve yine imtihanın olmadığı bir yerde, en uğursuz ruhlar en yüce kametlerle iç içedir. İmtihanla, melekler gibi sâfi ruhlar, habis ruhlardan ayrılır ve kendileri için mukadder zirvelere ulaşırlar.

Bunun böyle olduğunu bilen hakikate âşına bir gönül için her imtihan, insanı gökler ötesi âlemlere uçuran bir kanat ve imtihanda görülen her sıkıntı da ona güç ve canlılık kazandıran bir iksirdir. Böyle birinin nazarında ateşlere atılmak, Yaratıcı'nın dostluğuna doğru atılmış en güçlü bir adım; çarmıhlara gerilmek de O'na yükselmenin yüce birer vesilesi sayılır.

Evet, gönlünü en yüce ideallerle donatmış birisi için, her yeni imtihan onun azmine indirilmiş bir kamçı, iradesini şahlandıran bir efsun ve gönül kadranını aydınlatan bir ışıktır. O gördüğü her imtihanla kristaller gibi beraklaşır; yay gibi gerilime geçer ve adım adım, gönlünde kurduğu Cennet'lere doğru yükselir.

Kahrı-lütfu bir bilmeyen mürde gönüller⁷⁰ varsın bundan bir şey anlamasınlar. Geçen hakikatin mealine gönül vermiş idealistler, bu uğurda çekilen ızdıraplardan daha zevkli bir şey tanımayacaklardır. Ocaklar gibi yansalar dahi, âh u efgân edip ağyâra dert yanmayacaklardır. Ne dostların vefasızlığı ne de düşmanın insafsızlığı onları millet ve vatan yolunda hizmetten alıkoyamayacaktır. Ve işte, ahd ü peymânları⁷¹ da şöyle olacaktır:

“Felek esbâb-ı cefâsın toplansın gelsin,

Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azîmetten.”

Ruhun şâd olsun N. Kemâl!

Sızıntı, Temmuz 1982

⁷⁰ *Mürde gönül*: Ölü gönül. Katı yürekli, hissiz, duygusuz insan.

⁷¹ *Ahd u peymân*: Söz ve yemin.

Vefa

Vefa, dost ikliminde yetişen güllerdendir. Onu düşmanlık atmosferinde görmek nadirattandır ve hatta mümkün değildir. Vefa, duyguda, düşüncede, tasavvurda aynı şeyleri paylaşanların etrafında üfûl üfûl eser durur. Kinler, nefretler, kıskançlıklar ise, onu bir lâhza iflah etmez öldürür. Evet o, sevginin, mürüvvetin bağrında boy atar, gelişir; düşmanlık ikliminde ise bir anda söner gider.

Vefayı; insanın, gönlüyle bütünleşmesi şeklinde tarif edenler de olmuştur. Eksik olsa bile yerindedir. Doğrusu, kalbî ve ruhî hayatı olmayanlarda vefadan bahsetmek bir hayli zordur. Konuşurken doğru beyanda bulunma, verdiği sözlerde, ettiği yeminlerde vefalı olma gönül hayatına bağlıdır. Kendini yalan ve aldatmadan kurtaramayan, her an verdiği söz ve yeminlere muhalif hareket eden ve

bir türlü yüklendiği mesuliyetlerin ağırlığını hissetmeyen iki yüzlü ve mürâî tiplerin gönül hayatları olabileceğine ihtimal vermek sadece bir aldanmışlıktır. Böylelerinden vefa beklemek ise, bütün bütün gaflet ve safderûnluk ifadesidir.

Evet, vefasız güvenen er geç iki büklüm olur. Onunla uzun yollara çıkan yolda kalır. Onu rehber ve rehnümâ (yol gösterici) tanıyanların gözü, daima hicranla dolar; dudaklarına vefasızlığa karşı bir damla serzeniş mahiyetindeki şu sözler koşar:

“Vefa umarken ondan
Doldu gözüm hicrandan
Kaldım yaya dermandan..”

Fert, vefa duygusuyla itimada şayan olur, yükselir. Yuva, vefa duygusu üzerine kurulmuş ise devam eder ve canlı kalır. Millet bu yüce duygu ile faziletlere erer. Devlet, kendi teb’asına karşı ancak bu duygu ile itibarını korur. Vefa düşüncesini yitirmiş bir ülkede, ne olgun fertten ne emniyet vaad eden yuvadan, ne de istikrarlı ve güvenilir devletten bahsetmek mümkündür. Böyle bir ülkede fertler birbirlerinden kuşkulu; yuva kendi içinde huzursuz, devlet teb’aya karşı uğursuzlardan uğursuz ve her şey birbirine yabancıdır, tıpkı câmidler gibi; üst üste ve iç içe olsalar bile...

Vefa, fertlerin birbiriyle kaynaşıp bütünleşmesini temin eder. Vefa sayesinde cüzler küll olur; ayrı ayrı parçalar bir araya gelerek vahdete ulaşır. Vefa duygusu varıp sonsuzluğa erince, ötelerden gelen tayflar, kitlelerin yolunu aydınlatır ve toplumun önünü kesen bütün tikanıklıkları açar. Elverir ki o toplum, vefa duygusuyla olgunlaşmış ve onun kenetleyici kollarına kendini teslim etmiş olsun.

Bir düşünceye gönül mü verdin; bir ideale mi bağlandın; varıp biriyle dostluk mu kurdun, gel?! Öyleyse gel; diriğ etmeden ver canını o uğurda; servetin yağma olup gitsin, fakat sen vefalı ol! Zira Hak katında da, halk katında da en çok itibar gören “vefa” ve vefalılardır.

**“Bana Hak’dan nida geldi; Gel ey âşık ki mahremsin,
Bura mahrem makamıdır; Seni ehl-i vefa gördüm.”**

(Nesimî)

Âdem Nebi (aleyhisselâm), yüzüne kapanan kapıları gönlünde taşıdığı sırlı vefa anahtarıyla teker teker açtı ve “gufran” çeşmelerine ulaştı. Aynı hâdisede azgınlaşan İblis ise, göz göre göre gitti, kendini vefasızlık gayyasına atarak boğuldu.

Tufan peygamberi de asırlarca süren ızdıraplı, fakat vefalı bir hayat yaşadı. Yıllar yılı bütün tembih ve ikazlarının, cemaatinin büyük bir kesiminde tesir icra etmemesi, onu, bağlı bulunduğu kapıya karşı vefa hissinden

döndüremedi. Ondaki bu vefa düşüncesiydi ki, yerlerin ve göklerin hışımla insanlığın üzerine yürüdüğü hengâmda, ona bir necât gemisi oldu.

Hakk'ın dostu ve nebiler babası, Nemrud'un ateşini göğüslerken ne kadar vefalıydı! Onun gökleri velleveye veren “Hasbî hasbî!” şeklindeki vefa solukları, öteler ötesinden coşup gelen rahmet esintileriyle birleşince, Cehennem gibi ateşlerin bağı “berd ü selâm”⁷² a döndü.

Kudsîlerin öncüsü, gelmiş ve geleceklerin en birincisi, kimseye müyesser olmayan semalar ötesi seyahate, ruhundaki vefa duygusu sayesinde muvaffak oldu. Evet o, bu sayede meleklerin varıp ulaşamadığı iklimlere ulaştı ve hiçbir fâninin eremediği devletlere erdi. Sonra da gözlerin kamaştığı ve gönüllerin hayrette kalıp kendinden geçtiği o mutlular âlemini, ümmetine olan vefa duygusuyla terk edip arkadaşlarının yanına döndü. Hâdiselerle pençeleşecek, karşısına çıkan badireleri göğüsleyecek, onları da o yüce iklimlere yükseltecekti... Dost ve arkadaşlarına karşı vefa duygusuydu O'na Cennet'leri ve hürileri unutturan. Onlara karşı bir vefa sözüydü O'nu, başı semavî ihtişamlara ulaştığı bir zamanda, bütün mânevî pâyeleri bir tarafa bırakarak, bu ızdıraplı ve elemli dünyaya yeniden onların yanına döndüren!..

⁷² *Berd ü selâm*: Serin ve emniyetli.

Bütün yükselenlerin hasenat defterleri, vefa ile kapayıp vefa ile mühürlendi. Bütün yolda kalmışların çirkinlikler meşheri kitapları ise, vefasızlık damgasını yedi, onunla damgalandı. Evet, üzerlerine aldıkları mükellefiyetleri, iki adım öteye götürmeden vefasızlık edip bir kenara çekilenler, zillet ve hakaret damgasını yiyerek aşağıların aşağısına itildiler. Mukaddes yük ve yolculuğa çeyrek gün bile tahammül gösteremeyip yan çizenler ise o gün bugün doğru yolu kaybetmiş sapıklar güruhu hâline geldiler.

Nihayet dönüp dolaşıp mukaddes çile nöbeti bize gelince, en sağlam vefa yeminleriyle yürüyüp bu koca mesuliyetin altına girdik. Coşkun ve heyecanlı, azimli ve kararlı idik. Heyhât... Beklenmedik bir dev önümüzü kesti ve bozduk ettiğimiz bütün o yeminleri. Ve sonra, yeniden, her taraf çölleşmeye başladı. Bütün civanmertlikler eriyip yağ gibi gitti. Güllerin yerini dikenler aldı. Aylar güneşler peşi peşine batarken, ortalığı kasvet dolu bulutlar bastı. Bağ çöktü, bağban öldü; “petekler söndü, ballar kalmadı.” Ve artık, insan nedretine maruz kalan bu devrin tali’sizleri, kalbinde zerre kadar emanet ve vefa hissi bulunmayan ölü ruhlara, destan tutup yahşi çekmeye başladı. “Ne akıllı, ne centilmen!” diye alkışlamadıkları ham ervâh kalmadı.. ve işte, bu devreye ait milletin yüreğinden yükselen son inilti, son inkisar ve vefasızlığa karşı isyan ahlâkıyla gürlemiş tiz bir çığlık:

Vefa yok, ahde hürmet hiç, emanet lâfz-ı bî medlûl;
Yalan râyiç, hıyanet mültezem her yerde, hak meçhul.
Yürekler merhametsiz, duygular süflî, emeller hâr;
Nazarlardan taşan mânâ ibâdullahı istihkâr.
Beyinler ürperir ya Rab, ne korkunç inkılâb olmuş:
Ne din kalmış, ne iman, din harâb, iman türâb olmuş!

(M. Âkif)

Bu devrede, etrafı yalan ve mübalâğanın esiri bir sürü karakura bastı; her gün birkaç defa yeminini bozan, her defasında ettiği ahd ü peymândan dönen ve ebediyen vefa duygusundan mahrum bir sürü karakura!.. Lânet ediyor onlara yer ve yerdekiler, lânet okuyor onlara sema ve semadakiler.

Nereden çıktı bu kadar “cinsi bozuk, ahlâkı fenâ!” Hangi hâin bunlara bağrını açıp dâyelik yaptı!.. Hangi tali’siz bunları sinesinde büyüttü ve hangi uğursuz ağızlar bunlara buyurun çekti!..

Ah vefa, nerede kaldın! Bıktık şu her gün birkaç defa yeminini bozup ahdinden dönenlerden; her sözü mübalâğa, her davranışı sun’î nâmertlerden ve vefa duygusundan mahrum uğursuz gönüllerden!.. Ve neredesiniz, ey bir vefa düşüncesiyle sözleştiği yerde günlerce kıpırdamadan bekleyen vefalı dostlar!.. Neredesiniz, ruhuyla bütünleşmiş vefa timsali er oğlu erler!.. Neredesiniz, bir vefa uğruna harâb olup türâb olup gidenler ve çok

bereketli bir devrin ak alınlı insanları!.. Kalkın, girin ruh-
larımıza.. kamçılayın hayallerimizi ve boşaltın vefa adına
ne taşıyorsanız hepsini sinelerimize; mertliği, yiğitliği, ve-
fayı bütün bütün unutmuş sinelerimize!.. Bizleri bu yeni-
den diriliş yolunda Hızır çeşmesine ulaştırın! Gelin, gelin
de şurada burada dolaşıp duran şu üç-beş vefalı insanı,
ümitsizlik ve inkisardan kurtarın!..

Vefaya susamış neslimizin vefa düşüncesinin korun-
ması dileğiyle...

Sızıntı, Eylül 1982

Garipler

“Bir garipsin řu dünyada
Gülme gülme ağla gönöl!”

(Yunus)

Bir avuç gönöl eri, bir düzine meçhul kudsîlerdir garipler. Ah edip inleyen, sinisini yakıp sızlayan, gönöl verdiği yüce hakikatlerden ötürü dövölüp kovulan, her gün yığın yığın gailerle burun buruna gelen, her dem ayrı bir ölümle tehdit edilen, her an horlanıp hakîr görölün muzdariplerdir garipler.

Garip, yurdundan yuvasından uzak kalan, dostundan, ahababından ayrı düşen değildir. O, yaşadığı dünya içinde, bulunduğu toplum itibarıyla hâlinden, yolundan anlaşılamayan; yüksek idealleri, ötelere ait düşünceleri, başkaları uğruna şahsî zevklerinden fedakârlığı ve

fevkalâde himmet ve azmiyle, kendi toplumunun kanunlarıyla sık sık zıtlaşıp çakışan; çevresi tarafından yadırganıp irdenen ve her davranışıyla garipsenen insandır.

Yardımlarına koştuğu yığınlar, onu, kâh azarlayıp kapı kapı kovar, kâh derdest edip zindanlara tıkar, kâh memleket memleket sürgünlere yollar, kâh onun için darağaçları hazırlar “Aman vermen öldürün!” der, çığlıklar atarlar. O ise, yığın yığın tehlikelerin kol gezdiği bu atmosferde, her an ayrı bir ölümle pençeleşir, her lâhza ayrı bir mağdurun imdadına koşar; zaman olur, bir Heraklit gibi tehlikelerin üzerine yürür; an gelir, bir itfaiye eri gibi çevreyi saran ateşleri göğüsler ve zaman olur, şefkatli bir ana gibi hep inler. Etraf cefadan, garip de vefadan asla usanmaz..!

Garip, içinde yaşadığı cemiyetle içli dışlı olamadığı, onunla sürekli diyalog kuramadığı için, -maddî açıdan- çok defa, kendini yalnız ve gurbette hisseder. Ne var ki, baştan başa ruhunu saran diğergâmlık hissi ve başkaları adına var olma düşüncesi, ona gurbet ve yalnızlığı unutturacak kadar derin ve çok buudludur. Bir an yalnızlık hissedip inlese bile, ruhunda kurduğu mefkûrevî dünyalarla, çok zaman mutlu ve bahtiyardır.

Garipler, baharda, başını topraktan erken çıkaran çemenlere benzerler. Toprağın bağrından ortaya çıktıkları her yerde, bu şafak çiçekleri, karla buzla burun buruna gelir ve yer yer soğuğu, donu aşarak geçip bir ulu

kavga başlatırlar tipiye, borana karşı. Evet, alaca karda beyaz tlbentleriyle, güneşe gamze akıp cilveler atan kar çiçekleri ne ise, gökler ötesi âlemlere göre, bin i-lik aydınlığa koan garipler de odur. Kara, cemre d-meden, henüz buzlar erimeden ortaya çıkarlar. G bela varlıklarını sürdürür, karşılarına çıkan tehlikelerle pençe-leir, yara alır, hırpalanır ve çok defa dünya zevki namı-na bir Şey tadıp duymadan “Harap olup, türâb olup” gi-derler. Giderler ama gidileri de merdane olur. Toprağın bağırına sinip birkaç sümbülü netice vermeden gitmezler. Onlar “bir ölür yirmi dirilirler!..”

Garipler, l toplumlara hayat sunmak, onlara kay-bettikleri değeri yeniden iade etmek için, bir düzine mukaddeslerden mukaddes düşünceyle, her Allah’ın g-n toplumun kapısına dikilir, kapının tokmağına birkaç defa asılır; sonra ruhunun ilhamlarını haykırır ve geriye dönerler. Bu uğurda, tartaklanır, azar iitir, defalarca ko-vulurlar; ama kat’iyen yılmaz, usanmaz ve hele asla da-rılmazlar. Onlar gözleri her an ötelerde ve bir dirili mj-desi beklemektedirler güneşin her doğup batııyla. Her yeni gnle, taptaze bir Őevk kazanır ve soluk soluğa k-şeyi bucağı tutar, yığınlara Hızır emesine giden yolu gösterirler.

Onları anlayıp hemhâl olanlar ebedi varlığa ererler. Onlardan uzak kalanlar “ebed-müddet” ölüp giderler.

Onlar Cibril’le hem-bezm⁷³ olmuş; Hızır’la elli defa buluşmuşlardır. Bu itibarla, uğradıkları yerler yemyeşil ve ayaklarına ilişen toprak hayat iksiri gibidir.

Küfürler, ilhâdlar, dalâletler onların eritici solukları karşısında buz gibi erir gider; çorak yerler onların nefesleriyle İrem Bağlarına döner.

Onlar, daima ızdıraplıdırlar. Bağrında yetiştikleri toplumun değişip duran duygu ve düşünceleri, bozulup giden töreleri karşısında, her an inkisardan inkisara düşer ve iki büklüm olurlar. Ne var ki, aynı zamanda imanlı, ümitli ve fevkalâde gerilim içindedirler. Zaman zaman yalnız, kimsesiz kaldıkları ve toplumdan hakaret gördükleri olur. Ancak, daima neşeli ve huzur içindedirler. Sürekli;

“Âşına bir çehre yok ve sanki etraf bomboş,
Yollar eğri büğrü ve yokuşlardan da yokuş,
Çile, ızdırap, çılgılık, inilti işte yol!
Her şeye rağmen bu yol ne tatlı ve gariplik ne hoş!”
derler.

Garibin kırık kalbinde ve bulanık bakışlarında bin hüznün ve bin keder nümâyândır⁷⁴. İniltileriyle o, Âdem Nebi’yi (aleyhisselâm), âh u efganıyla da Davud peygamberi (aleyhisselâm) hatırlatır. Yâd ellere düştüğü,

⁷³ Hem-bezm: Aynı sohbet meclisinde olmak.

⁷⁴ Nümâyân: Görünen, aşikâr olan, parlayan.

azar görüp dost ikliminden uzaklaştığı için, “Cüdâ düş-
tüm güzellerden derem vâ-hasretâ şimdi!” der sızlanır
ve iştihakla vuslat gününü, yâr ile hemdem olacağı ânı
bekler. Bekler de buhurdanlar gibi tütüp duran gönlüne
rahmet ilinden esip esip gelen yellerle, her an ayrı bir
visâle, ayrı bir şevke erer. Bir de ruhunun ilhamlarını
sinelerine boşaltabilecek âşina gönüller bulursa, büsbü-
tün coşar ve bir çağlayana döner garip. Ve artık aşk ile
girdiği bu yolda, serveti yağma olup gitse, ocağı sönse
de gam izhâr eylemez garip. Hele milletin ruhuna sal-
dığı kıvılcımların, bir baştan bir başa bütün ülkeyi sardı-
ğını gördükçe, başı Cennet'lere ermiş gibi “dost dost!”
deyip sonsuzluğa pervaz eder garip!..

Bin müjde gariplere! Bin muştı, fitnenin, fesadın or-
talığı kasıp kavurduğu bir dönemde, ümit ve itminan so-
luyanlara, umumun huzur ve mutluluğu için şahsî haz ve
zevklerini unutanlara!

Bir de kendi ülkesinde, kendi insanına, kendi harsı-
na karşı her gün biraz daha yabancılaştan garipler, da-
ha doğrusu “gariban” vardır ki, hüznü ve ızdırapları-
yla önekilere çok benzerler; ama bunlar, derbeder, peri-
ştan, ümitsiz ve inançsızdırlar. Hele, kalbî ve ruhî hayat-
ları itibarıyla tamamen fersiz ve dermansız kimselerdir.
Bunların gündüzleri gecelerinden daha karanlıktır; gece-
leri zalâm zalâm üstüne⁷⁵ kabri andırır. Bin bir paradok-

⁷⁵ *Zalâm zalâm üstüne*: Karanlık karanlık üstüne.

sun ruhlarını aşındırdığı, kökten ve benlikten mahrum bu sefiller, âdeta insan-altı bir sınıfı temsil etmektedirler. Hatta akıllarının, ruhlarına yağdırdığı endişe ve elemlerle, hayattan lezzet alma noktasında, daha aşağı bir seviyeye itilmişlerdir. İçleri kapkaranlık, düşünceleri sisli, bakışları bulanık ve dimağlarında yığın yığın çözüm bekleyen bilmecelele daha çok Cehennem'dekileri hatırlatmaktadır. Onların yaşadıkları bu hayata hayat demek çok zordur. Ama nazarlarında ölüm bir hiçlik olduğu için, bütün bütün tereddüt ve kuşkudan ibaret olan bu hayatı tercihten başka da çareleri yoktur.

Onlar için hayat bir azap; insan olmak ayrı bir musibet; ölüm bir girdap, bir karadelik; varlık bir kaos ve acı duymamanın tek yolu da sarhoşluktur.

Bin nefrin bu türlü düşünceye ve böyle sefillere! Yazıklar olsun bu türlü gariplere!

Sızıntı, Ekim 1982

Diriltici Ruh

Bu ülkenin insanını, ayakta tutup yaşatacak mânâ ve hakikatler nelerdir? Düne kadar, onu idare eden ve dinamizmini koruyan mânâ, onun düşünce dünyasından ve iç yapısından geliyordu. Hatta onun, değer hükmü atfedilecek biricik yönü sayılan, aksiyoncu olması dahi, zamanın itibarılığı gibi, ona has bu iç buudlaşmadan kaynaklanıyordu. Her sahada en mükemmel ve en olgun insanların yetiştirilmesini tekeffül eden bu mânâ, yüzlerce misaliyle, âdeta bir gergef gibi tarihimizin ruhuna nakşedilmiştir.

Selahaddin'in, Arslan Yürekli Rişar'a karşı civanmertliği, kibir ve gösterişten kendini göremez hâle gelmiş bu mağrur hükümdarı, hayretten hayrete sevk etmiş ve fevkalâde utandırmıştı. Alparslan'ın, Romen Diyojen'i hüngür hüngür ağlatan mürüvvet ve âlicenaplığı; Antalya

Kalesinde, barbar haçlılara karşı göğüs göğüse erkekçe dövüştükten sonra, elde ettiği esirlerin bütününü hürriyete kavuşturan Kılıçarslan'ın asalet ve insanlığı hep bu yüce ruhun zaferleriydi...

Fatih'in, Bizans surları önündeki -o devre göre- en muazzam ve modern ordusunun gücüne güç katan, ona çağının kilit ve anahtarlarını kazandıran o en önemli kuvveti de yine, Akşemseddinlerle temsil edilen bu ruh ve iman kuvvetiydi. Fatih, azgın maddî gücün temsilcisi değildi. O, askerî dirayet, dehâ ve iktidarıyla, bu yüce ruh ve inancı temsil ediyordu. Öyle olmasaydı, onun İstanbul'a girişi de Sezar'ın Roma'ya girişi gibi olmayacak mıydı..? Hâlbuki o, Bizans'ın bu eski payitahtına, Mekke'yi fetheden kudsî ruhun affediciliği, müsamaha-sı, mağlûplara sonsuz haklar bahşetmesi ve civanmertliği gibi yüksek hasletleri temsil ederek giriyordu.

Ya o, bir hamlede, Mısır'ı fethedip İslâm âleminin tek temsilcisi ve yeryüzünün biricik halifesi olma unvanını kazanan Yavuz'un, bu büyük zafer dönüşünde, onu tanımayanlarca, halkın nümâyişleri içinde ve zafer tâkları altından geçeceği beklenirken, Üsküdar'a kadar gelip geceyi orada geçirmesini ve henüz İstanbul halkı uykudan uyanmadığı bir saatte, sessizce "payitaht"a girmesini, bu ruh ve mânâya vermedikten sonra başka neyle izah edebiliriz?

Göklerin selâm durduğu, ruhanîlerin alkış tuttuğu ve her türlü gösterişten uzak böyle bir zafer dönüşü, ne mübecceldir! Kendini aşmış ve gönlünde bin bir zafer cümbüşünü bir anda yaşayan böyle babayiğitler için, fâniler tarafından alkışlanmanın, gülbanklarla karışılanmanın, mehterin “kös vurup” selâm durmasının ne ehemmiyeti var!..

Bizi ayakta tutan bu ruh, damarlarımızda kanımıza karışıp kaynaştığı, beyin guddelerimize taht kurup oturduğu dönemlerde, bir taraftan gönül dünyamızda derinleştikçe derinleşiyor, diğer taraftan da, dünyanın kade-riyle alâkalı, devletler muvazenesinde, bize ait yerimizi sınırsız korumaya çalışıyorduk. Ah, nasıl oldu da, bir zeresini dahi fedâ etmeyi düşünemeyeceğimiz o yüce ruh, böyle çürüdü ve delik deşik oldu!.. Herhâlde bu faciayı, bir solukta birkaç ülkeyi birden fethedip sonra da kendi insanının alkışlarından kaçarak, gururunu Üsküdar topraklarına gömen hasbî ruhlarda aramamak gerektir. Faciayı, yumurta kadar zaferini bayraklaştırarak, dünyayı velveleye veren ve “payitaht” a bir “Amnofis” gibi giren, kendini ululuğa kaptırmış gururun kapı kullarında, özü-sözü, karakteri belirsiz ölü ruhlarda aramak gerektir. Birinciler, diriltici soluklarıyla, milletin hayat kâsesini ellerinde taşımalarına karşılık; ikinciler, toplumun beyninin içine yerleşmiş birer “tümör” gibi onu her kesimiyle bütün bütün felce uğratmışlardır.

Evet, ilim adamlarıyla, vüzerasıyla, ricâl-i devlet ve tebaasıyla bütün bir milletin hayat ve bekâsının teminatı olan millî değerleri yıkıp geçen bu devşirme ruhtur ki; insanlık ve mürüvvet yerine sun'îliği, yiğitlik yerine nâmertliği, ruhî düşünce yerine kaba kuvveti, kerâmet yerine hokkabazlığı, inanç yerine ilhad ve “reybîlik”i⁷⁶ koyarak toplumu can evinden vurmıştır. Ve artık, tamamen kendini boşlukta hisseden yığınlar, fevkalâde bedbin, fevkalâde ümitsiz ve dermansızdırlar. Böyle bir toplumda ruh, kolsuz kanatsız; vicdan ledünnî zevklerden mahrum ve gönül bir kısım hasis menfaatler uğruna bin bir uğursuz heyecanın kaynağı hâline gelmiştir. Nihayet böylesine gerilerden geri bir hayat dekoru içinde, tembellik, plânsızlık ve cehaletin kolları arasında yetişip gelişen aşksız, heyecansız yığınlar, ses sanatkârlarının ama tamamen ilâhiliğini kaybetmiş nefes ve soluklarıyla kudsîlerden kudsî kelimelerin ticaretinin yapılmasını, kanaat ve düşünceleri adına çok büyük şeyler zannederek hep alkışlayıp uykuya devam etmişlerdir.

Ah, o istismarcı yaramaz hokkabazlar! Vah, o aldatılan mazlumlardan daha mazlum yığınlar!..

Bütün bunlar oldu ve olacaktı da. Zira toplum, kendini yenileme kertesine gelmiş olmasına rağmen, ışıktan yoksun ve yol gösterici fikir adamından mahrum bulunuyordu. Garp, kendisini yenilerken, onun o günkü

⁷⁶ *Reybîlik*: Şüphencilik.

felsefî düşüncesini temsil eden “Descartes”ın, hür olmayan düşünceye düşünce nazarıyla bakmamasına karşılık; bizde tefekkür, çoktan sarılıp sarmalanıp bir kenara konmuştu. O devirde batılı düşünür, eşyâ ve hâdiselere nüfûzda, kâinat kitabına olan aşkından, Yaratıcı’ya giden yolları araştırırken; bizde inkılâp diye bin bir şenâatin kol gezdiği “Lâle Devri”, daha doğrusu milletçe çakırkeyf olma devri yaşanılıyordu. Dünyanın bir kesiminin, “âyât-ı tekvîniyye”yi⁷⁷ düşünce menşûrundan⁷⁸ geçirerek kâinatları fethetmeye koyulmasına karşılık; beri tarafta bir girdap hâlini almış ve bütün değerlerimize meydana okuyan bir nefsanîlik ve ruh sefaleti nümâyândı...

Ve işte böyle, hasımlarının, gulyabanîler gibi uyaynıp üzerine saldırması ve dostlarının, “*Bin Bir Gece Masalları*” nevinden zevk ü safâ, hatta gaflet içinde bulunmasından, zavallı insanımız her gün biraz daha kendinden uzaklaşıyor; o güne kadar varlığının en büyük teminatı olan millî değerleri birer birer tarihe gömüyor ve ortadan kaldırılıyordu. Zira artık, büyük başarıların, cihan hâkimiyetine ulaşmaların insan ruhuna estirdiği gurur ve kendini beğenmişliği Anadolu yakasında gömüp “payitaht” a öyle giren ve en büyük zaferini müteakip geceyi bir dehlizde geçirerek nefsini hırpalayan, halkın alkışları karşısında buram buram ter döken yiğitler yoktu

⁷⁷ Âyât-ı tekvîniyye: İlâhî kanunlar.

⁷⁸ Düşünce menşûru: Düşünce süzgeci.

görünürlerde... Onların yerini, bir kısım günöbirlikçiler, sefil arzularının esiri toy ruhlar, başkaları için var olma zevkinden mahrum dermansız gönüller almıştı...

O gün bugün kendini arayıp duran nesiller, tekrar tekrar iğfâl edilip tekrar tekrar saptırıldılar. Görmedikleri eza, çekmedikleri cefa kalmadı. Eğer bir inayet eli imdada yetişip de fikir ve ruh cephesinde, iman ve ahlâk cephesinde ona diriliş yolunu göstermeseydi, o bugün, bütün bütün zayı olup gitmişti; hem de bir daha dirilmemek üzere...

Şimdi bütün iş, ona, kendini idrak ettirip ruhuyla bütünleşmesini sağlamak ve onu maddeye esaretten kurtarıp gönlünü yüksek ideallerle donatmaktır. Ah, keşke bu yüce vazifeyi arızasız yerine getirebilseydik!..

Sızıntı, Mart 1983

İrade

Herhangi bir şey yapıp yapmama hususunda, karar verme gücü veya “eğilim” diye tarif edeceğimiz “irade muhtariyeti” insan olmanın şiarı ve ahlâkın biricik esasıdır. O olmadan ne faziletten ne de insanlıktan bahsetmeye imkân yoktur.

Bir insanda irade şuuru, onun kendi kendini idrak etmesi demektir. Bunun aksi ise ferdin deformasyonu ve bozulmasıdır ki, böyle bir bozulmaya mâruz kalan fert, hareketlerinde kararsız, düşüncelerinde de şaşkınlık içindedir. Onun bu kararsızlık ve şaşkınlıktan kurtarılması, dönüp yeniden kendini bulması ve iradesiyle bütünleşmesi sayesinde mümkün olacaktır. Yoksa onun ne ruhunda istikrar, ne hareketlerinde denge, ne de “kendi olma” yolunda bir gayrette bulunması kat’iyen tasavvur edilemez.

İradeli hareket, bir ilk plân ve karara muhtaçtır. Bu da zihnin hayat ve faaliyetlerine bağlıdır. Bu itibarla, tanıyabildiğimiz varlıklar arasında, iradeli hareket yalnız ve yalnız insanoğluna has bir keyfiyettir. Yüce Yaratıcı'nın insanı şerefleendirme ve kendi iradesine bir davetçi, bir ilk sebep kılma maksadıyla onun derûnuna yerleştirdiği irade, öyle bir şifre çözen ve meş'aledir ki; bu meş'ale nerede yanarsa, bütün kevn ü mekânları idare eden Zât'ın nuru ve iradesi de orada tecellî eder. Cüz'î iradesini Yaratıcı'nın sonsuz iradesiyle bütünleştiren insan, sınırlı iradesiyle sınırsızlığa ulaşır; iktidarsızken güçlü, âcizken kuvvetli, katre iken derya, zerre iken güneş ve bir hiçken bütün bir varlık kesilir!..

Evet, sınırlı dahi olsa insan iradesi, Hakk'ın nâmü-tenâhî iradesinden, yeryüzünün bu en güzîde varlığına aksetmiş ilâhî bir armağandır. Bu armağanı şifreli bir anahtar kabul edip kullanabilenler, en muğlak meseleleri çözmeye, en karanlık noktaları aydınlatmaya, en muhkem görünen kapıları açmaya ve hazinelerin en kıymetlisini elde etmeye muktedir olabilirler.

İrade, sadece bir düşünce olmadığı gibi, bir hamle de değildir. O, ruh gücünün, gönül zindeliğinin, bedenî faâliyetlerin en birinci kaynağı ve dayanağı olduğu gibi, imkânlarının sınırlılığı içinde insana, sonsuzlaşma yollarını açan biricik sebeptir. Bu sebebi elde etmenin

şuurunda olanlar, bir hamlede, dünyalar dolusu problemleri çözmeye muktedir olabilecekleri gibi, Cehennem kapılarını kapayıp yıldız yıldız Cennetlere uzanan yolları da keşfedebilirler.

Her dava ve düşünce evvelâ, iradenin plân ve projeleriyle varlığa erer. Onun itici gücü ve çekici kuvvetiyle en sarp ve derin engebeleri aşarak zirvelere ulaşır. Sonra da yine onun yukarı âlemlere bağlı esrarlı oyunları, devamlılık kazanır ve yerinde kalır. Ay'la aramızdaki mesafe, şahlanan iradenin kanatlarıyla aşıldı. Ağrı'nın zirvesi onunla didik didik edildi. Okyanuslar, küllî iradenin tecellisine vesile, insanoğlunun elindeki bu meş'aleyle aydınlandı. Önümüzdeki günlerde, fezanın büyük bir kısmı da yine bu ışıkla nurlanıp okunan bir kitap hâline gelecektir.

İnsanoğlunun, kalbî hayatını koruyup kollaması, çevresini saran bin bir musibete karşı mukavemeti ve şehevanî arzularını aşarak insanlığını idrak etmesi de yine iradenin dil ve duasına bağlıdır. Azim ve iradesiyle, Rahmeti Sonsuz'la münasebete geçen insan, O'nun kuvvetine dayanmış, himayesine girmiş ve nefsanîliğin gay-yalarına yuvarlanmaktan kurtulmuş olur. Evet, her var oluş ve yükseliş, iradenin kanatlarına bağlı olduğu gibi, her yıkılış ve tükeniş de, o kanatların kırılmasıyla yakından alâkalıdır.

Birer kartal gibi zirveleri kollayan Bel'am ve Bersisa'nın⁷⁹ irade isteyen küçük bir husus ve bir anlık gafletle baş aşağı olmalarına karşılık; Mısır azizinin sarayında, dört bir yanı şehvetle sarıldığı bir zamanda, nefsin olanca saldırılarını Hakk'ın bir bürhanıyla⁸⁰ ters yüz eden Azizoglu Aziz,⁸¹ şahlanan ruhuyla fâni güzellik ve görkemine bir başka renk katıyor ve başı gökler ötesi âlemlere ulaşıyordu!..

Hayatın her dönemecinde, insanoğlunun zaafalarını kollayan bir sürü ifritten mesele ve gulyabanîler karşısında, ancak, irade gücüyle kanatlanıp kâinatları elinde tutan, Sonsuz Kudret'le rezonans olmuş babayiğitler mukavemet edebilirler.. her yeni hâdiseyle biraz daha bilenen, her musibetle sertleşip gerilime geçen ve gelip etrafını alan karanlıklar üzerine bir nur tufanı gibi yürüyen babayiğitler...

Her gürültüde paniğe kapılan, sarsıntının en küçüğüyle yıkılıp giden, dişini sıkıp dayanması gerektiği yerde dağınıklığa düşen, duygu ve düşünceleriyle

⁷⁹ *Bel'am ve Bersisa*: Eski devirlerde yaşamış üsturevî iki ibadet kahramanı olup, ibadette çok ileri gitmiş olmalarına rağmen şeytana aldanmış ve irade zaafı ile uzun bir süre içinde elde ettikleri her şeyi kaybederek birer şakî olarak vefat etmişler.

⁸⁰ Kur'ân-ı Kerim'de Hz. Yusuf (aleyhisselâm)'a gösterilen irade bürhanı.

⁸¹ Kur'ân-ı Kerim'de Hz. Yusuf (aleyhisselâm)'a gösterilen irade bürhanı. Bkz.: Yûsuf sûresi, 12/24.

oturaklaşmamış acemi ruhlar, muvakkaten göz kamaştırıcı ışıklar neşredip yürekleri hoplatsalar bile, ebedî aydınlatıcı olamaz ve kitleleri şaşkınlık berzahından kurtaramazlar. Kurtarmak şöyle dursun, böylelerinin çıkardığı her gürültü, milletimize karşı dış bileyen bilhassa haricî hasım dünyaların tahrik olmasına ve hizmet cephesi için şartların ağırlaştırılmasına sebebiyet verecektir. Oysaki milletçe, asırlık kin ve nefretlerle bilenmiş hasım bir dünya tarafından sezilmeden, hiç olmazsa belli bir süre için, aşma mecburiyetinde olduğumuz zaman tünelini, emniyetle geçebilmemiz için:

“Dışıyla mukassî, içiyle muallâ olmak;

Fevvâre değil, girdap gibi muammâ olmak...”

gerektir. Bunun içindir ki, dört bir bucaktan gelip etrafını saran fırtınalara “pes” demeyen ve sonsuzluk yolunda bir Hak dostuna rehberlik yapan kedi gibi⁸² başı dönmeden, bakışı bulanmadan “yâ ebed!” deyip coşan ulu iradeli, sarsılmaz yürekli, diri ruhlar olma mecburiyetindeyiz.

Rica ederim, bana, bir yumurta başında ortalığı velveleye veren farfaracılardan bahis açmayınız!.. Bugün ruh-u perişanım, denizlerin derinliklerinde, ızdırap

⁸² Bir Hak dostunun müşâhedeyle gözünü diktiği delikten ayrılmayan kedinin, beklediği şeyi yakalama hususunda bu sabır ve sebatı, manzaraya şahit olan Hak dostunun derinleşip bütün bütün kendine gelmesine sebep olmuştur.

yudumlayıp gözyaşı soluyan ve bir kanlı çile içinde inleyip duran mercandan bir nağme beklemektedir.. köpek balıklarına inat, sahildeki insanları coşturacak bir nağme.. sadece ruhların sezebileceği, alabildiğine sessiz ve gösteriştten uzak bir nağme!.. Durak⁸³ ve beklemleri yerinde, gönüllere sindire sindire, bu mübarek yolun kara-sevdalılarının iniltilerini aksettiren bir nağme!..

Sızıntı, Ekim 1983

⁸³ *Durak*: Müzikte, bir ölçü uzunluğunda susma.

Ütanma Üfku

Geçmişin şanlı ve ibret dolu sayfaları ve hâlin düşündürücü tabloları karşısında, kim bilir şimdiye kadar, içlerinde burkuntu, ruhlarında hüznün niceleri ağlayıp inledi. Niceleri şanlı, fakat gururu rencide olmuş bir milletin; muhteşem fakat hırpalanmış bir devletin; her tarafı “Bağ-ı İrem” iken, viranelere dönmüş bir ülkenin yürekler acısı umumî manzârasıyla âh u efgân ederek iki büküm olup gitti.

Kaç defa insanımız, Eyyûb (aleyhisselâm) gibi hayat çeşmesinin çağlıtlarını duyup sevindi; kaç defa Yakub’un (aleyhisselâm) hasreti içinde, Mısır’dan gelen gömleğin kokusundan dem vurup avundu ve kaç defa, şafak sonrası, yıllar süren bir upuzun gecede, elinde ümitten meş’ale, gözleri dolu dolu “Seniyye-i Vedâ”⁸⁴

⁸⁴ *Seniyye-i Vedâ*: Medine-i Münevvere’ye girişte Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) ilk defa görüldüğü tepe.

türküleriyle güneşin yakında doğacağını mırıldanıp durdu... Aslında, bugüne kadar bir buhurdanlık gibi tütüp duran, gözlere aydınlık bu müjdelere olmasaydı, belki de biz ve ülkemiz bir bilinmez karadeliğe kapılarak zayı olup gidecektik.! Evet, bin hasret ve iştiaak, bin ümit ve azimle, geleceğe açılanların ak ikliminde, birbirini kovalayan ışıa tufanları sayesinde ki toplum, şu karmakarışık labirentlerde özünü koruyabildi ve millet, kendi orijiniyle bugünlere geldi ulaştı.

Nesiller, yüzleri ak, alınları açık buradan göçüp giden bu aydın simaları, ebetlere kadar hep hayırla yâd edecek ve ruhlarında yaşatacaklardır.

Selâm; sinelerimizde “yâd-ı cemil” olarak kalıp giden dostlara! Selâm; mukaddes mefkûresi uğrunda dünyayı ve hayatı hakîr gören ruhlara! Selâm; yarınlar, öbür günler için toprağa tohumlar saçıp sonra da arkasına bakmadan çekip gidenlere! Selâm; milletin inanca ve düşünce istikameti yolunda, Cehennem’in alevleri içinde yanmaya razı olmuş zirve insanlara! Selâm; hayatını kan-ter içinde yaşayıp arkadan gelenlere azim ve mücadele yolunu açanlara..!

Onlar, bütün bütün yaşama zevkinden sıyrılarak başkaları için var oldu ve başkaları için yaşadılar. Onlar, bugün ve yarın kendilerini utandıracak şeylerden uzak kalmasını bildi, sonra da izzetleriyle buradan göçüp gittiler.

Millet bin bir ızdırıp içinde kıvranırken, onun dertlerine âşına olmayan çehreler utansın! Yıkılan düşünce dünyası, eriyen toplum ve yitirilen nesiller karşısında irtikilmeyen ruhlar utansın! Taş taş devrilip yerle bir olan bir muhteşem medeniyet enkazı arasında, gözü yaşarmadan, gönlü hoplamadan dolaşıp duran gamsızlar utansın! Kurumuş sularımızı, bozulmuş bağlarımızı, yıkılmış köprülerimizi, harap olmuş yollarımızı görmeden geçip giden körler utansın!

Utansın, ovayı çölleştirip obayı kirletenler; etrafa habaset saçarak karayı, denizi yaşanmaz hâle getirenler! Utansın, enkaza destan kesenler; yosun tutmuş mihraplar, örümcekli tavanlar karşısında ürpermeyenler! Utansın, elde ettikleri fırsatları değerlendiremeyip fertleri âtil, müesseseleri de verimsiz bırakanlar! Utansın, ölüle-
rin sırtında hakk-ı temettü⁸⁵ arayanlar ve kefen soymayı sanat edinenler..!

Utaniyorum; yıkılıp giden hayâ hissinden ve ortalığı saran yüzüzlükten! Utaniyorum, milletime karşı vefasızlıktan ve onun çeşitli erozyonlarla aşınıp gitmesi karşısında hissizlikten, umursamazlıktan! Utaniyorum, hakkı tutup kaldıramamadan ve onu bâtilin savletinden kurtaramamadan! Utaniyorum, mazinin gürültülerini ruhumda duyamayışım-
dan; hiç olmazsa, izzetle ölüp gitmeyi, zilletle hayata tercih edemeyişimden! Utaniyorum, irtikâp

⁸⁵ *Hakk-ı temettü*: Kazanç hakkı.

edilen haksızlıklardan, ufukları saran hıyânetlerden ve ruhları karartan aldatmacalardan! Utanıyorum, mürâî çehrelerden, sahte davranışlardan, samimiyet bilmeyen ruhlardan...!

Gönlümdeki kasvetten, duygularımdaki sefaletten, vicdanımı çepeçevre saran zilletten utanıyorum! Milletim uğrunda şahsî zevklerimi terk edemeyişimden, onun dertleriyle seccademi ıslatamayışımın ve onun ızdıraplarıyla nefsimi, yurdumu, yuvamı unutamayışımın utanıyorum!

Keşke, toplumun mânâ ve ruh sefaleti karşısında, ürpermeyen gönüllerimizden, yaşarmayan gözlerimizden utanabilseydik! Keşke, yıllar yılı insanımızın cahil ve görgüsüz bırakılışından, gençliğin insafsızca ihmal edilmişinden utanabilseydik! Keşke, bugünün işini yarına, yarınınkini de öbür güne bırakmış olmamızdan ve halledilmedik dağlar kadar problemlerden utanabilseydik! Tarihten ve gelecek nesillerden utanmasak bile, keşke Allah'tan utanabilseydik!

Sızıntı, Mayıs 1984

Izdırapla Bütünleşen Ruhlar

“Parça parça sine ister dert mûsikîsine,
Yanık bir velvele doldursun ten kafesine...”

Gönlünü yüksek ideallere kaptırmış muzdarip ruhlar, bütün bir hayat boyu buhurdanlık gibi tüter dururlar. Güneşler doğar-batar; haftalar, aylar birbirini takip eder; mevsimler peşi peşine geçer gider de onlar idealize ettikleri düşünceleri istikametinde bir başka bahar ararlar... Hep hazan görür, hazan mevsimi yaşarlar, hazan türküleri dinlerler; ama ne hallerinden şikâyet eder ne de kimseden dert yanarlar. And içip yoluna koyuldukları yüce davaları uğrunda, her cefaya katlanır, fakat asla usanmazlar.

İdeallerinin aşkına kapılmış ve o yolda ümit verici müjdelere coşmuş bu aydınlık ruhlar, önlerinde yığın yığın uçurumlar, yığın yığın zorluklar bulunabileceğini

önceden hesap ederek gerilime geçtiklerinden, ne beklenmedik şeylerle karşılaşmaları, ne imkânsızlıklar, ne de yollarını kesen çeşit çeşit tehlikeler kat'iyen onları şaşırtmaz ve davaları hakkında şüpheye düşüremez. Her tehlikenin bir gün mutlaka ortadan kalkacağı, yolların açılıp imkânsızlıkları imkânların takip edeceği inancıyla, hep azimli ve kararlıdır.

Bu itibarladır ki onlar, en ümit kırıcı hâdiseler, en karanlık şartlar içinde dahi, bedbinliğe, karamsarlığa düşmez; geçilmez gibi görünen engelleri şimşek hızıyla aşar ve soluk soluğa hedeflerine koşarlar.

Çevrelerinde olup biten şeylere karşı daima tetikte ve alabildiğine hassastırlar. Hele bu şeyler, onların düşünce dünyaları ile alâkalı ise... İçinde yaşadıkları toplumla öylesine kaynaşmış ve bütünleşmişlerdir ki, yolunu şaşıran bir fert, istikameti bozulan bir aile ya da cemiyeti ayakta tutan umdelerden birinin hırpalanması onları günlerce inletir ve uykusuz bırakır...

Umursamazlık, onların en nefret ettiği şeydir. Toplumun her kesimine ait dert ve sıkıntıları, sinelerine saplanmış bir hançer gibi hisseder ve iki büküm olurlar. Yüreklarının ızdırapla çarptığı, beyin sancısıyla şakaklarının zonk zonk zonkladığı nice geceler vardır ki, yığınlar içinde bulunmalarına rağmen, onlar yine yapayalnızdırlar.

Onların dünyasında geceler hep hasretle gelir ve bir ömür kadar da uzar gider. Ne var ki, bunu da sadece onlar duyar ve onlar yaşarlar.

“Şeb-i yeldâyı müneccimle muvakkıt ne bilir,
Müptelâ-yı gama sor kim geceler kaç saat?” (Sabit)

İnsan herhangi bir ideale, inandığı ölçüde gönül verir ve alâkadar olur. Alâkadarlığı nisbetinde de yer yer sevinç, zaman zaman da ızdırap duyar. Bu ölçüye göre, bağlı bulunduğu dava uğrunda bütün bir gün ve haftasını, ay ve senesini hatta senelerini verenler olabileceği gibi, onu varlığının gayesi bilip dünya ve ukbasını feda edenler de vardır. Öyleleri vardır ki, saçları adedince başları bulunsa, davası uğrunda her gün birini isteseler, tereddüt etmeden verir; verir de minnet bile eylemez... İnsanlığın İftihar Tablosu, bu hususta o kadar hızlı ve o denli ileri idi ki, Yüce Yaratıcı, hem senâ hem de tadîl makamında O’na şöyle diyordu: “Demek bu söze inanmıyorlar diye onların peşine düşüp kendini helâk edeceksin!”⁸⁶

Ve bu eşsiz fitratın arkasında, daha bir sürü başyüce, bütün hayatları boyunca hep ızdırap düşünmüş, ızdırap soluklamış, ızdırapla eğilmiş, ızdırapla doğrulmuşlardır. Bir bakıma onların çektikleri, büyüklükleriyle mepsuten mütenasip (doğru orantılı) olmuş; çektikçe yükselmiş,

⁸⁶ Kehf sûresi, 18/6.

yükseldikçe çekmiş ve her türlü kötülüklerden arınarak birer semavî bilinmez hâline gelmişlerdir. Evet, Hak yolunda, millet yolunda çekilen sıkıntılar kadar insanı günahlardan arındıran, ulvileştiren ikinci bir şey daha yok gibidir. “Günahlar içinde öyle günahlar vardır ki; namaz, oruç gibi ibadetler değil de, geçim yolundaki sıkıntı ve maişet derdi onlara kefaref olur.”⁸⁷ Ya içinde yaşadığımız toplumu kurtarma gayreti ve bu uğurda çekilen sıkıntılar..!

Bugün bizim, şuna-buna değil; “Milletimin maddî-mânevî mutluluğu için Cehennem’in alevleri içinde yanmaya razıyım.” diyenlere... Şahsî menfaat ve bencillikleri bir tarafa iterek Hak ve millet yolunda fânî olanlara... Toplumun ızdıraplarıyla kıvrım kıvrım kıvranıp, hep inilti kovalayanlara... Elinde ilim meşalesi, her yerde bir çırağ tutuşturup cehalet ve görgüsüzlüklerle mücadele edenlere.. üstün bir inanç ve azimle, dökülüp yolda kalanların imdadına koşanlara.. maruz kaldıkları zorluklar karşısında isyan etmeden, ümitsizliğe düşmeden bir küheylan gibi yoluna devam edenlere.. yaşama arzusunu unutarak yaşatma zevkiyle şahlanan babayiğitlere ihtiyacımız var..!

Sızıntı, Şubat 1985

⁸⁷ et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-evsat* 1/38; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-evliyâ* 6/335.

Gençlik Ruhu

Toplumlar gençlik ruhuyla canlılıklarını korur, onunla gelişir ve onunla ihtişama ulaşırlar. Bu ruhu kaybedince de, kılcalları kesilmiş çiçekler gibi pörsür, dökülür ve ayaklar altında kalırlar.

Delikanlılık çağında ve mektep sıralarında iken hemen her genç, millete hizmet aşkı ve vatan sevgisi gibi duygularla sık sık gerilir; toplumun yaralarını sarmaktan, bu ülke ve bu ülke insanını yükseltmekten dem vurur; hissizliğe ve hareketsizliğe ateşler püskürür durur...

Ne var ki, böyle yüksek duygularla şahlanan bu gençlerin pek çoğu, bir makam kapıp bir memuriyete geçtikten sonra, içlerindeki bu kıvılcımlar yavaş yavaş sönmeye yüz tutar; ruhlarında bir külleşme, gönüllerinde de bir çölleşme baş gösterir. Daha sonra ise, tamamen cismanî ve bedenî hayatın tesirinde kalan böyle bir genç,

o güne kadar gönülden bağlı bulunup toz kondurmadiğı yüksek ideallerinden uzaklaşa uzaklaşa tamamen sefil duyguların, pes menfaatlerin zebunu hâline gelir. Bir kere de o acayip ve öldürücü turnikeye girdi mi, gayri semavî bir inayet olmazsa, geriye dönmesi bütün bütün imkânsızlaşır ve bir zamanlar ateş püskürüp durduğu şeylerin azâd kabul etmez kölesi olur çıkar. O kadar esirleşir ki; vazife ve mesuliyetleriyle alâkalı bir kısım hususlarda, vicdanının ihtarlarından dahi rahatsız olmaya başlar.

Bundan böyle o, bütün düşünce kabiliyetlerini elde ettiği mevkii muhafaza ve âmirlerinin teveccühünü kazanma gibi çok defa insan ruhunu alçaltan pes şeylerde kullanır ve bütün bütün sefilleşir. Bir de elde ettiği makam itibarıyla yükselme istidadı gösteriyorsa, artık başka şeyleri görüp gözetmesi imkânsızlaşır ve biricik totemi olan makamını kaybetmemek için, her türlü zillete katlanır. İcabında vicdanına ters, imanına muhalif işlere girer; fayda umduğu herkes karşısında iki büklüm olur; dün ak dediğine bugün kara demeye başlar; bir gün önce göklere çıkardığı kimseleri, ertesi gün rahatlıkla yerin dibine batırabilir.

Ve hele, onun başkalarına, başkalarının da ona riyâ ve tabasbusları, zaten yaralanmış ruhunu ve hırpalanmış iradesini öylesine sarsar ve darbeler ki; bundan böyle onun hayır ve fazilet adına bir şey yapması mümkün

değildir. Ne acıdır ki o, dumura uğrayan hissiyatı, körelen zekâsı, bağlanan basiretine rağmen, hâlâ kendini en iyi düşünen, en isabetli kararlar veren, en faydalı işler yapan biri gibi görme marazî ruh haleti içindedir!

Bu duruma düşmüş herhangi bir kimseye hatalarını hatırlatmak ya da ikazda bulunmak oldukça zordur. Böyle hodbin ruhlar, hata ve yanlışlarını gösteren hemen herkese karşı gizli bir kin ve nefret duyduklarından ve en büyük yanlışlarına dahi sevap urbaları giydirerek kendilerini haklı görmeye alıştıklarından kimseden nasihat almak istemezler.

Evet, her insanda bir kısım zaaf lar vardır ve bu zaaf ların belli iklim, belli atmosfer, belli şartlar altında hortlayıp ortaya çıkması da bir bakıma tabiidir.

Ancak, daha önceden bazı şeyler yaparak, ruhun bu zaaf lar girdabında boğulup gitmesini önlemek de her zaman mümkündür.

Öyle zannediyorum ki, her gençte, sağlam bir inanç düşüncesi, yüksek bir diğergamlık hissi, sönmez bir millet ve vatan sevgisi uyarılabildiği.. sabah-akşam mukaddes mefkûremiz etrafında ahd ü peymanlarla bir araya gelinebildiği.. serâzât gönüllerin hayattan kâm alma arzularına karşı tahşidatlar yapılp, izzet ve şeref gibi değerler üzerinde durulduğu ve mukaddes düşüncelerimiz açısından ülke ve millete hizmet sayılmayan her iş ve

meşgalenin bir abes ve bu türlü abeslerle meşgul olmanın da, zaman nimetine karşı affedilmez bir nankörlük olduğu kanaati onların kafa ve gönüllerine yerleştirildiği ölçüde gençler, kalbî, ruhî dağınıklığa düşmeyecek ve özlerini koruyacaklardır.

Aksine, makam sevgisi, şöhret hissi, hayat endişesi ve tamah duygusu gibi insanın iç dünyasını karartan hastalıklarla, her gün ümit semamızdaki yıldızların kayıp kayıp gittiğini görecektir ve iç burkuntularıyla iki büküm olacağız.

Sızıntı, Haziran 1986

Genç Adam

Genç adam! Dön bir kere de kalbinin ve ruhunun soluklarına kulak ver! Geril ve nefsinle hesaplaşmaya hazır ol! İçinde ağaran inanç şafağıyla doğrul ve ucu vicdânında belirip Hakk'a doğru uzanan ışıktan yollarda yürümeye koyul! Bu altın yol zaman ve mekânın hem içinden hem de dışından geçer. Sen, ruhunu saran mânâ ve önündeki kutsî hedefin ıslıl ıslıl parıldadığını ancak bu yolda göreceksin; göreceksin, sonra da bu sonsuz ve çarpıcı hakikatın sihirli güzelliğine kapılıp gideceksin!

Önce, kendini keşfetmekle işe başlayacağın bu yoldaki her hamlende, sanki unuttuğun bir kısım gerçekleri ilk defa hatırlıyor gibi olacak; iç dünyanda buudlaştıkça buudlaşacak, baştan başa renkler, ışıklar içinde derin ve engin bir huzur kuşağına ereceksin!

İçinde ışıldayan inanç meşalesinin aydınlığında, zaman ve mekânın her köşesine, ötelere gelen nurların dalga dalga yayıldığını görecek; inancın, ışıktan, güçlü kolları arasında o kadar yükseleceksin ki; süpernovaları, pulsarları ve karadelikleri mekânın bağrında açılıp kapanan güller, tomurcuklar gibi görecek ve seveceksin...

Zaman zaman, ruhunun ölümsüz bir ışık gibi maddenin cidarlarını yırtarak zaman ve mekânın dışına kaydığını vicdanında seyredecek ve kâinattaki her şeyin ezelî bir kaynaktan aksedip geldiğini görerek coşacaksın. Nihayet, her parlak şey üzerinde göz kırıp geçen bütün şuaların, Sonsuz'dan gelen şavklar olduğunu sezecek; benliğini saran buğu buğu mânâlarla kendinden geçeceksin..! Ne var ki, her vâridât bir kısım zahmetle elde edilmekte, her nimet bir külfet mukabili verilmekte, maddî-mânevî her muvaffakiyet de bir düzine mahrumiyetlere bağlı bulunmaktadır. Zahmetsiz vâridât, külfetsiz nimet olamayacağı gibi, bir kısım mahrumiyetlere katlanmadan da hiçbir muvaffakiyet elde edilemeyecektir.

Böylesine çetin ve aynı zamanda zevkli bir yolda yürümek isteyen herkes, önce varacağı hedefi belirleyip yapacağı şeyleri disiplin altına almalı; sonra da, bir daha geriye dönmeme niyet, inanç, azim ve kararlılığıyla yola koyulmalıdır ki, takılıp yokuşlarda kalmasın; şaşırıp yön değiştirmesin ve bir kısım sıkıntılar karşısında yılgınlığa düşmesin...

Hedefi belirlenmemiş bir yolda yürümek, hem boş hem de tehlikelidir. Zira, böyle bir yolla, asla neticeye varılamayacağından, sonunda ümidin felce uğraması, inanç ve azmin de bütün bütün yitirilmesi ihtimali bahis mevzuudur.

Herhangi bir eseri okurken, önce rahat anlayabileceğimiz kolay kısımlarından başlayıp aheste aheste ilerlediğimiz gibi, aşma mecburiyetinde olduğumuz tepeleri aşarken de, onları parçalayarak, mesafelere bölerek geçmeye çalışmalıyız ki, aşılmaz gibi görünen yollarda ümitsizliğe düşüp yürümekten vazgeçmeyelim...

Asırlardan beri her yanıyla rahnedar olmuş ferdî ve içtimaî bünyenin, bir hamlede tamir edilip canlandırılmasına, eski dinamizmine kavuşturulup cihanla hesaplaşır hâle getirilmesine imkân yoktur. Ne var ki, ona ait parçaları birer birer ihyâ ederek “bütün”e eski fonksiyonunu kazandırmak da pekâlâ her zaman mümkün olabilir. Bunun gibi, yapacağımız her şeyi aheste aheste ve kendi tabîi seyri içinde ele alacak olursak, bu bizlerde bir şeyler yaptığımız inancını uyaracak ve azmimizi kamçılacaktır. Derken, bir gün önümüzdeki korkunç mesafeleri aşıp, yolun sonuna vardığımızı hayret ve hayranlıkla müşâhede edecek, lütuflarını üzerimizde hissettiğimiz Zât karşısında şükranla iki büklüm olacağız.

Havailik ve ankâ-gönüllülük ile hiçbir iş başarılamaz! Çeşitli zorluklarla pençeleşip onları birer birer yenerek, iradelerinin çehrelerinde Hakk'ın inayetini ispat eden tâli'liler, bir gün kendilerini zirvede bulacak ve ektikleri tohumların yediveren başaklar gibi salındığını gördükçe, dönüp dönüp aydınlık geleceklerine tebessüm edeceklerdir.

Sızıntı, Nisan 1985

Gel

Gel ey millet ruhu ve fatihlik düşüncesi! Yıllar geçiyor ki bizler, başı açık ve yalınayak hayallerimizle hep yollardayız ve seni bekliyoruz..! Bir upuzun aydınlığın öncüleri sayacağımız şafak emarelerinin, peşi peşine tüllendiği şu günlerde, rüyalarımızda ağardığın aynı noktadan çıkıvererek ışığa muhtaç dünyalarımıza nurlar saç!

Hazanının şiddetli ve amansızca estiği yörelerde sabrın solukları kesilmiş olabilir; ne var ki bizler, her gün biraz daha ümitli, biraz daha canlı “emarelerin şafağı”nda ve şafakları zorlayan sebeplerin bağrında bir ulu dirilişin gerçekleştiğini görüyor gibi oluyor ve kendimizden geçiyoruz. Gel, bu umumî “ba’sü ba’del mevt”in son türküsünü sen söyle ve bu uzun ızdırıp bezmini de sen kapa!

Fazilete arka çevrilip rezaletin peylendiği, sevaba hacir konup günah toptancılığının yapıldığı, iffete kezzap

dökölüp haysiyetin dağa kaldırıldığı, tarihin mıncıklanıp geçmişe salyalar atıldığı o uğursuz dönemler artık çok gerilerde kaldı. Her gün güneş doğarken, bir yeni şevkle şahlanıp istikbale koşanları daha fazla bekletme! Atını ışık arayanların dünyasına doğru mahmuzla ve gel artık!

Eşyanın çehresine ziya çalıp gözlerimizden perdeyi kaldıran, kâinatların özü o saflardan saf ruh aşkına gel! Hak katının makbul erleri enbiyâ, evliya aşkına gel! Göklerde ve yerde kudsîlik soluklayan ruhlar aşkına gel! Âl-i Âbâ aşkına, Şâh-ı merdân aşkına gel! Şehitler aşkına ve dört bir yanda tazim gören şehitler efendisi Hamza aşkına gel!

Yıllardır yollara dökülmüş seni gözleyen yaşlı gözler ve sabahlara kadar uyku nedir bilmeyip kıvranan dertli sineler aşkına, ne olur gel! Anaların ızdırapla çarpan yüreklerine, perişan ve derbeder nesillerin ayyuka çıkan feryatlarına, çığlık atıp inleyen çocukların heyecan ve hafakanlarına merhamet et de gel..!

Akın karadan ayrıldığı, ışığın zulmet ordusunu tarumar ettiği, cehaletin ilmin önünde bozguna uğradığı ve sabânın güzel kokular sürünüp herkese ve her şeye bahar muştuları fısıldayıp dolaştığı şu mübarek günlerde ger dizginini, gel gayri!

Karlar eriyip buzlar çoktan çözölmeye durdu; goncalar kemer kuşanıp senin uğrunda yollara dököldü ve

çiçekler sana ait türkülerle semaa kalkıp bir yüce bayram adına çevrelerine davet gamzeleri çakmaya başladı. Yaprakların hıştırtısından ırmakların çağlıtlarına, göklerin ışıkla sarmaş dolaş gürültüsünden ormanların heybetli uğultularına kadar hemen her şeyde bu yeni dirilişin nağmeleri duyulup seziliyor. Bak! Bayırlar, rengârenk güzellikleriyle milletimin tâli'ine tebessüm ediyor; bağ ve bahçeler etrafa saldıkları diriltici rayihalarla gönülleri coşturuyor ve ruhlara bahar muştuları sunuyor. Ve artık, aylar güneşler bir başka türlü doğuyor, bir başka türlü batıyor.

Ey asırlardan beri hasretle yolunu gözlediğimiz ruh! Eğer sen bir şafaksan gel gayri bunca emare yeter! Eğer kıyametsen, bilmem ki başka hangi alâmeti beklersin?!

“Gül açıp bülbül öteli hayli zaman oldu;

Her yanda ağaran hayalin ruhuma doldu;

Bekletme! Bu mevsim artık mevsim-i bahar.. Gel!”

Gel şeytanın kâsesini kır; iblisler dünyasına bir velvele sal! Nemrut’a rahatı haram edip Firavun hanümanını harap eyle! Işıktan kaçanları nurunla boğ; yarasalara aydınlıkta yaşama âdâbını öğret! Gel, bize sonsuzluk şarabını sun ve derbeder gönüllerimizi ölümsüzlük aşkıyla coştur! Coştur ve asırlardan beri hicranla yanan sinelerimize “âb-ı hayat” ulaştır!

* * *

Bir yeni var oluşun tan yeri ağarırken, temcid ve-
rir gibi hep haykırıp inliyoruz: Gel ey var oluşumuzun
mâyesi, ümitlerimizin ruhu! Gel ey birkaç asırdan beri
nesillerin beklediği feleğin karnındaki mübarek yolcu!
Gel ey millet ve tarih şuuru! Gölgen başımıza düştüğü
günden bu yana, bu dünyada, hem şevkle gerilip co-
şanlar hem de salacağın tufandan uykusu kaçanlar var.
Henüz ışığının tam zuhur etmediği şu günlerde, gölgenle
yanıp kül olanları gördükçe, yolunu gözleyen gariplerin
sana olan iştiaqları daha da artmakta ve buğu buğu gö-
nül gözlerini saran visal arzusuyla yürekleri bir başka at-
maktadır. Gel, visale koşan gönüllerimizi şâd eyle! Gel,
aslanların yüreklerine korku salan o müthiş naralarının
haykır! Haykır ki, vatansız ve mazisiz ruhlar kahrolup git-
sin; her tarafa zehir çalıp geçen yılanlar, akrepler delikle-
rine girip saklansın ve asırlardan beri kötü duygu ve kötü
tutkuların meşcereliği hâline getirilmek istenen şu müba-
rek topraklar, sadece, ilmin, inancın, ahlâk ve faziletin fi-
deliği olsun!

Bu ülkede huzur ve nizam, yeryüzünde adalet ve
emniyet, gölgen gibi seni her yerde takip eden ve kıvrı-
lıp açılmalarıyla sana selâm duran şerefimizin remzi for-
sunun dalgalanmalarında –o forsu dalgalandıran var ol-
sun!– cihan sulhü ve devletler muvazenesi senin o sul-
tanlara taç giydiren kutlulardan kutlu silahının namlu-
sundadır.

Senin re'yine müracaat edilmeden devletler planındaki her karar bir aktörlüktür ve bu kararın verildiği yerlerin de tiyatrodan farkı yoktur. Senden âdâb ve erkân öğrenmeden milletlerine baş olmuş bütün başlar, o toplumlar için bir tâli'sizlik eseri; bu tâli'sizliğe uğramış olan yığınlar da gaflet ve dalâletin esiridirler.

Gel, Süleyman Nebi (aleyhisselâm) gibi, rüzgârlarla kanatlanan tahtına bin; ilhadla çehresi kararmış dünyalar üzerine şimşekten kamçılarını sal; inkârla gözü bağlanıp diline kilit vurulan ilmin dilindeki kilitleri çöz; dünden bugüne hep karanlık şeyler fısıldayıp duranlara aydınlık bestelerinden bir şeyler fısılda; akrebin kuyruğunu kırıp yılanların ağzına panzehir akıt ve çirkef olan toprakları ruhunda taşıdığın ıtırlarla yıka, Cennet yamaçlarına çevir.

Gel, öyle sihirli oyunlar oyna, öyle sanatlar yap ki, bütün sihirbazların kolları kanatları kırılsın ve senin harikaların karşısında bütün hüner sahipleri apışıp kalsın! Gel, çöllere düşmüş “âb-ı hayat” arayanlara öyle bir şerbet içir ki, suyu Hızır çeşmesinden, şekeri de gökler ötesinden getirilmiş olsun..!

Dört bir yandan misafirliğine koşanlara semadan sofralar indir ve her yanda karanlıkta kalmış ruhları aydınlatacak meşaleler yak! Başka چراغlara ihtiyaç bırakmayacak kadar parlak meşaleler...

Gel, hep ışınlarıyla başımızı okşayan güneş gibi üstümüzde dolaş ve ruhlarımızı aydınlat! Yağmur yüklü bulutlar gibi hep bizi kolla, hasretle yanan sinelerimize sular serp! Senin kehkeşanlara denk ruh ikliminde kol gezen güneşler dünyayı da aydınlatmaya yeter ukbayı da.

Sıyrıl kabuğundan ve ışıklandır karanlığa boğulmuş dünyaları! Bağrındaki bütün su menbalarını sal bağ ve bahçelerimize; her tarafta kevserden çeşmeler akıt! Kendin de, bu çeşme ve pınarlara hazinedarlık yapan yüce dağlar gibi mehabetle yerinde kal! Okyanuslar gibi medlerle kanatlan ve öyle köpür, öyle dalgalan ki, karşı durulmaz o dalgaların her yeri alsın; o güçlü kollarınla sarmadığın bir kara parçası kalmasın!

Evet, dünyalar yaşadıkça, geceler gündüzleri kovalayıp duracak, ölümler de dirilişleri takip edecektir. Gel, eşya ve hâdiseler üstü ayrı bir buudda öyle bir dünya kur ki, zamanın dişleri, onu aşındıramasın ve onun temelini öyle sağlam esaslara bağla ki, hiçbir hâdise ile sarsılmasın ve hiçbir uğursuz el onunla oynayamasın!

Gel, gönüllerimizde hazırladığımız tahtına otur! Duygu ve düşünce dünyalarımıza durmadan emirler yağdır! Bizleri kapıkulu olmaya kabul et ve cesetlerimizde can olduğunu göster!

Sızıntı, Ağustos 1986

Sevgi

Sevgi, dünyaya gelen her varlıkta en esaslı bir unsur, en parlak bir nur, en büyük bir kuvvettir ve bu kuvvetin yeryüzünde yenemeyeceği hiçbir hasım yoktur. Sevgi evvelâ bütünleşebildiği her ruhu yükseltir ve ötelere hazırlar. Sonra da bu ruhlar sonsuzluk adına doyup duydukları şeyleri bütün gönüllere hâkim kılmanın kavgasını vermeye başlarlar. Bu yolda ölür ölür dirilir; ölürken “sevgi” der ölür, dirilirken de sevgi soluklarıyla dirilirler.

Sevmeyen ruhların olgunlaşıp insanî semalara yükselmelerine imkân yoktur. Evet onlar yüzlerce sene yaşasalar dahi olgunluk adına bir çuvaldız boyu yol alamazlar. Sevgiden mahrum bu sineler, bir türlü egonun karanlık labirentlerinden kurtulamadıkları için, kimseyi sevmeyebilir, sevgiyi sezemeyebilir ve varlığın sinesindeki muhabbetten habersiz olarak kahrolur giderler.

Çocuk, ilk defa dünyaya gözlerini açtığı zaman sevgi ile karşılaşır, şefkatle gerilmiş ruhları görür ve muhabbetle atan kalblere sırtını vererek büyür. Daha sonraları ise, bu sevgiyi bazen bulur bazen de bulamaz; ama bütün bir hayat boyu hep o sevgiyi arar ve onun arkasından koşar.

Güneşin çehresinde sevginin izleri vardır. Sular buhar buhar o sevgiye doğru yükselir; yukarılarda damlalaşan su habbecikleri, o sevginin kanatlarıyla kanatlanır ve naralar atarak baş aşağı toprağın bağrına inerler. Güller, çiçekler sevgiyle gerilir ve gelip geçenlere tebessümler yağdırırlar. Yaprakların bağrına taht kuran jaleler, durmadan çevrelerine sevgi dolu gamzeler çakar ve sevgiyle raks ederler. Koyun, kuzu sevgiyle meleşir ve birleşir; kuşlar ve kuşçuklar sevgiyle cıvıldaşırlar ve sevgi koroları teşkil ederler.

Her varlık, kâinattaki yeri itibarıyla bu geniş sevginin bir yanını parlak bir senfonizma ile seslendirmekte; iradî ve gayri iradî, varlığın sinesindeki derin aşk ve muhabbeti göstermeye çalışmaktadır.

Sevgi, insan ruhunda öyle derin izler bırakır ki, o uğurda yurt-yuva terk edilir, icabında ocaklar söner ve her vadide ayrı bir mecnun “Leyla!” der inler. Ruhundaki sevgiyi kavrayamamış sığ gönüller ise bu işe delilik derler..!

Diğergamlık ve başkaları için yaşamak, insanoğluna ait yüksek bir duygudur ve kaynağı da sevgidir. İnsanlar arasında bu sevgiden en çok hisse alanlar en büyük kahramanlardır; içindeki kinleri, nefretleri söküp atmaya muvaffak olmuş en büyük kahramanlar... Ölüm bu kahramanların soluklarını kesemez. Hazan onların çiçeklerini solduramaz. Aslında her gün iç dünyalarında ayrı bir sevgi meşalesi tutuşturup, kalblerini sevginin, mürüvvetin meşcereliği hâline getiren ve duygu dünyalarında açtıkları yollar ve tünellerle bütün gönüllere girmesini bilen bu çalımlı ruhlar, öyle yüksek bir divandan “ebed-müddet” yaşama hakkını almışlardır ki, değil ölüm ve fânilik, kıyametler dahi onların çiçeklerini solduramaz ve kadehlerini deviremez.

Çocuğu için ölmesini bilen anne büyük bir şefkat kahramanı; ülkesi ve insanı için hayatını hakir gören fert bir millet fedaîsi; insanlık için yaşayıp onun için ölen kahraman ise, sinelerde taht kurmaya hak kazanmış bir ölümsüzlük âbidesidir. Böylelerinin elinde sevgi, her düşmanı yenebilecek bir silah, her kapıyı açabilecek sihirli bir anahtardır. Bu silah ve bu anahtara sahip olanlar, bugün olmasa da yarın mutlaka bütün cihanın kapılarını açacak ve ellerinde muhabbet buhurdanlıkları dört bir yana huzur kokuları saçıp dolaşacaklardır.

İnsanların gönüllerini fethetmek için en kestirme yol sevgi yoludur. Ve sevgi yolu peygamberler yoludur. Bu yolda yürüyenlerin yüzlerine kapılar kapanmaz! Ezkaza, birisi kapansa bile onun yerine yüzlercesi, binlercesi açılır. Bir kere de sevgi yoluyla gönüllere girildi mi, artık halledilmedik hiçbir mesele kalmaz.

Ne mutlu sevgiyi kendine rehber yapıp yürüyenlere! Yazıklar olsun, ruhundaki sevgiyi sezemeyip bütün bir hayat boyu kör ve sağır yaşayan tâlî'sizlere!

Ey yüceler yücesi Rabbim! Kinlerin, nefretlerin gecenin koyu karanlıkları gibi dört bir yanı sardığı günümüzde, Sen'in sevgine sığınıyor; şu fevkalâde haşarı ve alabildiğine azgınlaşmış yaramaz kullarının gönüllerini, muhabbet ve insanî duygularla doldurman için son bir kere daha kapıda inliyor ve iki büklüm oluyoruz.

Sızıntı, Mart 1987

Kamplarda Zaman

Kamplarda geçen ayları, haftaları, günleri değil, bir tek günü, bir tek saati dahi anlatmaya kalkışsak anlata-
mayız. Nasıl anlatabiliriz ki, o, bütün benliğimize sinen,
derinlemesine ruhlarımızda yaşanan ve uhrevî hazlarıyla
tasavvurlarımızı aşan hayatın tam cennetçesiydi... Bahar
bulutları gibi üzerimizden gelip geçen her dakika, başımı-
za geçmişten hatıralar yağdırır.. bizler de, bu mavi hülya-
lar içinde kendimizi geleceğin aydınlık yamaçlarına atar..
şanlı mazideki günleri, kendilerine has ıfık, renk, desen,
kostüm ve şivesiyle en canlı şekilde bir kere daha ya-
şar.. zaman zaman hâlihazırdaki güzellikleri; hatıraların
renkleri, ideallerin ıfıklarıyla daha da derin hisseder, hat-
ta bazen birkaç dakika gibi en dar zaman dilimi içinde,
duygu ve düşüncelerimizi sonsuzluğun, sınırsızlığın sardı-
ğını duyabilirdik...

Her gece seherin bağrında ve üns esintileri içinde, su sesi, yaprak hışırtısı, kuş civıltısı, bazen de tatlı bir meltemle uyanır; âh u enîn dinlemeye teşne seccadelere koşar ve berzah koridoru için hazırlayıp gecenin koyulaştığı demlerde ışığına koştığımız meşaleyi bir kere daha lebrîz⁸⁸ eder.. sonra da imanlı gönüllerin kabirde haşri bekledikleri gibi, güneşin doğuşunu beklemeye koyulurduk...

Her sabah güneş, ağaçların dalları arasından sızarak, altın ve yakuttan çubuklarıyla yaprakların cümbüşünü başlarımızın üstüne salar.. gözlerimizin içine sokar; derken, en tatlı esintilerle, güneşli, neşeli, pırl pırl bir yeni gün çadır ve çardaklarımızın içine dolar; dolar da bizleri en baş döndürücü rüyalar âleminde yaşatırdı.

Kuşluktan sonra o olgun ve herkesi kendi ruhuna çeken sımsıcak, oldukça ağır saatler bastırır ve hepimizi çamların, çınarların bağına iterdi. O incelerden ince rüzgârların dokunmasıyla ses veren yaprak hışırtıları arasında, çağrışımların (tedai) sergilediği zaman dilimlerinde dolaşır, yer yer sıcaklığın rahatsızlığından mırıldanan nefsin diliyle “Bu sıcakta harb u darbe çıkmayın!” vesveseleriyle sarsılır.. ve arkasından da *“Ne olurdu, Cehennem ateşinin daha sıcak olduğunu anlayabilselerdi!”*⁸⁹ soluklarıyla irkilir, toparlanır, kendimize gelir ve âdeta sabahın,

⁸⁸ Lebrîz: Hazırlama ve taşıncaya kadar doldurma.

⁸⁹ Tevbe sûresi, 9/81.

serin, güzel, nuranî saatleri içinde bir başka âleme, bir başka derinliklere açılır gibi olurduk.

Böyle anlarda dünya ve dünyanın ukbaya bakan yamaçlarını mırıldanmak için şair, iç içe bu güzellikleri resmedip ebedileştirmek için ressam ve “tın tın” ahengiyle sermest olduğumuz tabîî koroları duymak, onlara ses katmak için de mûsikîşinas olmayı kim bilir kaç defa arzulamış, sonra da inkisarla inlemişizdir...

İkinci sonrası o mavimtrak saatlerde, güneşin altın ışıkları yavaş yavaş erimeye yüz tutar.. bizler de daha içli, daha derin akşamların mor saatlerini hissetmeye başladık. Güneş, elindeki sarı mendilini çamların, çınarların üstünde bize sallarken, gurubu bütün tahassürüyle duyur, ürperir ve yavaş yavaş solan her şeyin çehresinde fenâ ve zevâlin o titreten damgasını görür; tam *“Ben batıp gidenleri sevmem.”*⁹⁰ mülâhazasıyla sarsılıp yıkılacağımız an *“Ben, boyun eğip, gözümü-gönlümü gökleri ve yeri yaratan Allah’a çevirdim.”*⁹¹ nefesleriyle yeniden toparlanırlar ve gecenin, insanları derin mülâhazalara salan iklimlerinde dolaşmaya hazırlanırdık.

Akşamla beraber, her zaman tatlı tatlı esen rüzgârlar biraz sertleşir.. bazen de poyraz gibi iliklerimize işlerdi. Ve bu esnada, ağaçlara taht kurmuş gündüzlerin bütün gazelhanları susar, onların yerine gece bülbüllerinin

⁹⁰ En’âm sûresi, 6/76.

⁹¹ En’âm sûresi, 6/79.

sesleri duyulmaya başlardı. İleri saatlere doğru daha da koyulaşıp tatlılaşan renkler, daha tesirli, daha büyüleyici bir hâl alırdı ki, çok defa kendi kendimize “Yolu bu kadar zevkli olunca, acaba Cennet nasıldır?” der, tahayyürden düşüncelere daldardık. Lambaların bütün bütün fersizleştiği bu alaca karanlık içinde, her şey ve hepimiz olduğumuzdan daha farklı görünür ve hakikatin hayale karıştığı bu büyüleyici atmosferde, zaten her biri birer veli namzedi olan kamp sakinleri, daha çok ruhanîleri andırmaya başlar ve bu masmavi iklim bir çay gibi içimize akar dururdu.

Yatma zamanı gelince, bir iki küçük kandilin dışında bütün ışıklar söner.. fâniliğini hatırlayan ve bu yolda düşünmeye yelken açan gavvâs ruhlar, âdetâ bir inziva demi içine girer; değişik yollardan öteleri kurcalar; ayrı ayrı dillerle, semaların kapılarını zorlar ve saadet asrı insanının iniltilerine benzeyen çığlıklarla gönüllere bir başka ürpertiler salarlardı...

Hele, günün belli vakitlerinde müşterek namaz, müşterek tesbih ve müşterek duaların aramıza bir inişi vardı ki, onlarla beraber, onları indiren meleğin yumuşacık, incelerden ince ve pırıl pırıl ellerini âdetâ başımızın üzerinde hissederdik... Namaz ve dualar, o inanılmaz tılsımları ve ifade edilememiş mânâlarıyla ruhlarımızın en derin yerlerine kadar girer ve göz hadekalarımıza semavî seyahatin haritalarını sererlerdi.

Kamp bence, arkadaşlarımla sevimli mevcudiyetinin, onlara şefkat ve muhabbetin tatlı tatlı esip durduğu bir mübarek bucaktı. Hepimiz orada, bir ruh kovanında ki arılar gibi, bir elimiz çiçeklerde, bir elimiz de peteklerde, çiçek özü ve bal arası gelip giderdik. Bu duygu ve düşünce, ruhumuzla öyle kaynaşıp bütünleşmişti ki, aradan bunca yıl geçmiş olmasına rağmen, ben hâlâ, o günleri bütün kalbimde, bütün canımda, bütün benliğimde dipdiri hissetmekteyim.

Kamplarda geçirdiğimiz o alabildiğine duygulu ve alabildiğine aydınlık dakikalar; bilhassa, ibadet, sohbet ve ders müzakereleri esnasında öylesine renklenir, öylesine derinleşirdi ki, hepimiz âdeta uhrevîlerle kucaklaşır gibi olurduk. Cennet, ceddimizin esas yurdu olması itibarıyla, ruhlarımıza kendisini bir sıra hasreti içinde hissettirdiği gibi, biz de, kamptaki saat ve dakikaları, âhiretin o olgun, ciddî, yumuşak iklimini ve bizi kullukta istihdam eden Zât'ın, bize olan vaadlerini tahakkuk ettireceğini bir nûr, bir ziya tayfları içinde duyar ve kendi kendimize: "İşte hayat böyle olur" derdik.

Ben, böyle nurlu ve bereketli bir geçmişin ziyan olacağına inanmak istemiyorum. Zira, o günler, dar bir zaman dilimi içinde geçip gitse de, bizim için bütün bir geçmiş rasat etme kuşağı ve bütün bir geleceğin de rüyalarının görüldüğü berzahî haritalar olmuştu.

Şimdi, ruhumdaki her hatırayı karıştırdıkça görüyorum ki, o yumuşak, şefkatli, sihirli, şiirli günler, hâlâ içimde dipdiri ve mevsim tanımadan tomurcuk tomurcuk açılan güller gibi, hiç durmadan solar solmaz hemen yeniden açılıyor, ruhumda en romantik duyguları tutuşturuyor ve zaman zaman hatıraları öyle canlandırıyor ki, kendimi hâlâ o üfûl üfûl ağaçların altında hissediyor; ağustos böceklerinin sesleriyle, nur soluklu, ışık soluklu talebelerin tesbih, temcid ve ilâhî sadâlarının birbirine karıştığını ve farklı bir koro teşkil ettiğini içimin derinliklerinde duyuyor ve burkuntu karışımı bir hazla tâlî'ime te-bessüm ediyorum.

Kim bilir kampların bize açmadığı daha nice sırlar vardı! Biz onlardan düşünce ve tahayyül kuşağıımıza girenleri yakaladık ve kırık dökük arz etmeğe çalıştık. Yine de onlar, benim için sonsuza kadar hayatın en renkli dakikaları olarak kalacaklardır.

Eğer ötelere seyahatimizde, herkese birer hatıra götürme fırsatı verilseydi, şüphesiz ben, ilklerinden başlayarak, kampların, o bahar çiçeklerine benzeyen pırıltılı, tılsımlı, hülyalı, mavi hatıralarını alır götürürdüm.

O günleri bizimle beraber yaşamayanlara, kampların hülyalı iklimini anlatmanın çok zor olduğunu bildiğim halde, yine de anlatmak istedim. Kim bilir, belki de

bendeki bu anlatma hissi, anlatma kabiliyetimin yetersizliğini görüp de, o günleri gerçek buudlarıyla dile getirebilecek istidatları, kampları araştırmaya sevk etmek için olmuştur. O kadarcık olsun, yararlı olduysam kendimi bahtiyar sayarım.

Sızıntı, Temmuz 1990

Dua ve Yakarıştaki Güç

Geceler, o tertemiz siyah örtüsüyle bütün bir varlığı sarınca, bir kısım karanlık ruhlar kendilerini her şeyden kopmuş, yalnız ve garip hissederler. Oysaki, en karanlık anlarda, en تنها yerlerde, en kimsesiz çöllerde dahi O, hep bizimle beraberdir. O, gariplerin enîsi,⁹² kimsesizlerin kimsesi ve çaresizlerin çaresidir.

Kırık gönüllerin inkisarını bilen, onulmaz dertlere derman gönderen, ikliminden gelen esintilerle ruhlarımızdaki yalnızlık ve vahşetleri silen yalnız O'dur. O'na yönelen, açılacak bir kapıya yönelmiş olur; O'na yalvaran matlubuna ermiş sayılır.

Eserlerinde O'nu bilip, vicdanında O'nu duyup tanıyanların, bilip öğrenecekleri başka şey kalmamıştır.

⁹² Enîs: Dost, arkadaş, yâr-ı vefakâr.

O'nun marifetine erenlerin dimağında bilgi parçaları, elmas sütunlar üzerinde firuze kubbeler hâline gelir. O'nu tanımayan ruhlarda ilimler evhama inkılap eder; ilimlere mevzu teşkil eden varlık ise cansız cenazelere dönüşür.

O'na inancın aydınlık ikliminde bütün varlık bir baştan bir başa alabildiğine netleşir; eşya ve hâdiseler üzerindeki duygu ve düşünceler durulardan duru hâle gelir ve her şey akar O'na ulaşır. Bu saf duygu ve düşünceler ile, O'na yaklaşıp, O'na yalvarıp yakarmasını bilenler insanların en tâlî'lileridir.

Bunu böyle bilerek, dağ-bayır, çöl-şehir, gece-gündüz yalnızlığını hissettiğin vakitlerde, kalk, bütün benliğine O'na yönel; kalbinin kapılarını O'na aç; büyük-küçük acı ve ızdıraplarını, arzu ve isteklerini bir bir O'na şerhet! Acılarının dindiğini, ızdıraplarının, yerlerini huzurlara, itminanlara bıraktıklarını duyacak ve ruhunun dört bir yandan iltifat esintileriyle sarıldığını hissedeceksin.

Belki, sen O'nu, cismaniyete ait kıstaslar içinde hiçbir zaman görüp duyamayacaksın. Ama O, her lahza bin bir emare ve işaretlerle varlığını senin vicdanına duyuracak, yakınlığını sana hissettirecek ve yer yer gönlünün dudaklarını tebessümlerle süsleyecektir.

Geceler bu vâridâta açık yamaçlar gibidir. Kalbini Hak tecellîleri karşısında pırl pırl bir ayna hâline getiren hakikate uyanmış ruhlar, gecenin gelişiyse seccadelerinde

pusuya yatar ve tecellî avına çıkarlar. Sen de yapayalnız kaldığın zamanlarda gecenin yamaçlarını kolla! Oraların Dost'a halvet yeri ve gurbet dakikalarının da halvet zamanı olduğunu bil; bütün hissiyatınla O'nun huzuruna gir ve kalbinin sırlarını bir bir O'na say, dök! Dertlerini sadece O'na aç; O'nun huzurunda inle ve başını O'na giden yollarda ilk eşik sayılan secdegâha koy ve bekle..! Gönül dünyana doğru iç içe kapıların açıldığını duyacak, O'nun varlığının ışıkları altında eridiğini hissedecek; der-yaya düşen bir damla gibi kendi hesabına kaybolup gidecek; sonra da hesaplar üstü bir kuşakta okyanusların dev dalgaları ile bütünleşeceksin...

Senin varlığın içinde bir iç, için içinde ayrı bir iç ve iç içe içler seni, sürekli, daha derinliklere, daha genişliklere ve daha zirvelere doğru çekip götürecektir. Bu iç içe derinliklere yelken açabildiğin ölçüde, kendini ötelerin en baş döndürücü bâkir iklimlerinde, Cennet'in o sonsuza açık yamaçlarında tenezzühe çıkmış gibi duyacak ve her yeni adımda Allah'a yaklaşmanın ayrı bir lütfunu göreceksin.

Dıştan başka bir şey görmeyip, içindeki büyüklüklere, ihtişamlara, derinliklere ulaşamayan ruhlar, sürekli karanlıklar içinde bocalar durur ve bir türlü hasretlerden, buhranlardan kurtulamazlar.

Keşke onlar da, pırıl pırıl bu semalar kadar derin, cihanlar kadar geniş, kendi mahiyetlerindeki derinlikleri sezebilselerdi..! Keşke onlar da, gerçek insanlar

gibi içlerindeki aydınlığa açık noktaları keşfedip vicdanın dümdüz yollarında, Yüce Yaratıcı'nın, gönül gözlerine saldığı ışıklarla o âlemlere ait sırları avlayabilselerdi.

Birer nüve hâlinde, içlerindeki bu aydınlık yolları bulamayanlara, bir ömür boyu en yüksek hakikatten habersiz yaşayanlara ve maddî mesafelere takılıp kalarak, sonsuzluk mesafelerini sezemeyenlere, bilmem ki, acısak mı, üzülsek mi; yoksa, gözlerinin açılması için dua dua yalvarsak mı..?

Sızıntı, Temmuz 1988

Kur'ân

Varlığın en bereketli ışık kaynağı, sözün en çarpıcı, en kuvvetli nüktesi odur. Yeryüzündeki bütün cazibedar güzellikler, onun ışığının varlık üzerine akseden gölgesi; en büyüleyici ses ve nağmeler, o semavî solukların sadece bir perdesidir. Onun ışıktan beyanları arasında tenezzüh, gönülden kirleri, gözlerden de günahları siler süpürür. Onun ötelere açık zümrütten iklimlerini temâsâ, düşünceye hikmet tohumlarını saçar, akli semalar ötesi âlemlerde gezdirir.

Güneş, onun aydınlık dünyasına nispeten bir ateş böceği; Ay, çehresine ışık çalınmış bir avuç siyah topraktan ibarettir. O, dışının parlaklığı, içinin derinliği, muhtevasının zenginliği ile, gökler ötesinden gelmiş öyle bir sofradır ki; bize ulaşıncaya kadar, onu elden ele bir gül demeti gibi taşıyan melekler dahi ondan müstağni kalamamışlardır.

Yeryüzü ve onun sakinleri, bu ilâhî sofranın gelişini ihtiyaç ve iştîyak türkûleriyle karşıladı ve bu köhne kürenin dört bir yanı onun gülüyle, nergisiyle âdetâ Cennet yamaçlarına döndü. Onun olmadığı dönemde kapkaranlık kesilen ova, vadi, dağ, dere, tepe onun her yana saldıgı nurlarla aydınlandı ve okunan bir kitap hâline geldi. Hele, onun şerh edip önümüze serdiği eşyanın hakikati âdetâ ruhlarımızı dolduran bir hitap oldu.

İki cihan saadetine yol göstericiliği ona verilmiştir. Mutluluğun altın anahtarı onun elindedir. O her yerde karşımıza çıkıp bizleri hayret ve şaşkınlıklara sevk eden muammaları çözüp aydınlatmasaydı, bu bin bir bilinmezler karşısında hayretten hayrete sürüklenip duracak, müşâhede ve düşüncelerimizi telif etme imkânını bulamayacaktık. O bir Hızır gibi imdadımıza yetişmeseydi, bu uçsuz bucaksız çöllerde garip, kimsesiz mahvolup gidecektik...

Ey bütün bir ölü dünyayı tertemiz soluklarıyla canlandıran Ruh, Sen olmasaydın dünyaların Cehennem'den farkı neydi! Yeryüzünde Hak rahmetini temsil eden Sen.. gönüllerden imansızlık zulmetini silen de yine Sen'sin! İnsanlık doğru yolu ve doğru yolda yürümeyi Seninle öğrendi. Öğrendi de kaoslardan ve yollara takılıp kalmaktan kurtuldu. Varlık Seninle aydınlandı ve ruhlara ünsiyet salan dost ve ahibbâ hâline geldi..!

“Sayende azaldı zulmet-i beşeriyet,
Benzer mi fûrû’un sönük envârına Bedr’in?
Caiz sana dense güneşi leyle-i kadrin,
Ey nûr-ı hidayet!”

(İsmail Safâ)

Şimdi, aç ağzını konuş ki, ağzının suyuna susamış gönüller cana gelsin; diller ve dudaklara şeker şerbet erişsin! Ve ilk turfanda hurmalarına denk, gönüllerde turunçlar yeşersin! Bak, bin-şeref başımıza ayak basışınla “İrem bağları”na dönen bu ülke, zakkum ve dikenlerin işgaline uğradı. Bize azap olsun diye mi bilmem, nûrun gidip “Kafdağı”nın arkasına saklandı.

Çilemiz bittiyse gel artık; gel ki, Sen’i bütün bütün hiçbir zaman unutmadık. Zemini sararan, seması karan bu ülkede hâlâ, yoksullar yuvası mâbedler Senin anber kokularınla dolup taşmakta, karanlık gönüller Senin meşaleleriyle aydınlanıp ışığı tanımakta..!

Ey Mekke’de inip Medine’de çağılayanlaşan Nur, saklanmak Sana yaraşmaz; aç nurlu çehrenden nikabı..! Aç ki, çirkinliğe boğulan gözler güzellik görsün! Aç ki, bizler bir kere daha şem’ine pervane olalım!

“Ey hutbe-i ezeliye, ey nazilet’ül-arş..!
Nâsût nüzûlünle ziyadâr-ı Muhammed...

.....

Ey nefha-i lâhût!”

(İsmail Safâ)

Hakk'ın ezelî hutbesi olarak, Arş'dan iniyor gibi in! İn ki; gönüller, Hazreti Ahmed'in aydınlık dünyasına bir kere daha uyansın! Ey o ışık kaynağı Fahr-i Kâinat'ın gönlünde zuhur eden Nûr; ey O'nun güneşlere taç giydiren hakiki çehresine ayna olan Kitap, seslen dört bir yana; cihanlar soluklarıyla dolsun... Hatip taslakları seslerini kessin ve kalp hutbeler sussun!

Yıllar var ki, insanlık yanlış şeyleri dinleye dinleye doğruları anlamaz oldu ve karanlıkta yürüye yürüye yarasalarla arkadaşlığa karar kıldı... Çöz dilinin bağlarını, ruhlarımız Senin söz cevherinin çağlayanlarını duysun! Sal ışıklarını dünyamıza, insanoğlu asırlık karanlıklardan kurtulsun! İsrafil gibi borunu öttür ve yeryüzünü velveleye ver; ver ki, uykuda olanlar uyansın; ters yanından doğrulan bencil ruhlar kendilerine gelsin; kendini rahata salmış olanların ödü kopsun ve birkaç asırdan beri her yanı saran karakurallar savulup gitsin..!

Yağmur gibi yağ başımıza; kuraklıktan, canlarımız dudaklarımıza geldi. Sabâ gibi Arş'ın kokusuyla es her tarafta; mâsiyet kokusundan ruhların midesi bulanıldı. Yıldırımlara bin ve dört bir yanda gürle; ortalığı saran haşarat kaçıp inlerine girsin..! Yağmazsan, esmezsen, gürlemezsene nasıl olacak halimiz ve insanlığın hâli? Millet nasıl canlanacak? Mektep nasıl hamle yapacak? Mâbed nasıl nurlanacak? Kalb, ruh, akıl aradığını nereden bulacak? Başka hangi şey bu perişan ruhların ve bu

yaralı gönüllerin dermanı olacak; olacak da, meflûc ruhları kanatlandırıp uçuracak...? Aklın önü sıra tıkanan yolları açıp düşünceye sonsuzluğu gösterecek..!

Senin olmadığın bir dünyada iradenin kolu kanadı kırık, his âlemi kaos üstüne kaos; beşerî duygular bir bataklık; muhakemeler tutarsız, mantık aldatan bir hokkabaz, ilim de bir ukalalıktır. Bu karanlık dünyada insanî değerleri aramaksa beyhudedir, abestir ve bir aldanmışlıktır.

Gel, nefesinden bir vefa kokusu gönder; şeytanın bütün oyunlarını boz ve bizlere, Âdem Nebi'ye gösterilen tevbe yollarını göster!

* * *

Günümüzde pek çok düşünür, gelecek yılların Kur'ân'a açık yıllar olabileceği hususunda hemen hemen ittifak hâlinedir. Aslında, az dikkat edildiğinde, içinde bulunduğumuz çağın, düşünce ve tasavvurlarımızın üstünde bir sür'atle Kur'ân'a doğru kaydığı hemen sezilecektir.

Evet, artık bugün, en âmiyâne bakışlar dâhi, Kur'ân'ın ne denli kâinatla içli dışlı olduğunu sezebiliyor, onun varlık adına beyanlarındaki isabeti görüyor, mesajlarındaki güç ve nuraniyet karşısında hayret ve hayranlıktan kendilerini alamıyorlar.

Bugün, bu yüce Kitap'ın; varlığın bağrındaki sırları, tabiatın ruhundaki incelikleri zevkle mütalaa edilecek bir kitap şeklinde, ilim ve irfan erbabının gözleri önüne serdiğini, yine ilim ve hikmetle uğraşanlar söylüyorlar.

Evet, varlığı didik didik edip, onun, gaye, muhteva ve esaslarını herhangi bir tereddüde meydan vermeyecek şekilde açıklayıp ortaya koyan bu Kur'ân'dır!

İnsanın kalbî, ruhî ve fikrî hayatını tanzim edip ona en yüksek hedefleri gösteren ve elinden tutup gösterdiği hedeflere ulaştıran; lütufla, merhametle, şefkatle, adaletle muameleyi emredip onunla kötülükler arasında, âdeta aşılmaz engeller koyan yine o Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'dır.

Allah'ın insanoğluna bahşettiği sıhhat ve afiyeti, istidat ve kabiliyeti, imkân ve kuvveti en iyi şekilde değerlendirme ve bu mevhibelerden hakkıyla istifade etme yollarını gösterip insanları birbirine “bâr” olmaktan kurtaran yine bu ilâhî beyandır.

Bu öyle ışık kaynağı bir Kitap'tır ki; gönül verip arkasına düşenlerin ruhlarında hürriyet düşüncesi, adalet anlayışı, kardeşlik ruhu ve başkaları için yaşama arzusu tutuşturarak, etten-kemikten varlıklara melekleşme âdâbını öğretip, onlara, iki cihan mutluluğuna giden yolları gösterir ve bu yolda kapıları ardına kadar açar...

O, öyle rehber bir Kitap'tır ki; sayesinde hakikate uyanmış gözlerin önüne geçer, onları ötelerde gezdirir; itminan ve doygunluğa ermiş kalbleri mehabet iklimlerinde dolaştırır; mütefekkir ruhları hayret ve hayranlıklarla sarhoş eder ve temiz vicdanlara her an ayrı bir nefha üfler...

Bu öyle parlak bir Beyan'dır ki; ruhların en yükseği ve şekillerin en mükemmeliyle dünyaya gönderilen insana, mutluluk ve saadetin en idealini, teâlî ve terakkinin en erişilmezini ve yaşamanın en insancasını göstererek ona, yolların en doğrusuyla "*insan-ı kâmil*" olma zirvelerini vaad eder.

Bu şanı yüce Kitap'tır ki; o, bütün cihan, derin bir gaflet ve dalâlet içinde bocalayıp durduğu bir dönemde, insan, fert ve cemaatlerinin birbirine karşı hukuk ve muamelelerini, hareket ve davranışlarını, vazife ve mükellefiyetlerini tanzim ederek, hürriyet, adalet ve müsâvât hakikatlerini, bir hamlede, gerçek mânâlarıyla tahakkuk ettirmiş; zulüm ve haksızlığa karşı mücadelelerin en çalım-lısını vermiş; beşeri, hatta bütün canlıları içine alabilecek şekilde âlemşûmul şefkat ve merhamete çağırarak, harp ve sulhü insanî değerler çizgisine çekip, etrafında toplananları yeryüzü emniyet ve huzurunun, denge ve muvazenesinin temsilcileri hâline getirmiştir.

Bu öyle pırıl pırıl nûrefşân bir Kitap'tır ki; bir taraftan insana acz ve fakrını hatırlatarak onun gurur ve

bencilliğini frenlerken, diğer taraftan onu aşk u şevkiyle coşturarak nâmütenâhîliklere yelken açmaya çağırır.

Bu öyle bir ilâhî nefhalar mecmuasıdır ki, her emriyle binlerce faydalar temin ederek ve her yasağıyla da akla, hayale gelmedik zararları hatırlatarak bizleri emniyet ve güven yamaçlarında dolaştırmaktadır. Evet O, emanet, ihsan ve adalet mesajlarıyla gönüllerimizi coşturup, Cennet ufuklarını gösterdiği aynı anda; ahlâksızlık, münkerât, başkalarının mal, can, ırz ve hukukuna tecavüz gibi gayyalara çeken duygu ve düşüncelere karşı da tahşidat yapıp, bizleri, sürekli Hakk'ın sıyanet ve himaye çizgisine çağırmaktadır.

Bu öyle bir Kitap'tır ki, kendinden evvel gelip geçmiş bütün peygamberleri kudsî bilmiş, onların suhuf ve kitaplarını mübarek tanımış, hususiyle Tevrat, Zebûr, ve İncil'e tazimde bulunmuş; onlardaki ihtilafli noktaları hal ve fasl, tağyir edilmiş yerleri tashih, mahfuz kalmış bölümleri de tespit ederek bir mânâda kaybolmuş kitapları bulup ortaya çıkarmış ve o kitapları tebliğle serfiraz peygamberleri saygıyla anmış; hususiyle Hz. Musa ve Hz. İsa aleyhimesseleâmı “Ulû'l-azm” peygamberler arasında sayarak hak ve hakkâniyetin dili olduğunu göstermiş.. sonra bu iki şanlı peygamberin validelerinin de ilhama mazhar, ötelere açık, beşer üstü ruh ve vicdana sahip bulunduklarını ihtar ederek ihkâk-ı hak maksadıyla nazil olduğunu bütün selim kalblere duyurmuş ve kabul ettirmiştir.

Bu Kitap, insanları türlü türlü sapıklıklardan kurtararak fazilet yoluna irşad edip, Allah'ın emirlerini yerine getirenlere gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve kimse-
nin tasavvur edemeyeceği mükâfatlar; o emirleri ihlâl edenlere de bakışları bulandıracak, başları döndürecek ve yürekleri hoplatacak cezalar var olduğunu ifade ederek akılları hayrette bırakan muvazeneler vaz'etmiştir.

Bu Kitap, düşmanlıktan başka bir şey bilmeyen münkir tâli'sizlerin ve dostluğun hakkını veremeyen iz'ansız dostların bunca tecavüz, tebdil ve tağyir gayretlerine rağmen, yeryüzünü şereflendirdiği günden bu yana hep olduğu gibi kalmış ve kitaplar arasında vahiy orijinini koruyan biricik Allah mesajı olmakla serfirazdır.

Kur'ân, Levh-i Mahfuz'un en nadide pırlantası olarak nazil olduğu zaman, eşi-menendi olmama gibi bir mazhariyetle nazil olmuştu... Bugün de aynı parlaklık ve kıymetini, hatta daha da artırarak bütün ihtişamıyla devam ettirmektedir. Gelecek yıllar ise onun, güneşlere taç giydireceği yıllar olacaktır.

Kur'ân-ı Mübîn, ilk zuhuruyla, şarkı, garbı, şimali, cenubu ışıktan kollarıyla sardığında, uğradığı her yere bütün ilimleri de beraber götürmüş ve dünyanın dört bir yanını Cennet yamaçlarına çevirmişti. O gün ona sahip çıkanlar, onun o nurdan mesajlarını en mükemmel şekilde temsil ediyor ve insanlığa “Kur'ân medeniyeti”ne

açılan yolları gösteriyorlardı. Bu öyle yüksek seviyede bir temsil ve gösterme idi ki, bugün dünyanın muallimi olduklarını iddia edenler, o gün olsalardı, Kur'ân talebelerine ancak çırak olabilirdi.

Kur'ân-ı Mecîd, öyle nurdan, ezeli ve ebedî mesajlarla gelmiştir ki, beden ve cismaniyetimizin yanında, kalb, ruh, akıl ve vicdanlarımızı da terbiye ederek bizleri geleceğin insanları olmaya hazırlamakta ve bizlere hedef olarak maddî-mânevî zirveler ötesi şâhikâları göstermektedir –ki bir kısım körler, sağırlar görüp duymasalar da hi– onun, akli başında millet ve devletlerin sık sık başvuracakları bir kevser kaynağı hâline geleceğinden şüphe edilmemelidir.

Şayet günümüzün Müslümanları Kur'ân çizgisinde ve ilk Müslümanlar safvetinde hareket edebilselerdi, –ki bugün o istikamette ciddî gelişmelerin olduğu söylenebilir– bir hamlede sıçrayıp devletler muvazenesindeki yerlerini alacak ve taklit vadilerinde başkalarının türkülerıyla teselli olmaktan kurtulacaklardı...

Kur'ân'ın ilk talebelerinin cihanı hayret ve dehşetlere sevk eden iman, ahlâk, fazilet ve aksiyonları, günümüzün insanının bir kere daha hassasiyetle ele alıp incelemesi gerekli olan önemli hususlardandır. Evet, bir zamanlar, Mekke'nin yalçın kayaları arasında zuhur edip, bir hamlede dünyanın dört bir yanını aydınlığa kavuşturan

birkaç bin sahabinin, Kur'ân'ın aydınlık ikliminde gerçekleştirildikleri büyük inkılap, her zaman üzerinde düşünülüp değerlendirilmesi iktiza eden harikalar cümlesinden bir hâdisedir ve mü'minlerin daima müracaat edecekleri tertemiz, dupduru bir kaynaktır.

Bu itibarla diyebiliriz ki; Kur'ân, dünden bugüne kendisine gönül verenleri aldatıp şaşırtmadığı gibi, bundan sonra da aydınlık iklimine teveccüh edenleri aldatmayacak hayal kırıklığına uğratmayacaktır. Zira inanıyoruz ki, zihinler müspet fenlerle aydınlandığı, gönüller Hak mârifetiyle şahlandığı ve varlık, ilim ve hikmet adesi altında tetkik ve araştırmaya tâbi tutulduğu sürece, ilimler adına verilen her hüküm Kur'ân'ın ruhuna uygunluk içinde cereyan edecektir.

Evet O, her zaman insanları ilme, ilmî araştırmaya, düşünce ve düşüncede sisteme, kâinat kitabını okumaya ve varlığın esrarını kavramaya davet edip yol gösteren bir kitap olmuş ve hakikî çıraklarını hep düşünen ve araştıran insanlar arasından seçmiştir.

İşte, o geniş deryadan kısa mealler hâlinde sadece birkaç damla:

“Allah’ın rahmetinin eserlerine bakınız ki, arzı ölüp gittikten sonra nasıl diriltiyor; Şüphesiz O, ölüleri de mutlaka diriltecektir. O her şeye kadirdir.”⁹³

⁹³ Rûm sûresi, 30/50.

“De ki: Göklerde ve yerlerde neler var, bakıp ibret alınız! Fakat, inanmayan yığınlar, deliller, uyarılar fayda vermeyecek.”⁹⁴

“Şüphesiz semavat ve arzın yaratılmasında, gece ve gündüzün deverânında, insanlara yararlı şeyleri denizde taşıyarak yüzüp giden gemilerde, Allah’ın gökten indirdiği yağmur ile ölmüş toprağı diriltmesinde, derken her tarafa canlıları yaymasında, rüzgârları, yerle gök arasında emre musahhar bekleyen bulutları evirip çevirmesinde aklını kullanıp düşünen bir cemaat için pek çok âyet ve işâretler vardır.”⁹⁵

“Onlar, göklerin ve yerin melekûtuna (varlığın perde arkası), Allah’ın yarattığı şeylere ve ecellerinin yaklaşmış olabileceğine bakmadılar mı? O halde Kur’ân’dan sonra hangi söze inanacaklar.”⁹⁶

“Onlar, üstlerindeki semaya bakmıyorlar mı? Hiçbir çatlaklığı olmadığı halde onu nasıl bina etmiş ve donatmış.”⁹⁷

“Yakîne açık kalbler için yeryüzünde işaretler vardır. Görmüyor musunuz sizin nefislerinizde de..!”⁹⁸

⁹⁴ Yûnus sûresi, 10/101.

⁹⁵ Bakara sûresi, 2/164.

⁹⁶ A'râf sûresi, 7/185.

⁹⁷ Kaf sûresi, 50/6.

⁹⁸ Zâriyât sûresi, 51/20-21

*“De ki, yeryüzünde gezip dolaşınız... Allah ilk başta nasıl yaratmışsa, sonra âhiret hayatını da öyle inşa eder. Şüphesiz Allah her şeye kadirdir.”*⁹⁹

*“Göklerde ve yerde nice harikalar (deliller) vardır ki, onlara uğrar geçerler, ama yüz çevirerek...”*¹⁰⁰

Kur’ân bu ve benzeri âyetleriyle, insanı kâinattaki harikaları düşünmeye, varlığın çehresindeki ince mânâları tetkike, çevremizdeki baş döndürücü güzellikleri temâşaya ve dört bir yanda duyulan sesleri dinlemeye davet edip onun ruhunu tefekkürle şahlandırıldığı gibi...

*“Âfâk ve kendi nefislerinde onlara âyetlerimizi göstereceğiz. Böylece Kur’ân’ın hakkaniyeti onlar için iyiden iyiye belli olacak.”*¹⁰¹ fermanıyla da Yüce Yaratıcı’nın, âfâk ve enfüste gösterdiği baş döndürücü âhenk ve nizamı, güzellik ve ihtişamı nazara vererek, seyrine doyulmayan en muhteşem tabloları müşâhedeye davet etmektedir.

*“Gökleri, yeri ve bunların içinde yaratıp ürettiği canlıları var etmesi de O’nun harika icraatındandır.”*¹⁰²

“Yerin bitirdiklerinden, insanların kendilerinden ve henüz mahiyetini bilemedikleri şeylerden yaratılan

⁹⁹ Ankebût sûresi, 29/20.

¹⁰⁰ Yûsuf sûresi, 12/105.

¹⁰¹ Fussilet sûresi, 41/53.

¹⁰² Şûrâ sûresi, 42/29.

her varlığı çift olarak yaratan Allah'ı tesbîh ve takdîs ederiz.”¹⁰³

“Sen dağları görür ve onları yerlerinde duran camidler sanırsın... Oysaki onlar, bulutların yürüdüğü gibi yürümektedirler. Bu, her şeyi sağlam yapan Allah'ın sanatıdır. Şüphesiz ki O, yaptıklarınızdan tamamıyla haberdardır.”¹⁰⁴

“Güneş, kendine mahsus yörüngesinde akıp gitmektedir. İşte bu Azîz ve Alîm olan Allah'ın takdiridir. Ay için de bir kısım yörüngeler tayin ettik. Nihayet o, eğri bir hurma dalı gibi hilâl olur, geri döner.”¹⁰⁵

“Semayı Biz kendi elimizle kurduk ve onu sürekli genişletmekteyiz.”¹⁰⁶

“Görmez misin Allah birtakım bulutları (çıkarıp) sürüyor; sonra onları toplayıp birleştiriyor, daha sonra da üst üste yığıyor ve sen yağmurun bunun arkasından çıktığını görüyorsun. Ayrıca O, gökten içinde dolunun bulunduğu dağlar gibi bulutları indirir de onu dilediğine dokundurur, dilediğinden de çevirip uzaklaştırır; (bu bulutların) şimşeginin parıltısı neredeyse gözleri alır.”¹⁰⁷

¹⁰³ Yâsîn sûresi, 36/36.

¹⁰⁴ Neml sûresi, 27/88.

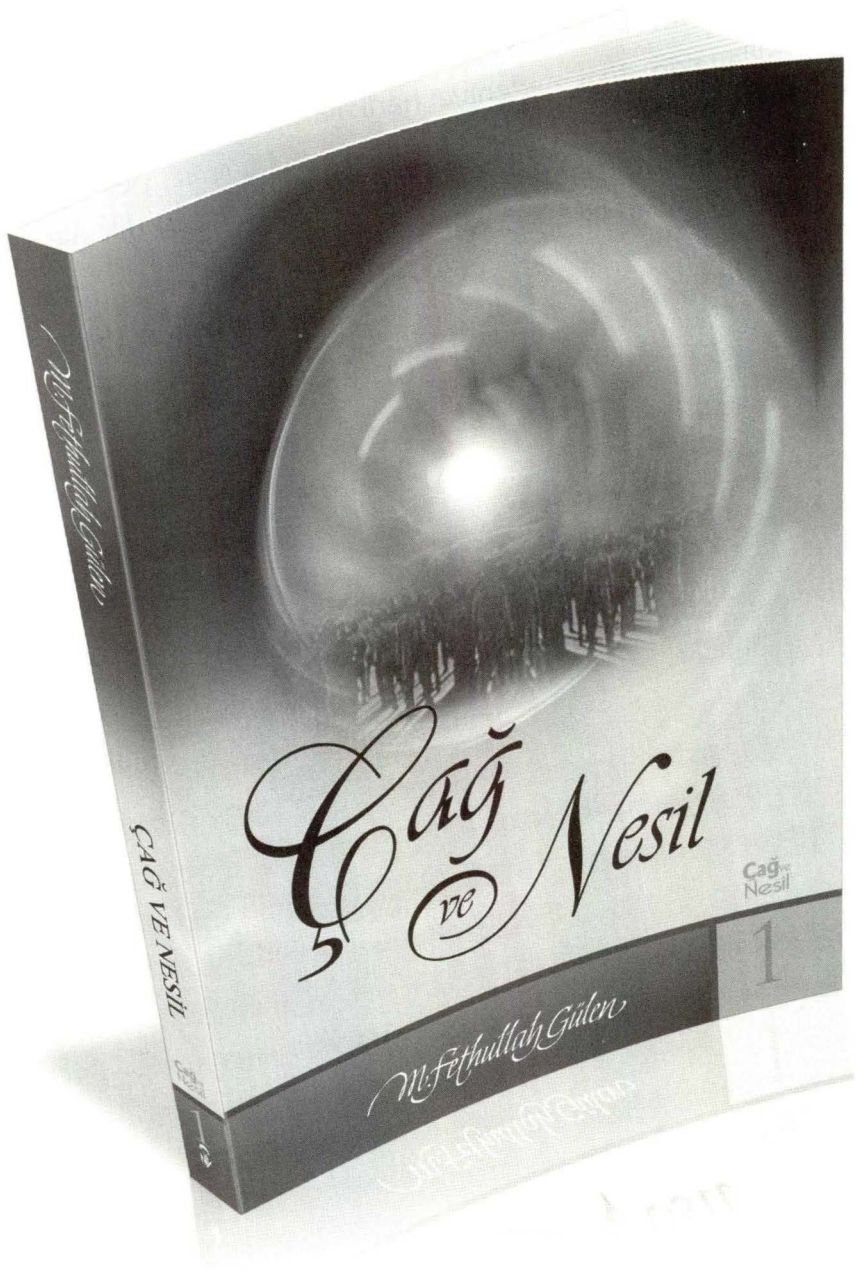
¹⁰⁵ Yâsîn sûresi, 36/38-39.

¹⁰⁶ Zâriyât sûresi, 51/47.

¹⁰⁷ Nûr sûresi, 24/43.

gibi sihirli beyanlarıyla da, bugün hemen herkesin merakla takip ettiği medeniyet harikalarına esas teşkil eden, hatta bir kısmını henüz tam anlayamadığımız, pek çok ilmî buluşlara parmak basmakta ve ehl-i insafı dikkate davet etmektedir.

Sızıntı, Haziran 1989

Gençlere Pırlanta Ölçüler - 7

Hizmet insanı, gönül verdiği dava uğrunda kandan-irinden deryaları geçip gitmeye azimli ve kararlı; varıp hedefine ulaştığında da her şeyi sahibine verecek kadar olgun ve Yüce Yaratıcı'ya karşı edepli ve saygılı.. hizmet adına her ses ve soluğu zikir ve tespih, her ferdi mübeccel ve aziz bilip, muvaffakiyetlerinden ötürü alkışlayacağı kimseleri de, putlaştırmayacak kadar Rabb'in iradesine inanmış ve dengeli.. ortada kalmış herhangi bir iş için herkesten evvel kendini mesul ve vazifeli addedip, hakkı tutup kaldırmada, yardıma koşan herkese karşı hürmetkâr ve insafli.. müesseseleri yıkılıp plânları bozulduğu ve birliği dağılıp kuvvetleri tarumar olduğunda fevkalâde inançlı ve ümitli; yeniden kanatlanıp zirvelerde pervaz ettiği zaman da mütevazî ve müsamahalı.. bu yolun sarp ve yokuş olduğunu baştan kabul edecek kadar rasyonel ve basiretli; önünü kesen cehennemden çukurlar dahi olsa, geçilebileceğine inanmış ve himmetli.. uğruna baş koyduğu davanın kara sevdalısı olarak, cânı-cânânı feda edecek kadar vefalı ve geçtiği bu şeylerin hiçbirini bir daha hatırına getirmeyecek kadar da gönül eri ve hasbî olmalıdır.

ISBN 978-605-5468-41-5

9 786055 468415

www.mustu.com

6,90 TL

